

MATHAYO

Rũciaro rŭrĩa Jesũ Oimire

¹ Maya nĩ maandiko makoniĩ rŭciaro rŭrĩa Jesũ Kristũ, mŭrũ wa Daudi, mŭrũ wa Iburahĩmu oimire:

- ² Iburahĩmu aarĩ ithe wa Isaaka,
nake Isaaka aarĩ ithe wa Jakubu,
nake Jakubu aarĩ ithe wa Juda na ariũ a ithe,
³ nake Juda aarĩ ithe wa Perezu na Zera, arĩa nyina
wao aarĩ Tamaru,
nake Perezu aarĩ ithe wa Hezironi,
nake Hezironi aarĩ ithe wa Ramu,
⁴ nake Ramu aarĩ ithe wa Aminadabu,
nake Aminadabu aarĩ ithe wa Nahashoni,
nake Nahashoni aarĩ ithe wa Salimoni,
⁵ nake Salimoni aarĩ ithe wa Boazu, ũrĩa nyina aarĩ
Rahabu,
nake Boazu aarĩ ithe wa Obedi, ũrĩa nyina aarĩ Ruthu,
nake Obedi aarĩ ithe wa Jesii,
⁶ nake Jesii aarĩ ithe wa Mũthamaki Daudi.

- Daudi aarĩ ithe wa Solomoni, ũrĩa nyina aarĩ mŭtumia
wa Uria,
⁷ nake Solomoni aarĩ ithe wa Rehoboamu,
nake Rehoboamu aarĩ ithe wa Abija,
nake Abija aarĩ ithe wa Asa,
⁸ nake Asa aarĩ ithe wa Jehoshafatu,
nake Jehoshafatu aarĩ ithe wa Joramu,
nake Joramu aarĩ ithe wa Uzia,
⁹ nake Uzia aarĩ ithe wa Jothamu,
nake Jothamu aarĩ ithe wa Ahazu,
nake Ahazu aarĩ ithe wa Hezekia,

¹⁰ nake Hezekia aarĩ ithe wa Manase,
nake Manase aarĩ ithe wa Amoni,
nake Amoni aarĩ ithe wa Josia,

¹¹ nake Josia aarĩ ithe wa Jekonia na ariũ a ithe, hĩndĩ
ĩrĩa andũ maatahirwo, magĩtwarwo Babuloni.

¹² Thuutha wa gũtahwo, magĩtwarwo kũu Babuloni:
Jekonia aarĩ ithe wa Shealiteli,

nake Shealiteli aarĩ ithe wa Zerubabeli,
¹³ nake Zerubabeli aarĩ ithe wa Abihudu,

nake Abihudu aarĩ ithe wa Eliakimu,
nake Eliakimu aarĩ ithe wa Azoro,

¹⁴ nake Azoro aarĩ ithe wa Zadoku,
nake Zadoku aarĩ ithe wa Akimu,

nake Akimu aarĩ ithe wa Eliudi,

¹⁵ nake Eliudi aarĩ ithe wa Eleazaru,
nake Eleazaru aarĩ ithe wa Maathani,
nake Maathani aarĩ ithe wa Jakubu,

¹⁶ nake Jakubu aarĩ ithe wa Jusufu, mũthuuri wa
Mariamu, ũrĩa waciarire Jesũ, ũrĩa wĩtagwo Kristũ.

¹⁷ Ũguo nĩ kuuga njiaro ciothe ciarĩ ikũmi na inya
kuuma Iburahĩmu nginya Daudi, na njiaro ikũmi na inya
kuuma Daudi nginya hĩndĩ ĩrĩa andũ maatahirwo magĩt-
warwo kũu Babuloni, na ningĩ njiaro ikũmi na inya kuuma
hĩndĩ ĩrĩa andũ maatahirwo nginya hĩndĩ ya Kristũ.*

Gũciarwo kwa Jesũ Kristũ

¹⁸ Ũhoru wa gũciarwo kwa Jesũ Kristũ watariĩ ũũ: Nyina
Mariamu nĩ oorĩtio nĩ Jusufu atuĩke mũtumia wake, no
matanaikarania-rĩ, nĩamenyekire atĩ arĩ na nda ya Roho
Mũtheru. ¹⁹ Nake Jusufu mũthuuri wake tondũ aarĩ
mũndũ mũthingu na ndangĩendire kũmũconorithia kũrĩ
andũ, agĩĩciiria amũtĩge na hitho.

* 1:17 Kristũ nĩ kuuga “Ũrĩa Mũitĩrĩrie maguta”; Kĩhibirania nĩ Mesia.

²⁰ No thuutha wa gwĩciiria ũndũ ũcio, mũraika wa Mwathani akĩmuumĩrĩra kĩroto-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jusufu, mūrũ wa Daudi, ndũkae gwĩtigĩra kũhikia Mariamu atuĩke mūtumia waku, tondũ nda ĩyo arĩ nayo nĩ ya Roho Mũtheru. ²¹ Nĩagaciara kahĩ, nawe nĩũgagatua Jesũ, tondũ nĩwe ũkaahonokia andũ ake kuuma mehia-inĩ mao.”

²² Na rĩrĩ, maũndũ macio mothe meekĩkire nĩguo ũrĩa Mwathani aarĩtie na kanua ka mũnabii ũhinge, rĩrĩa oigire atĩrĩ, ²³ “Mũirĩtu gathirange nĩakagĩa nda na nĩagaciara kahĩ, nao magaagatua Imanueli” ũguo naguo ũgĩtaũrwo nĩ kuuga, “Ngai hamwe na ithuĩ.”

²⁴ Rĩrĩa Jusufu ookĩrĩre, agĩĩka o ta ũrĩa mũraika wa Mwathani aamwathĩte, nake akĩinũkia Mariamu gwake mũciĩ, agĩtuĩka mūtumia wake. ²⁵ No matiigana kũmenyana nginya rĩrĩa aaciarire mwana ũcio wa kahĩ. Nake Jusufu agĩtua mwana ũcio Jesũ.

2

Gũceerewo nĩ Andũ Oogĩ-a-Njata

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa Jesũ gũciarwo kũu itũũra-inĩ rĩa Bethlehemu bũrũri wa Judea, hĩndĩ ya mũthamaki wetagwo Herode, andũ Oogĩ-a-Njata moimĩte irathĩro magĩũka Jerusalemu, ² makĩũria atĩrĩ, “Ūrĩa ũciarĩtwo arĩ mũthamaki wa Ayahudi-rĩ, arĩ ha? Nĩtuonire njata yake mwena wa irathĩro, na nĩtũũkĩte kũmũhooya.”

³ Rĩrĩa Mũthamaki Herode aigũire ũguo, agĩtangĩka ngoro, o hamwe na andũ Jerusalemu othe. ⁴ Na aarĩkia gwĩta athĩnjĩri-Ngai* arĩa anene othe, na arutani a watho hamwe, akĩmooria kũrĩa Kristũ aarĩ aciarĩrwo.

* 2:4 Athĩnjĩri-Ngai maarĩ atongoria a mahoooya ma Ayahudi, na nĩo maarutagĩra Ngai magongona.

⁵ Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ Bethilehemu, bũrũri wa Judea, nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo nĩ mũnabii, akoiga atĩrĩ:

⁶ “‘Nawe Bethilehemu, kũu bũrũri wa Juda, tiwe ũrĩa mũnini mũno wa aathani a Juda; tondũ thĩinĩ waku nĩgũkoima ũrĩa ũgaathanaga, ũrĩa ũgaatuĩka mũrĩithi wa andũ akwa a Isiraeli.’”

⁷ Nake Herode agĩita andũ acio Oogĩ-a-Njata na hitho, na agĩtuĩria kuuma kũrĩ o ihinda rĩrĩa njata iyo yoonekete.

⁸ Akĩmatũma Bethilehemu akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mũgatuĩrie wega ũhoru wa kaana kau. Mwarĩkia gũkoona mũũke mũũmenyithie, nĩgeetha o na nĩ thĩĩ ngagaturĩrie ndu ndĩkahooe.”

⁹ Nao maarĩkia kũigua ciugo cia mũthamaki magĩthĩĩ, nayo njata ĩrĩa moonete irathĩro ĩkĩmatongoria nginya ĩkĩrũgama igũrũ rĩa harĩa kaana kau kaarĩ. ¹⁰ Rĩrĩa moonire njata iyo, magĩkena gĩkeno kĩnene mũno. ¹¹ Nao magĩtoonya nyũmba, na makĩona kaana karĩ na nyina Mariamu, magĩkainamĩrĩra, magĩkahooya. Magĩcooka makĩohora indo ciao cia goro, magĩkahe iheo cia thahabu, na ũbumba, na manemane.[†] ¹² Na nĩ ũndũ wa gũkaanio na kiroto matigacookere kwa Herode, magĩcooka bũrũri wao magereire njĩra ĩngĩ.

Kũũrĩa Bũrũri wa Misiri

¹³ Maarĩkia gũthĩĩ-rĩ, mũraika wa Mwathani akiumĩrĩra Jusufu kiroto-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũkĩra woe kaana gaka na nyina mũũrĩre Misiri. Ikarai kũu nginya rĩrĩa ngaak-wĩra, nĩgũkorwo Herode nĩegũcaria kaana kau akoorage.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, agĩũkĩra, akĩoya kaana na nyina ũtukũ, magĩthĩĩ Misiri, ¹⁵ kũrĩa maikarire nginya rĩrĩa Herode aakuire. Na nĩ ũndũ ũcio, ũhoru ũrĩa Mwathani

[†] 2:11 Ūbumba nĩ mahuti manungi wega macinagwo na mwaki. Manemane nĩ indo ithondekagwo na kĩndũ kĩaana ta ũũkĩ wa gĩthaka, inungaga wega na nĩ cia goro mũno.

oigĩte na kanua ka mūnabii ũkĩhinga, rĩrĩa oigire atĩrĩ, “Ndeetire mūrũ wakwa oime bŭrũri wa Misiri.”

¹⁶ Hĩndĩ ĩrĩa Herode aamenyire atĩ nĩaheenirio nĩ Oogĩ-a-Njata, akĩrakara mūno, akĩruta watho wa kũũraga tũhĩ tuothe kũu Bethlehemu na kũrĩa gũkuhĩ nakuo, tũrĩa twarĩ na ũkũrũ wa mĩaka ĩrĩ gũcooka na thĩ, kũringana na ihinda rĩrĩa eerĩtwo nĩ Oogĩ-a-Njata. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo ũhoru ũrĩa waarĩtio na kanua ka mūnabii Jeremia ũkĩhinga, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

¹⁸ “Mũgambo nĩwaiguirwo kũu Rama,
kĩrĩro na gũcakaya kũnene,
Rakeli akĩrĩrĩa ciana ciale,
na akarega kũhoorerio, tondũ itirĩ ho.”

Gũcooka Nazarethi

¹⁹ Na rĩrĩ, Herode akua-rĩ, mūraika wa Mwathani akiumĩrĩa Jusufu kiroto-inĩ kũu Misiri, ²⁰ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũkĩra, woe kaana gaka na nyina, mũthĩ bŭrũri wa Isiraeli, nĩgũkorwo arĩa maageragia gũkooraga nĩmakuĩte.”

²¹ Nĩ ũndũ ũcio, agĩũkĩra, akĩoya kaana na nyina, magĩthĩ bŭrũri wa Isiraeli. ²² Rĩrĩa aiguire atĩ Arike-lau nĩwe wathamakaga Judea handũ ha ithe Herode, agĩtĩgĩra gũthĩ kuo. Na aarĩkia gũkaanio kiroto-inĩ-rĩ, agĩthĩ bŭrũri wa Galili, ²³ agĩthĩ gũtũura itũura rĩitagwo Nazarethi. Nĩ ũndũ ũcio ũhoru ũrĩa waarĩtio na tũnua twa anabii ũkĩhinga, rĩrĩa moigire atĩrĩ, “Nĩageetagwo Mūnazari.”

3

Johana Mũbatithania Kũhaarĩria Njĩra

¹ Matukũ-inĩ macio Johana ũrĩa Mũbatithania nĩokire, akĩhunjagia kũu Werũ-inĩ wa Judea, ² akiugaga atĩrĩ, “Mwĩrĩrei, nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ nĩũkuhĩrĩrie.”

³ Ũyũ nĩwe ũrĩa ũhoro wake waarĩtio nĩ mũnabii Isaia rĩrĩa oigire atĩrĩ:

“Kũrĩ na mũgambo wa mũndũ ũkwanĩrĩra werũ-inĩ, akoiga atĩrĩ:

‘Haarĩriai njĩra ya Mwathani,
rũngariai njĩra ciake.’”

⁴ Johana eekagĩra Nguo ya guoya wa ngamĩira, na nĩeyohaga mũcibi wa rũũa njohero. Irio ciake ciarĩ ngigĩ na ũũkĩ wa gĩthaka. ⁵ Nao andũ nĩmathiiaga kũrĩ we moimĩte Jerusalemu, na mĩena yothe ya Judea, na bũrũri wotho ũrĩa wariganĩtie na Jorodani. ⁶ Moimbũraga mehia mao, nake akamabatithĩria Rũũ-inĩ rwa Jorodani.

⁷ Na rĩrĩa oonire Afarisai na Asadukai* aingĩ magĩũka hau nĩgeetha amabatithie, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ rũciaro rũrũ rwa ndũira! Nũũ ũmũheete ũhoro atĩ mũũrĩre marakara marĩa makiriĩ gũũka? ⁸ Ciarai maciaro maringaine na kwĩrira. ⁹ Na mũtikeĩre na ngoro cianyu atĩrĩ, ‘Ithe witũ nĩ Iburahĩmu.’ Ngũmwĩra atĩrĩ, Ngai no atũme mahiga maya matuĩke ciana cia Iburahĩmu. ¹⁰ Ithanwa nĩrĩge itina-inĩ cia mĩtĩ, na mũtĩ o wotho ũtaciara macyaro mega nĩũgatemwo, ũikio mwaki-inĩ.

¹¹ “Nĩ ndĩmũbatithagia na maaĩ mwerira. No thuutha wakwa nĩgũgũũka mũndũ ũngĩ ũrĩ na hinya kũrĩ nĩ, na ndiagĩrĩre o na kũmũkuuĩra iraatũ ciake. We akaamũbatithagia na Roho Mũtheru na mwaki. ¹² Gĩtarũrũ gĩake akĩnyitĩte na guoko, na nĩagatheria kihuhĩro gĩake, na acookanĩrĩre ngano yake ikũmbĩ, acooke acine mahuti na mwaki ũtangĩhoreka.”

Kũbatithio kwa Jesũ

* 3:7 Afarisai na Asadukai ciarĩ ikundi igĩrĩ cia atongoria a ndini ya Ayahudi itaiguanaga. Asadukai matietikĩtie ũhoro wa kũriũka kana wa araka.

¹³ Hĩndĩ ĩyo Jesũ akiuma Galili agĩthiĩ Rũũĩ-inĩ rwa Jorodani akabatithio nĩ Johana. ¹⁴ Nowe Johana akĩgeria kũmũgiria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ njagĩrĩrwo nĩkũbatithio nĩwe, nawe wagĩũka kũrĩ nĩ atĩa?”

¹⁵ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Reke gũtuĩke ũguo rĩu; tondũ nĩtwagĩrĩrwo twĩke ũndũ ũyũ nĩguo tũhingie maũndũ mothe ma ũthingu.” Hĩndĩ ĩyo Johana agĩtĩkĩra.

¹⁶ Jesũ aarĩkia kũbatithio o ũguo-rĩ, akiumĩra maaĩ-inĩ. Kahinda o kau igũrũ rĩkĩhingũka, nake akĩona Roho wa Ngai agĩkũrũka ta ndutura, akĩũmba igũrũ rĩake. ¹⁷ Naguo mũgambo ũkiuma igũrũ, ũkiuga atĩrĩ, “Ũyũ nĩwe Mũrũ wakwa, ũrĩa nyendete; na nĩngenaga mũno nĩ we.”

4

Kũgerio kwa Jesũ

¹ Hĩndĩ ĩyo Jesũ nĩatongoririo nĩ Roho agĩtwarwo werũ-inĩ akagerio nĩ mũcukani. ² Na aniina mĩthenya mĩrongo ĩna, ũtukũ na mũthenya, ehingĩte kũrĩa irio-rĩ, akĩigua ahũtĩ. ³ Nake mũgerania akĩmũkora, akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo wee nĩwe Mũrũ wa Ngai-rĩ, ĩra mahiga maya matuĩke mĩgate.”

⁴ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ: ‘To mũgate wiki ũngĩtũũria mũndũ muoyo, no nĩ kiugo gĩothe kĩrĩa kiumaga kanua ka Ngai.’”

⁵ Hĩndĩ ĩyo mũcukani akĩmũtwara itũũra rĩrĩa itheru, akĩmũrũgamia gathũrũmũndũ ka hekarũ, ⁶ akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo wee nĩwe Mũrũ wa Ngai-rĩ, wĩgũithie thĩ. Nĩgũkorwo kwandĩkitwo atĩrĩ:

“‘Nĩagaatha araike ake nĩ ũndũ waku,
nao nĩmagakwanĩrĩria na moko mao,
nĩguo ndũkanahĩngwo kũgũrũ nĩ ihiga.’”

⁷ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩgĩ nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ: ‘Ndũkanagerie Mwathani Ngai waku.’”

⁸ Ningĩ mŭcukani akĩmŭtwara kĩrĩma-inĩ kĩaaya mŭno, akĩmuonia mothamaki mothe ma thĩ na riiri wamo.
⁹ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Maũndũ maya mothe nĩngũkũhe, ũngĩtikĩra kũnyinamĩrĩra ũũhohe.”

¹⁰ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩ Shaitani ndiga! Nĩgũkorwo nĩ kwandikĩtwo atĩrĩ: ‘Hooyaga Mwathani Ngai waku, na ũmŭtungatagĩre o we wiki.’”

¹¹ Hĩndĩ ĩyo mŭcukani akĩmŭtiga, nao araika magĩũka makĩmŭtungatĩra.

Jesũ Kwambĩrĩria Kũhunja

¹² Na rĩria Jesũ aigũre atĩ Johana nĩaikĩtio njeera-rĩ, agĩthĩ Galili. ¹³ Akiuma Nazarethi, agĩthĩ gũtũura Kaperinaumu. Itũura rĩu rĩarĩ hakuhĩ na iria, bũrũri-inĩ wa Zebuluni na Nafitali. ¹⁴ Ũndũ ũcio wekĩkire nĩguo ũhoru ũrĩa waarĩtio na kanua ka mũnabii Isaia ũhinge, rĩria oigire atĩrĩ:

¹⁵ “Bũrũri wa Zebuluni, o na bũrũri wa Nafitali,
nĩjira ya gũthĩ iria-inĩ, gũikũrũkania na Rũũ rwa
Jorodani,

kũu gwĩtagwo Galili-kwa-Ndũrĩrĩ:

¹⁶ andũ arĩa matũũraga nduma-inĩ
nĩmonete ũtheri mũnene;
nao arĩa matũũraga bũrũri ũrĩ kũruru gĩa gĩkuũ-rĩ,
nĩmarĩrwo nĩ ũtheri.”

¹⁷ Kuuma hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩambĩrĩria kũhunja ũhoru akiugaga atĩrĩ, “Mwĩrĩrei, nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ nĩũkuhĩrĩrie.”

Jesũ gwĩta Arutwo ake a Mbere

¹⁸ Rĩria Jesũ aaceeraga hũgũrũrũ-inĩ cia Iria rĩa Galili, nĩonire andũ eerĩ a nyina ũmwe, nao nĩ Simoni ũrĩa wetagwo Petero, na mũrũ wa nyina Anderea. Maikagia neti iria-inĩ, nĩgũkorwo maarĩ ategi a thamaki. ¹⁹ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ũkai, mũnũmĩrĩre, na nĩngũmũtua

ategi a andũ.” ²⁰ Nao o rĩmwe magĩtiganĩria neti ciao, makĩmũrũmĩrĩra.

²¹ Na aathiathia akĩona andũ angĩ eerĩ a nyina ũmwe, Jakubu mũrũ wa Zebedi, na mũrũ wa nyina Johana. Maarĩ thĩĩnĩ wa gatarũ hamwe na ithe wao Zebedi makĩhaarĩria neti ciao. Nake Jesũ akĩmeeta, ²² na o rĩmwe magĩtiganĩria gatarũ na magĩtiga ithe wao, makĩmũrũmĩrĩra.

Jesũ Kũhonia Andũ Arũaru

²³ No rĩrĩ, Jesũ nĩathiire Galili guothe, akĩrutanaga thunagogi-inĩ ciao, akĩhunjagia Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki wa Ngai, na akĩhonagia andũ mĩrimũ yothe na ndwari ciothe iria maarĩ nacio. ²⁴ Nayo ngumo yake ikĩhunjio bũrũri wotha wa Suriata, nao andũ makĩmũrehera andũ arĩa othe maarĩ arũaru ndwari cia mĩthemba mĩingĩ, na arĩa maarĩ na ruo rũingĩ, na arĩa maarĩ na ndaimono, na arĩa maarĩ na mũrimũ wa kũgũũaga, o na arĩa maarĩ na mũrimũ wa gũkua ciĩga, nake akĩmahonia othe. ²⁵ Nao andũ aingĩ mũno kuuma Galili, na Dekapoli,* na Jerusalemu, na Judea, na mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa Rũũrwa Jorodani makĩmũrũmĩrĩra.

5

Irathimo

¹ Na rĩrĩa Jesũ oonire andũ aingĩ mũno-rĩ, akĩambata kĩrĩma-igũrũ, agĩikara thĩ. Arutwo ake magĩthĩ harĩ we.

² Nake akĩambĩrĩria kũmaruta ũhoru, akĩmeera atĩrĩ:

³ “Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa athĩĩni ngoro, nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ nĩ wao.

⁴ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa marĩ na kĩa, nĩgũkorwo nĩmakaniinĩrwo kĩa.

⁵ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa ahooreri, nĩgũkorwo nĩmakagaya thĩ.

* 4:25 Dekapoli nĩ kuuga “Matũũra Ikũmi.”

- ⁶ Kūrathimwo-rĩ, nĩ arĩa mahũũtagĩra na makanyootera
ũthingu,
nĩgũkorwo nĩmakahũũnio.
- ⁷ Kūrathimwo-rĩ, nĩ arĩa maiguanagĩra tha,
nĩgũkorwo nĩmakaiguĩrwo tha.
- ⁸ Kūrathimwo-rĩ, nĩ arĩa atheru ngoro,
nĩgũkorwo nĩmakona Ngai.
- ⁹ Kūrathimwo-rĩ, nĩ arĩa macaragia thayũ,
nĩgũkorwo nĩmagetwo ariũ a Ngai.
- ¹⁰ Kūrathimwo-rĩ, nĩ arĩa manyariiragwo nĩ ũndũ wa
ũthingu,
nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ nĩ wao.

¹¹ “Kūrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ hĩndĩ irĩa andũ
mekũmũruma, na makamũnyariira, na makamũigĩrĩra
maũndũ mothe mooru nĩ ũndũ wakwa. ¹² Kenai na
mũcanjamũke, tondũ kĩheo kĩanyu nĩ kĩnene igũrũ,
nĩgũkorwo ũguo noguo maanyariirire anabii arĩa maarĩ
kuo mbere yanyu.

Cumbĩ na Ũtheri

¹³ “Inyuĩ nĩ inyuĩ cumbĩ wa thĩ. No cumbĩ ũngĩkorwo
nĩũthirĩte mũcamo waguo-rĩ, ũngĩcooka gũcamithio ta
cumbĩ nĩ kĩĩ? Ndũngĩcooka kũgĩa kĩene rĩngĩ, tiga no
ũteirwo ũrangwo nĩ andũ.

¹⁴ “Inyuĩ nĩ inyuĩ ũtheri wa thĩ. Itũũra inene rĩakĩtwo
kĩrĩma igũrũ rĩtingĩhithĩka. ¹⁵ O na ningĩ andũ matiakagia
tawa magacooka kũũkunĩkĩra na mbakũri; handũ ha ũguo,
maũigagĩrĩra igũrũ handũ haguo, naguo ũkamũrĩkĩra
andũ othe arĩa marĩ thĩinĩ wa nyũmba. ¹⁶ O ũguo naguo,
na inyuĩ rekei ũtheri wanyu ũmũrĩkagĩre andũ, nĩguo
mone ciĩko cianyu njega, nao magoocage Ithe wanyu ũrĩa
ũrĩ igũrũ.

Kũhingia Watho

¹⁷ “Mūtikae gwĩciiria njūkĩte kweheria Watho kana Mohoro ma Anabii; ndiūkĩte kũmeeheria, no njūkĩte kũmahingia. ¹⁸ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nginya hĩndĩ ĩrĩa thĩ na igũrũ ikeehera, gũtirĩ kairia ka maandĩko, o na gũtirĩ gakururo kanini ga karamu gakeehera o na atĩa kuuma Watho-inĩ, nginya maũndũ mothe makaahingio. ¹⁹ Ũrĩa wothe ũkoina rĩathani o na rĩmwe rĩa marĩa manini, na arute arĩa angĩ gwĩka ũguo, nĩagatuuo mũnini makĩria thĩnĩ wa ũthamaki wa igũrũ, no ũrĩa wothe wĩkaga na akarutana maathani maya-rĩ, nĩagatuuo mũnene ũthamaki-inĩ wa igũrũ. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, ũthingu wanyu waga gũkĩra ũrĩa wa Afarisai na wa arutani a watho, mūtigatoonya ũthamaki wa igũrũ o na atĩa.

Ũragani

²¹ “Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene andũ nĩmerirwo atĩrĩ, ‘Ndũkanoragane, na mũndũ o na ũrĩkũ ũkooragana no nginya agaatuĩka wa gũtuĩrwo ciira.’ ²² No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ, ũrĩa wothe ũkarakarĩra mũrũ wa ithe nĩagatuĩka wa gũtuĩrwo ciira. Na ningĩ-rĩ, mũndũ ũrĩa wothe wĩraga mũrũ wa ithe atĩrĩ, ‘Wee ndũrĩ bata,’ nĩagaciirithio nĩ Kĩama. No ũrĩa wothe ũngiuga atĩrĩ, ‘Wee wĩ mũkĩgu!’ Nĩagakorwo arĩ ũgwati-inĩ wa gũikio mwaki-inĩ wa Jehanamu.

²³ “Nĩ ũndũ ũcio, angĩkorwo nĩwĩhaarĩirie kũruta kĩheo gĩaku kīgongona-inĩ, na hĩndĩ ĩyo ũrĩ hau ũririkane atĩ mũrũ wa thoguo arĩ na ũndũ nawe-rĩ, ²⁴ tiga kĩheo gĩaku o hau mbere ya kīgongona. Amba ũthĩ ũkaiguane na mũrũ wa thoguo; ũcooke ũũke ũrutĩre Ngai kĩheo gĩaku.

²⁵ “Hiũha kwĩguithania na thũ yaku ĩrĩa ĩragũtwara igooti-inĩ. Īka ũguo mũrĩ o njĩra-inĩ, kwaga ũguo nĩngũgũtwara kũrĩ mūtuanĩri-ciira, nake mūtuanĩri-ciira akũneane kũrĩ mũnene wa thigari, ũikio njeera. ²⁶ Ngũkwĩra atĩrĩ na

ma, ndũkoima kuo ũtarĩhĩte thiirĩ wotho hatarĩ gathendi ũgũtigia.

Ũtharia

²⁷ “Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwirirwo atĩrĩ, ‘Ndũkanatharanie.’ ²⁸ No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ, ũrĩa wotho ũkaarora mũndũ-wa-nja na amwĩrirĩrie, nĩarĩkĩtie gũtharia nake ngoro-inĩ yake. ²⁹ Riitho rĩaku rĩa ũrĩo rĩngĩtũma wĩhie-rĩ, rĩkũũre, ũrĩte. Nĩ kaba kĩa kĩmwe kĩa mwĩrĩ waku kũũre gũkĩra mwĩrĩ waku wotho ũikio Jehanamu. ³⁰ Na guoko gwaku kwa ũrĩo kũngĩtũma wĩhie-rĩ, gũtinie ũgũte. Nĩ kaba kĩa kĩmwe kĩa mwĩrĩ waku kũũre gũkĩra mwĩrĩ waku wotho ũikio Jehanamu.

Gũtharia Ũhiki

³¹ “Nĩngĩ nĩ kwĩrĩtwo atĩrĩ, ‘Ũrĩa wotho ũngĩtigana na mũtũmia wake no nginya amũhe marũa ma kuonania nĩmatigana nake.’ ³² No ngũmwĩra atĩ mũndũ ũrĩa wotho ũtiganaga na mũtũmia wake, o tĩa nĩ ũndũ wa ũtharia-rĩ, nĩatũmaga atũke mũtharia, na ũrĩa wotho ũhikagĩa mũtũmia ũrĩa ũtiganĩte na mũthuriwe, nĩ gũtharia atharagia.

Mũhĩtwa

³³ “Nĩngĩ, nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene andũ nĩmerirwo atĩrĩ, ‘Ndũkanehĩte tũhũ, no hingagĩria Mwathani mũhĩtwa ĩrĩa wĩhĩtite.’ ³⁴ No ngũmwĩra atĩrĩ: Mũtikanehĩte o na atĩa; mũtikanehĩte na igũrũ tondũ nĩkuo gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Ngai; ³⁵ kana mwĩhĩte na thĩ, nĩgũkorwo nĩkuo gĩturwa gĩa kũigĩrĩra magũrũ make; o na kana mwĩhĩte na Jerusalemu, nĩgũkorwo nĩrĩo itũũra inene rĩa Mũthamaki mũnene. ³⁶ Na ndũkanehĩte na mũtwe waku, nĩgũkorwo ndũngĩhota gũtũma rũcuĩrĩ o na rũmwe rwerũhe kana rũire. ³⁷ Reke ‘Ĩĩ’ yaku ĩtũke ‘Ĩĩ’, na

‘Aca’ yaku itũike ‘Aca’; ũndũ o wothe makĩria ma ũguo-rĩ, uumaga kũrĩ ũrĩa mũũru.

Ũhoru wa Kwĩrĩhĩria

³⁸ “Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwerrirwo atĩrĩ: ‘Ri-itho rĩrĩhagwo na riitho, narĩo igego rĩrĩhagwo na igego.’
³⁹ No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ: Mũtikanagiane na mũndũ ũrĩa mũũru. No rĩrĩ, mũndũ angĩkũgũtha rũthĩa rwa ũrĩo-rĩ, mũhũgũkĩrie rũu rũngĩ o naruo. ⁴⁰ Na mũndũ angĩenda gũgũthitanga oe kanjũ yaku-rĩ, mũnengere o na igooti rĩaku. ⁴¹ Mũndũ angĩkũhatĩrĩria ũthĩi itĩina rĩmwe-rĩ, thĩi nake matĩina meerĩ. ⁴² Mũndũ ũrĩa ũngĩkũhooya kĩndũ, mũhe, na mũndũ ũrĩa ũngĩenda ũmũkombere kĩndũ, ndũkarege kũmũkombera.

Endagai Thũ Cianyũ

⁴³ “Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwerrirwo atĩrĩ, ‘Endaga mũndũ wa itũũra rĩaku, na ũthũũrage thũ yaku.’
⁴⁴ No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ: Endagai thũ cianyũ, na mũhooy-agĩre arĩa mamũnyariiraga, ⁴⁵ nĩgeetha mũtuĩke ariũ a Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ. Atũmaga riũa rĩake rĩrathĩre arĩa oorũ na arĩa ega, na akoiria mbura kũrĩ arĩa athingu na kũrĩ arĩa matarĩ athingu. ⁴⁶ Angĩkorwo mwendete o arĩa mamwendete-rĩ, mũgaakĩrĩhwo kĩ? Githĩ o na etia mbeeca cia igooti matiĩkaga o ũguo? ⁴⁷ Na ningĩ angĩkorwo mũgeithagia o ariũ na aarĩ a ithe wanyu-rĩ, mũgĩkĩrĩte arĩa angĩ na kĩ? Githĩ o na arĩa matetĩkĩtie Ngai matiĩkaga o ũguo? ⁴⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tuĩkai aagĩrĩru kũna, o ta ũrĩa Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ arĩ mwagĩrĩru kũna.

¹ “Mwĩmenyererei mūtigekage ciĩko cianyu cia ũthingu mbere ya andũ nĩguo mamuone. Mũngĩka ũguo-rĩ, mūtĩrĩ kĩheo mũkaaheo nĩ Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ.

² “Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa ũkũheana kĩndũ kũrĩ arĩa abatari, ndũkae kwanĩrĩa ũrĩa ũreka na tũrumbeta, ta ũrĩa hinga ciĩkaga thunagogi-inĩ na njĩra-inĩ, nĩguo itĩagwo nĩ andũ. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, acio nĩmarĩkĩtie kwamũkĩra kĩheo kĩaao gĩothe. ³ No hĩndĩ ĩrĩa ũkũheana kĩndũ kũrĩ arĩa abatari-rĩ, ndũkareke guoko gwaku kwa ũmotho kũmenye ũrĩa guoko gwaku kwa ũrĩo kũreeka, ⁴ nĩgeetha ũheani ũcio waku ũtuĩke wa hitho-inĩ. Nake Ithe wanyu, ũrĩa wonaga maũndũ marĩa mekagĩrwo hitho-inĩ, nĩakamũhe kĩheo.

Kũhooya

⁵ “Na rĩrĩa mũkũhooya-rĩ, mūtikanatuĩke ta hinga, nĩgũkorwo ciendaga kũhooya irũgamĩte thĩinĩ wa thunagogi na macemanĩrio ma njĩra nĩguo cionwo nĩ andũ. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, icio nĩirĩkĩtie kwamũkĩra mũaara wacio wothe. ⁶ No hĩndĩ ĩrĩa ũkũhooya, toonya nyũmba yaku, ũhinge mũrango na ũhooye Thoguo ũrĩa ũtoonekaga. Nake Thoguo ũrĩa wonaga maũndũ marĩa mekagĩrwo hitho-inĩ, nĩagakũhe mũaara waku. ⁷ Na ningĩ hĩndĩ ĩrĩa mũkũhooya-rĩ, tigagai kũhũhũtika ta andũ arĩa matetĩkĩtie Ngai, nĩgũkorwo meciiragia nĩ mekũiguuo nĩ ũndũ wa kũraihia mahooya. ⁸ Mūtigatuĩke tao, nĩgũkorwo Ithe wanyu nĩoĩ kĩrĩa kĩmũbatairie o na mũtanamũhooya.

⁹ “Nĩ ũndũ ũcio mwagĩrĩrwo nĩkũhooyaga atĩrĩ:

“‘Ithe witũ ũrĩ igũrũ,

rĩitwa rĩaku nĩrĩamũrwo,

¹⁰ ũthamaki waku nĩũũke,

ũrĩa wendete Wee nĩwĩkagwo

gũkũ thĩ ta ũrĩa wĩkagwo kũu igũrũ.

¹¹ Tũhe ũmũthĩ irio ciitũ cia gũtũigana.

¹² Na ūtūrekere mahītia maitū,
ta ūrĩa o na ithuĩ tūrekagĩra arĩa matũhĩtagĩria.

¹³ Na ndūgatūtware magerio-inĩ,
no ūtūhonokagie kuuma kūrĩ ūrĩa mūūru.'

¹⁴ Nīgūkorwo mūngĩrekera andũ hĩndĩ ĩrĩa mamũhĩtĩria,
o nake Ithe wanyu ūrĩa ūrĩ igūrũ nĩarĩmūrekagĩra. ¹⁵ No
mūngĩaga kũrekera andũ mehia mao-rĩ, o nake Ithe
wanyu ndarĩmūrekagĩra mehia manyu.

Kwĩhinga Kūrĩa

¹⁶ “Ningĩ rĩrĩa mūkwĩhinga kūrĩa irio-rĩ, tigagai gūtukia
mothiũ manyu ta ūrĩa hinga ciĩkaga, nīgūkorwo nĩituka-
gia mothiũ macio nĩguo cionie andũ atĩ nĩciĩhingĩte kūrĩa
irio. Ngūmwĩra atĩrĩ na ma, icio nĩĩrĩkĩtie kwamūkĩra
mūcaara wacio wothe. ¹⁷ No rĩrĩa wĩhingĩte kūrĩa, wĩhak-
age maguta mūtwe na wĩthambage ūthiũ, ¹⁸ nĩguo andũ
matikamenye atĩ nĩwĩhingĩte kūrĩa, tiga o Thoguo ūrĩa
ũtoonekaga amenye; nake Thoguo ūrĩa wonaga maũndũ
marĩa mekagĩrwo hithe-inĩ, nĩagakũhe mūcaara.

Mũthiithũ kũu Igūrũ

¹⁹ “Tigagai kwĩgĩra mĩthiithũ gūkũ thĩ, kūrĩa indo
irĩĩagwo nĩ memenyi na ikaroota, na kūrĩa aici mabun-
jaga makaiya. ²⁰ No mwĩigagĩrei mĩthiithũ igūrũ,
kūrĩa ĩtangĩrĩĩo nĩ memenyi kana ĩroote, na kūrĩa aici
matangĩbunja maiye. ²¹ Nīgūkorwo kūrĩa mĩthiithũ yanyu
ĩrĩ, nokuo ngoro cianyu o nacio irĩĩkoragwo irĩ.

²² “Riitho nĩrĩo tawa wa mwĩrĩ. Maitho maku mangĩko-
rwo marĩ mega, mwĩrĩ waku wothe nĩrĩiyūrągwo nĩ
ũtheri. ²³ No rĩrĩ, maitho maku mangĩkorwo nĩ mathũku,
mwĩrĩ waku wothe ūrĩiyūrągwo nĩ nduma. Naguo ūtheri
ũrĩa ūrĩ thĩinĩ waku ūngĩkorwo nĩ nduma-rĩ, nduma ĩyo
kaĩ nĩ nene-ĩ!

²⁴ “Gūtīrī mündū ũngĩhota gūtungatīra aathani eerī. Nĩ ũndū no athũũrire ũmwe, na ende ūcio ũngĩ; kana eheane harī ũmwe, na anyarare ūcio ũngĩ. Mũtingītungatīra Ngai na mūtungatīre mbeeca.

Mūtigatangĩke

²⁵ “Nĩ ũndū ūcio ngũmwīra atīrī, tigagai gūtangĩkīra mīoyo yanyu, nĩ ũndū wa kīrīa mūrīrīiaga kana kīrīa mūrīnyuuaga; kana kīrīa mūrīihumbaga mūrī yanyu. Githī muoyo ndūrī bata gūkīra irio, naguo mwīrī ūkagīa bata gūkīra nguo? ²⁶ Ta rorai nyoni cia rīera-inĩ; itihaandaga, kana ikagetha, kana ikaiga magetha ikũmbĩ, no Ithe wanyu ūrīa ūrī Igūrū nīaciheaga irio. Githī inyuĩ mūtīkīrī a bata mūno gūkīra icio? ²⁷ Nūū wanyu ũngĩhota kuongerera muoyo wake ithaa o na rīmwe nĩ ũndū wa gwītanga?

²⁸ “Na nĩ kī gītūmaga mwītange nĩ ũndū wa nguo? Ta rorai itoka cia gīthaka ūrīa ikūrāga. Itirutaga wīra kana ikogotha ndigi, ²⁹ no ngũmwīra atīrī, o na Solomoni arī na riiri wake wothe ndagemete ta kīmwe gīacio. ³⁰ Angīkorwo ũguo nīguo Ngai ahumbaga nyeki ya gīthaka īrīa īrī ho ũmũthĩ na rūciũ īgaikio mwaki-inĩ-rī, githī inyuĩ ndarīkīmūhumbaga wega makīria, inyuĩ mwītīkītīe o hanini? ³¹ Nĩ ũndū ūcio-rī, tigagai gwītanga, mūkīūrīa atīrī: ‘Tūkūrīa kīi?’ kana ‘Tūkūnyua kīi?’ kana ‘Tūk-wīhumba kīi?’ ³² Nīgūkorwo maündū maya mothe nīmo macaragio nĩ andū arīa matetīkītīe Ngai. No Ithe wanyu wa igūrū nīoĩ atī nīmūbataragio nīmo. ³³ No ambai mūcarie ūthamaki wake na ūthingu wake, na maündū maya mangī mothe o namo nīarīmūheaga. ³⁴ Nĩ ũndū ūcio tigagai gwītanga nĩ ũndū wa rūciũ, nīgūkorwo rūciũ nīrūgetangīkīra ruo rwene. O mūthenya ūrī na mathīina maguo ma kũũigana.

7

Gũtuĩra Andũ arĩa angĩ Ciira

¹ “Mũtigaciirithanagie nĩgeetha na inyuĩ mũtikanaciriithio. ² Nĩgũkorwo o ta ũrĩa mũtuagĩra andũ arĩa angĩ ciira, noguo na inyuĩ mũgaatuĩrwo ciira, na gĩthimi kĩrĩa mũthimanagĩra nakĩo, no kĩo mũrĩthimagĩrwo nakĩo.

³ “Nĩ kĩĩ gĩtũmaga wone kĩhuti kĩrĩa kĩrĩ riitho rĩa mũrũ wa thoguo, no ũkaaga kuona mũgogo ũrĩa ũrĩ riitho rĩaku wee mwene? ⁴ Wahota atĩa kwĩra mũrũ wa thoguo atĩrĩ, ‘Reke ngũrute kĩhuti kĩu kĩrĩ riitho rĩaku,’ o rĩrĩa wee mwene ũrĩ na mũgogo riitho rĩaku? ⁵ Wee hinga ĩno, amba ũrute mũgogo ũcio ũrĩ riitho rĩaku, nĩguo wone wega na ũhote kũruta kĩhuti kĩrĩa kĩrĩ riitho rĩa mũrũ wa thoguo.

⁶ “Mũtikanahe magui kĩndũ kĩrĩa kĩamũre, na mũtikanaikĩrie ngũrwe ruru cianyu. Mũngĩĩka ũguorĩ, ingĩrangĩrĩria ruru na magũrũ ma cio, icooke imũgarũrũke, imũtihangie.

Hooyai, Mathaai, Ringaringai Mũrango

⁷ “Hooyai na nĩmũkũheo; mathaai na nĩmũkuona; ringaringai mũrango na nĩmũkũhingũrĩrwo. ⁸ Nĩgũkorwo ũrĩa wothe ũhooyaga nĩaheagwo, na ũrĩa ũmaathaga nĩonaga, na ũrĩa ũringaringaga mũrango, nĩahingũragĩrwo.

⁹ “Na rĩrĩ, nũũ wanyu ũngĩĩtio mũgate nĩ mwana wake amũhe ihiga? ¹⁰ Kana amwĩtie thamaki nake amũhe nyoka? ¹¹ Angĩkorwo inyuĩ, o na mũrĩ ooru, nĩmũũĩ kũhe ciana cianyu iheo njega-rĩ, githĩ lthe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ ndagakĩrĩrĩria kũhe iheo njega kũrĩ arĩa mamũhooyaga! ¹² Nĩ ũndũ ũcio, maũndũ-inĩ mothe, ĩkagai andũ arĩa angĩ ũrĩa mũngĩenda mamwĩkage, nĩgũkorwo ũcio nĩguo Watho wa Musa na Ũrutani wa Anabii.

Mũromo ũrĩa Mũceke na ũrĩa Mwariĩ

¹³ “Toonyerai mũromo ũrĩa mũceke. Nĩgũkorwo mũromo nĩ mwariĩ na njĩra nĩ njariĩ irĩa yerekeire rĩũrĩro, na andũ arĩa matoonyagĩra ho nĩ aingĩ. ¹⁴ No mũromo nĩ mũkunderu na njĩra nĩ njeke irĩa ikinyaga muoyo-inĩ, na andũ arĩa mamĩonaga nĩ anini.

Mũtĩ na Maciaro Maguo

¹⁵ “Mwĩhũgagei anabii a maheeni. Mokaga kũrĩ inyuĩ mehumbĩte njũa cia ng’ondũ, no thĩinĩ wao nĩ njũũĩ ndĩani. ¹⁶ Nĩmũrĩmamenyaga na maciaro mao. Kaĩ thabibũ igĩtuuagwo mĩtĩ-inĩ ya mĩigua, kana ngũyũ igatuuu kuuma mahiũ-inĩ ma nyeki? ¹⁷ Ũguo noguo, mũtĩ wothe mwega ũciaraga maciaro mega, no mũtĩ mũũru ũciaraga maciaro mooru. ¹⁸ Mũtĩ mwega ndũngĩciara maciaro mooru, naguo mũtĩ mũũru ndũngĩciara maciaro mega. ¹⁹ Mũtĩ o wothe ũtaciara maciaro mega nĩgũtemwo ũtemagwo ũgaikio mwaki-inĩ. ²⁰ Ũguo nĩguo mũrĩmamenyaga nĩ ũndũ wa maciaro mao.

²¹ “To mũndũ ũrĩa ũnjĩtaga, ‘Mwathani, Mwathani,’ ũgaatoonya ũthamaki wa igũrũ, no nĩ ũrĩa wĩkaga ũrĩa Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ endaga. ²² Mũthenya ũcio aingĩ makanjĩra atĩrĩ, ‘Mwathani, Mwathani, githĩ tũtiarathaga maũndũ na rĩitwa rĩaku, na thĩinĩ wa rĩitwa rĩaku tũkain-gata ndaimono na tũkaringa ciama nyingĩ?’ ²³ Hĩndĩ ĩyo nĩngameera wega atĩrĩ, ‘Nĩ ndĩrĩ hĩndĩ ndaamũũĩ o na rĩ. Eherai harĩ nĩ, inyuĩ mwĩkaga ũũru!’

Aaki Oogĩ na Aaki Akĩgu

²⁴ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũndũ o wothe ũiguaga ciugo ici ciakwa na ageeka ũrĩa ciugĩte, ahaana ta mũndũ mũũgĩ ũrĩa wakire nyũmba yake igũrũ rĩa rwaro rwa ihiga. ²⁵ Nayo mbura ĩkiura, na njũũĩ ikĩiyũra, naruo rũhuho rũkĩhurutana nacio ikĩhũũra nyũmba ĩyo na nditi, no nyũmba ĩyo ndĩagũire, tondũ mũthingĩ wayo

wakĩtwo igũrũ rĩa rwaro rwa ihiga. ²⁶ No mũndũ o wothē ũiguaga ciugo ici ciakwa na ndekaga ũrĩa ciugĩte ahaana ta mũndũ mũkĩngu ũrĩa wakire nyũmba yake mũthanga igũrũ. ²⁷ Nayo mbura ĩkiura, njũũ ĩkĩiyũra, naruo rūhuho rūkĩhurutana nacio ĩkĩhũũra nyũmba ĩyo na nditi, nayo nyũmba ĩyo ĩkĩmomoka na kũgũa kũnene.”

²⁸ Rĩrĩa Jesũ aarĩkirie kuuga maũndũ macio, kĩrĩndĩ kũ gĩkĩgega nĩ ũndũ wa ũrutani wake, ²⁹ tondũ aarutanaga ta mũndũ warĩ na ũhoti, na ti ta ũrĩa arutani ao a watho maarutanaga.

8

Mũndũ ũrĩa warĩ na Mangũ

¹ Hĩndĩ ĩrĩa aikũrũkire kuuma kĩrĩma-inĩ, ikundi nene cia andũ ikĩmuuma thuutha. ² Na mũndũ warĩ na mangũ agĩthĩ harĩ we, agĩturia maru mbere yake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ũngĩenda-rĩ, no ũũtherie.”*

³ Nake Jesũ agĩtambũrũkia guoko gwake, akĩhutia mũndũ ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩngwenda. Therio!” O hĩndĩ ĩyo akĩhonio mangũ make. ⁴ Jesũ agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Menya ndũkeere mũndũ o na ũrĩkũ. No thĩĩ ũkeyonanie kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, na ũrute kĩheo kĩrĩa Musa aathanire gĩtuĩke ũira kũrĩ o.”

Wĩtĩkio wa Mũnene-wa-Thigari-Igana

⁵ Na Jesũ aarĩkia gũtoonya Kaperinaumu, mũnene-wa-thigari-igana agĩũka kũrĩ we, akĩmũhooya ũteithio. ⁶ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ndungata yakwa ĩkomete mũciĩ ĩrũarĩte mũrimũ wa gũkua ciĩga na ĩrĩ na ruo rūingĩ mũno.”

⁷ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩngũthĩĩ kũmĩhonia.”

* 8:2 Mũndũ warĩ na mangũ aatũkaga arĩ na thaahu, na no atheririo.

⁸ No mūnene ūcio wa thigari igana akīmūcookeria atīrī, “Mwathani, nīi ndiagīrīire atī we ūūke gwakwa. No uga o kiugo, na ndungata yakwa nīkūhona. ⁹ Nīgūkorwo nīi mwene ndī mūdū wathagwo, na ndī na thigari njathaga. Ndeera ūmwe ‘Thīi,’ nīathiiaga, na ndeera ūngī atīrī, ‘Ūka,’ nīokaga. Na ningī ndeera ndungata yakwa atīrī, ‘Īka ūna,’ nīkaga.”

¹⁰ Rīrīa Jesū aigire ūguo-rī, akīgega, akīira arīa maa-mumīte thuutha atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, ndionete mūdū o na ūrīkū gūkū Isiraeli ūrī na wītīkio mūnene ūū. ¹¹ Ngūmwīra atīrī, aingī nīmagaoka kuuma mwena wa irathīro na wa ithūīro, na nīmagaikara iruga-inī hamwe na Iburahīmu, na Isaaka, na Jakubu, ūthamaki-inī wa igūrū. ¹² No arīa marī a ūthamaki ūcio nīmagaikio nja, kūu nduma-inī, kūrīa gūgaakorwo kīrīro na kūhagarania magego.”

¹³ Nake Jesū agīcooka akīira mūnene ūcio wa thigari igana atīrī, “Thīi! Nīgūwīkīrwo o ūguo wītīkītie.” Nayo ndungata yake īkīhonio o ithaa rīu.

Jesū Kūhonia Andū Aingī

¹⁴ Rīrīa Jesū aatoonyire nyūmba ya Petero, akīona atī nyina wa mūtumia wa Petero aarī mūrūaru mūrīmū wa kūhiūha mwīrī, agakoma gītanda-inī. ¹⁵ Akīmūhutia guoko, nake agītiga kūhiūha mwīrī, akīarahūka, akīam-bīrīria kūmūtungatīra.

¹⁶ Hwaī-inī ūcio, andū aingī arīa maarī na ndaimono makīrehwo kūrī we, nake akīingata maroho macio na ku-uga o kiugo, na akīhonia arīa othe maarī arūaru. ¹⁷ Ūhoru ūyū warī wa kūhingia ūrīa kwaarītio na kanua ka mūnabii Isaia, rīrīa oigire atīrī:

“We mwene nōire wonje witū,
na akīeheria mīrimū iitū.”

Thogora wa Kūrūmīrīra Jesū

¹⁸ Rīrīa Jesū oonire gīkundi kīa andū arīa maamūthiūrūrūkīrie, agīathana maringe mūrīmo ūrīa ūngī wa iria. ¹⁹ Hīndī īyo mūrutani ūmwe wa watho agīūka harī we, akīmwīra atīrī, “Mūrutani, nīndikūrūmagīrīra kūrīa guothe ūrīthiia.”

²⁰ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Mbwe nī irī marima, na nyoni cia rīera-inī nī irī itara, no Mūrū wa Mūdū ndarī handū angīgīrīra mūtwe wake.”

²¹ Nake mūrutwo ūngī akīmwīra atīrī, “Mwathani, reke nyambe thiī ngathike baba.”

²² Nowe Jesū akīmwīra atīrī, “Nūmīrīra, na ūreke arīa akuū mathike akuū ao ene.”

Jesū Kūhooreria Kīhuhūkanio

²³ Hīndī īyo agītoonya gatarū, nao arutwo ake makīmūrūmīrīra. ²⁴ Na rīrī, gūkīgīa kīhuhūkanio kīnene gīteerīgīrīrwo kūu iria-inī, gīgītūma gatarū kende kūhubwo nī makūmbī ma maaī. No Jesū aarī toro.

²⁵ Nao arutwo magīthiī, makīmūūkīria, makīmwīra atīrī, “Mwathani, tūhonokie! Nītūkūūrīra maaī-inī!”

²⁶ Nake agīcookia atīrī, “Inyuī mūrī a wītīkio mūnini, nī kīi gīgūtūma mwītīgīre ūguo?” Thuutha ūcio agīūkīra, agīkūūma rūhuho na makūmbī macio, nakuo gūkīhoorera biū.

²⁷ Andū acio makīgega, makīūria atīrī, “Kaī mūdū ūyū akīrī ū atī o na rūhuho na makūmbī ma maaī nīm wathīk-agīra?”

Jesū Kūhonia Andū Eerī Maarī na Ndaimono

²⁸ Rīrīa aakinyire rūgongo rwa būrūri wa Agadari-rī, agītūngwo nī andū eerī maarī na ndaimono, moimīte mbīrīra-inī. Maarī na ūūru mūngī mūno, atī gūtīrī mūdū ūngīagerire njīra īyo. ²⁹ Nao makīanīrīra, makīūria atīrī, “Ūrenda atīa na ithuī, wee Mūrū wa

Ngai. Woka gũkũ gũtũnyariira ihinda rĩrĩa rĩamũre rĩtanakinya?”

³⁰ Nĩ haarĩ na rũuru rũnene rwa ngũrwe rwarĩithagio† handũ hataarĩ haraaya na hau maarĩ. ³¹ Nacio ndaimono igĩthaitha Jesũ, ikĩmwĩra atĩrĩ, “Akorwo nĩũgũtũingata-rĩ, tũtũme kũrĩ rũuru rũũrĩa rwa ngũrwe.”

³² Nake agĩciĩra atĩrĩ, “Thiĩi!” Nĩ ũndũ ũcio iki-uma, igĩtoonya ngũrwe, naruo rũuru ruothe rũgĩkũrũka kĩharũrũka-inĩ na ihenya, rũkĩgũa iria thĩinĩ, rũgĩkuĩra maaĩ-inĩ. ³³ Arĩa maarĩithagia ngũrwe icio makĩũra, magĩthiĩ itũũra-inĩ, makĩheana maũndũ macio mothe o na ũrĩa gwekĩkĩte kũrĩ andũ arĩa maarĩ na ndaimono. ³⁴ Hĩndĩ iyo itũũra rĩothe rĩkiumagara rĩgatũnge Jesũ. Na hĩndĩ ĩria maamuonire, makĩmũthaitha oime rũgongo rwao.

9

Jesũ Kũhonia Mũndũ Wakuĩte Cĩga

¹ Nake agĩtoonya gatarũ, akĩringa iria, agĩkinya itũũra rĩa kwao. ² Andũ amwe makĩmũrehera mũndũ warĩ na mũrimũ wa gũkua cĩga, akuuĩtwo na kĩbarĩ. Rĩrĩa Jesũ oonire wĩtikio wao, akĩĩra mũndũ ũcio wakuĩte cĩga atĩrĩ, “Mũriũ, wĩyũmĩrĩrie, nĩwarekerwo mehia maku.”

³ Nĩ ũndũ wa ũguo, arutani amwe a watho makĩĩra na ngoro atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩaruma Ngai!”

⁴ Jesũ aamenya ũrĩa meeciiragia, akĩmooria atĩrĩ, “Mũreciiria ũuru ngoro-inĩ cianyu nĩkĩ? ⁵ Nĩ ũndũ ũrĩkũ mũhũthũ: nĩ kwĩra mũndũ, ‘Nĩwarekerwo mehia maku,’ kana kũmwĩra, ‘Ũkĩra wĩtware?’ ⁶ No nĩgeetha mũmenye atĩ Mũrũ wa Mũndũ arĩ na ũhoti gũkũ thĩ wa kũrekanĩra mehia-rĩ” Na o hĩndĩ iyo akĩĩra mũndũ ũcio wakuĩte cĩga atĩrĩ, “Ũkĩra, oya kĩbarĩ gĩaku ũinũke mũciĩ.” ⁷ Nake

† 8:30 Ndũrĩrĩ iria ciatũũraga Galili nĩcio ciarĩ arĩithi a ngũrwe.

mündũ ũcio agĩũkĩra, akĩinũka mũciĩ. ⁸ Rĩrĩa kĩrĩndĩ kũu kionire ũguo, gĩkĩmaka na gĩkĩgooca Ngai, ũrĩa waheete andũ ũhoti ta ũcio.

Gwĩtwo kwa Mathayo

⁹ Na rĩrĩa Jesũ oimaga kũu, akĩona mündũ wetagwo Mathayo aikarĩte harĩa heetagĩrio mbeeca cia igooti. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra,” nake Mathayo agĩũkĩra, akĩmũrũmĩrĩra.

¹⁰ Na rĩrĩa Jesũ aarĩ kwa Mathayo mũciĩ makĩrĩa irio cia hwaĩ-inĩ, etia mbeeca cia igooti aingĩ na andũ ehia magĩũka kũrĩanĩra hamwe nake na arutwo ake. ¹¹ Rĩrĩa Afarisai moonire ũguo, makĩũria arutwo ake atĩrĩ, “Mũrutani wanyu arĩĩanagĩra na etia mbeeca cia igooti na andũ ehia nĩkĩ?”

¹² Jesũ aigua ũguo, akĩmeera atĩrĩ, “Andũ arĩa agima mĩĩrĩ ti o mabataragio nĩ ndagĩtarĩ, no nĩ arĩa arũaru. ¹³ No rĩrĩ, thiĩ mũkeerute ũrĩa ciugo ici ciugĩte: ‘Kũiguanĩra tha nĩkuo nyendaga, no ti magongona.’ Nĩgũkorwo nĩ ndiokire gũcaria arĩa athingu, no ndokire nĩ ũndũ wa arĩa ehia.”

Jesũ Kũũrio Ũhoro wa Kwĩhinga Kũrĩa

¹⁴ Hĩndĩ ĩyo arutwo a Johana magĩũka kũrĩ we makĩmũũria atĩrĩ, “Ithuĩ na Afarisai nĩtwĩhingaga kũrĩa, no nĩ kĩĩ gĩtũmaga arutwo aku mage kwĩhinga kũrĩa irio?”

¹⁵ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ageni a mũhikania mangĩhota atĩa kũigua kĩa rĩrĩa mũhikania arĩ hamwe nao? Ihinda nĩrĩgakinya rĩrĩa mũhikania akeeherio kũrĩ o; hĩndĩ ĩyo nĩguo makeehinga kũrĩa irio.

¹⁶ “Gũtirĩ mündũ ũtumagĩrĩra nguo ngũrũ kĩraka kĩa nguo njerũ, nĩgũkorwo kĩraka kũu no kĩguucie nguo ĩyo gĩtũme ĩtarũke makĩria. ¹⁷ Ningĩ andũ matiĩkagĩra ndibei

ya mūhihano mondo-inĩ ngūrũ.* Mangĩka ũguo, mondo icio no itarũke, nayo ndibei iĩtike, na mondo icio cia ndibei cianangĩke o biũ. No andũ mekagĩra ndibei ya mūhihano mondo-inĩ njerũ, nacio cieri igaikara irĩ njega.”

Mũirĩtu Wakuĩte na Mūtumia warĩ Mūrũaru

¹⁸ Na rĩrĩa aaragia maũndũ macio, hagĩũka mũndũ warĩ mūnene, akīmūturĩria ndu, akīmwĩra atĩrĩ, “Mũirĩtu wakwa no hĩndĩ aakua; no ũka ũkamũigĩrĩre guoko, na nĩekũriũka.” ¹⁹ Nake Jesũ agĩũkĩra, agĩthiĩ nake, arĩ na arutwo ake.

²⁰ O hĩndĩ iyo mūtumia watũire oiraga thakame mĩaka ikũmi na iĩrĩ agĩũka na thuutha wa Jesũ, akĩhutia gĩcũrĩ kĩa nguo yake. ²¹ Tondũ eĩrraga atĩrĩ, “Ingĩhutia o nguo yake, no hone.”

²² Nake Jesũ akĩhũgũra, akĩmuona, akīmwĩra atĩrĩ, “Mwarĩ ũyũ, wĩyũmĩrĩrie gwĩtikia gwaku nĩkuo gwatũma ũhone.” Nake mūtumia ũcio akĩhonio o hĩndĩ iyo.

²³ Na rĩrĩa Jesũ aatoonyire nyũmba ya mūnene ũcio, akĩona ahuhi mītũrĩrũ na gĩkundi kĩa andũ kĩrĩa kĩa nege-naga, ²⁴ akĩmeera atĩrĩ, “Eherai. Mũirĩtu ũyũ ti mũkuũ, nĩ gũkoma akomete.” Nao andũ acio makīmũthekerera. ²⁵ Thuutha wa andũ acio kuumio nja, agĩtoonya thĩinĩ, akĩnyiita mũirĩtu ũcio guoko, nake agĩũkĩra. ²⁶ Ũhoru ũcio ũkĩhunja bũrũri ũcio wothe.

Jesũ Kũhonia Atumumu na Mũndũ Ũtaaragia

²⁷ Na rĩrĩa Jesũ oimire kũu, aathianga-rĩ, andũ eerĩ atumumu makīmūrũmĩrĩra, makĩanagĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Tũiguĩre tha, wee Mũrũ wa Daudi!”

²⁸ Na hĩndĩ iĩa aatoonyire nyũmba, atumumu acio magĩũka kũrĩ we, nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmwĩtikĩtie atĩ no hote gwĩka ũguo?”

* 9:17 Ndibei yekagĩrwo mondo ciatumagwo na njũũa cia mbũri.

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “ĩ-ni, Mwathani.”

²⁹ Hĩndĩ ĩyo akĩmahutia maitho, akiuga atĩrĩ, “Mũroĩkwo o ũguo mwĩtikĩtie;” ³⁰ namo maitho mao makĩhingũka magĩcooka kuona. Nake Jesũ akĩmakaania na hinya, akĩmeera atĩrĩ, “Mũtikareke mũndũ o na ũrikũ amenye ũhoru ũyũ.” ³¹ No-o makiumagara na makĩhunja ũhoru wake bũrũri ũcio wothe.

³² Na hĩndĩ ĩrĩa moimaga hau, Jesũ akĩreherwo mũndũ warĩ na ndaimono, na ndaaragia. ³³ Nayo ndaimono yain-gatwo, mũndũ ũcio ũtaaragia, akĩaria. Kĩrĩndĩ gĩkĩgega, gĩkiuga atĩrĩ, “Ũndũ ta ũyũ ndũrĩ woneka Isiraeli.”

³⁴ No Afarisai makiuga atĩrĩ, “Aingataga ndaimono na hinya wa mũnene wa ndaimono.”

Aruti Wĩra nĩ Anini

³⁵ Nake Jesũ agĩtuĩkania matũũra-inĩ mothe na mĩciĩ-inĩ yothe, akĩrutanaga thĩinĩ wa thunagogi ciao, akĩhun-jagia Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki, na akĩhonagia mĩrimũ na ndwari cia mĩthemba yothe. ³⁶ Na rĩrĩa oonire ũrĩa kĩrĩndĩ kiu kĩaiganaga, agĩkĩguĩra tha tondũ kĩarĩ gĩthĩinĩku na gĩkaaga ũteithio, ta ng’ondũ itarĩ na mũrĩithi. ³⁷ Hĩndĩ ĩyo akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Magetha nĩ maingĩ, no aruti a wĩra nĩ anini. ³⁸ Nĩ ũndũ ũcio, hooyai Mwathani wa magetha atũme aruti wĩra mathiĩ magetha-inĩ make.”

10

Jesũ Gũtũma Arutwo arĩa Ikũmi na Eerĩ

¹ Nake Jesũ nĩetire arutwo ake ikũmi na eerĩ moke harĩ we, nake akĩmahe ũhoti wa kũingata ngoma thũku na kũhonia mĩrimũ yothe na ndwari ciothe.

² Maya nĩmo marĩitwa ma arutwo acio ikũmi na eerĩ: Wa mbere nĩ Simoni (ũrĩa wĩtagwo Petero), na mũrũ wa nyina Anderea; na Jakubu mũrũ wa Zebedi, na mũrũ wa

nyina Johana; ³ na Filipu, na Baritholomayo; na Toma, na Mathayo ūrĩa mwĩtia wa mbeeca cia igooti; na Jakubu mūrũ wa Alifayo, na Thadayo; ⁴ na Simoni ūrĩa Mūzelote, na Judasi Mūisikariota, ūrĩa wamūkunyaĩire.

⁵ Aya ikūmi na eerĩ nĩo Jesũ aatũmire na akĩmataara ũũ: “Mūtigathiĩ kūrĩ andũ-a-Ndūrĩrĩ kana mũtoonye itũũra rĩa Asamaria. ⁶ Nĩ kaba mũthĩĩ kūrĩ ng’ondũ iria ciũrĩte cia Isiraeli. ⁷ Mwathĩĩ-rĩ, hunjagiai ndũmĩrĩri ĩno: ‘Ūthamaki wa igūrũ nĩũkuhĩĩrie.’ ⁸ Honagiai andũ arĩa arũaru, na mũriũkagie arĩa akuũ, na mũtheragie arĩa marĩ na mangũ, na mũingatage ndaimono. Mũheetwo tũhũ, heanagai tũhũ. ⁹ Mūtigekuuĩre thahabu, kana betha, kana gĩcango mĩcibi-inĩ yanyu; ¹⁰ O na ningĩ mūtigekuuĩre mũhuko rũgendo-inĩ, kana nguo igĩrĩ, kana iraatũ, kana mũtirima; nĩgũkorwo mũruti wa wĩra nĩabataire kũheo gĩa kũmũtũũria muoyo.

¹¹ “Itũũra o rĩothe kana gatũũra karĩa mũngĩtoonya-rĩ, tuĩriai mũmenye mũndũ ūrĩa mwagĩrĩru kuo, mũikare gwake nginya rĩrĩa mũkoima kuo. ¹² Mwatoonya mũciĩ ũcio-rĩ, geithagiai ene kuo. ¹³ Angĩkorwo mũciĩ ũcio nĩwagĩrĩire-rĩ, ũrathimeĩ na thayũ wanyu; angĩkorwo ndwagĩrĩire-rĩ, rekeĩ kĩrathimo kĩanyu kĩmũcookerere. ¹⁴ Mũndũ o wotho angĩrega kũmũnyiita ũgeni kana arege gũthikĩrĩria ciugo cianyu-rĩ, mũkiuma mũciĩ ũcio kana itũũra rĩu-rĩ, mũkaaribariba magūrũ manyu nĩguo rũkũngũ rũitike.* ¹⁵ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma ituĩro rĩa itũũra rĩu rĩgaakorwo rĩrĩ inene gũkĩra rĩa Sodomu na Gomora mũthenya ūrĩa wa ciira. ¹⁶ Atĩrĩrĩ ndamũtũma o

* 10:14 Kũribariba rũkũngũ magūrũ nĩ ũndũ wekagwo nĩ Afarisai moima ciikaro cia Ndũrĩrĩ metherie tondũ metikĩtie nĩmakuuĩte thaahu. Ũndũ ũyũ warĩ wa kuonia andũ ūrĩa mageekwo marega ndũmĩrĩri ya Ngai.

ta ng'ondū gatagatĩ ka njũũ. Nĩ ũndũ ũcio, gĩai na ũũgĩ ta nyoka, na mwage ũũru ta ndutura.

¹⁷ “Mwĩmenyererei andũ; tondũ nĩmakamũneana ciama-inĩ, na mamũhũũre na iboko thunagogi-inĩ ciao.

¹⁸ Nĩ ũndũ wa ũhorō wakwa-rĩ, nĩmũgatwarwo mbere ya aathani na ahamaki nĩgeetha mũtuĩke aira kũrĩ o na kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. ¹⁹ No rĩrĩa makaamũnyiita-rĩ, mũtikane-tange nĩ ũndũ wa ũrĩa mũkoiga kana ũrĩa mũgaacookia. Hĩndĩ iyo nĩmũkeerwo ũrĩa mũkoiga, ²⁰ nĩgũkorwo ti inyui mũgaakorwo mũkĩaria, no nĩ Roho wa Ithe wanyu ũkaaria arĩ thĩinĩ wanyu.

²¹ “Mũndũ nĩagakunyanĩra mũrũ wa nyina ooragwo, na ithe wa mũndũ akunyanĩre mwana wake; ciana nĩikare-mera aciari a cio na imoragithie. ²² Andũ othe nĩmakamũmena nĩ ũndũ wakwa, no ũrĩa ũgaakirĩrĩria nginya hĩndĩ ya mũthia nĩakahonoka. ²³ Hĩndĩ ĩrĩa mwanyariirwo itũũra-inĩ rĩmwe-rĩ, ũrĩrai rĩrĩa rĩngĩ. Ngũmwĩra na ma atĩ, mũtigaakorwo mũthiĩte matũũra mothe ma Isiraeli, Mũrũ wa Mũndũ atookĩte.

²⁴ “Mũrutwo ti mũnene kũrĩ mũrutani wake, o na ndungata ti nene kũrĩ mũmĩathi. ²⁵ Nĩkũiganĩire mũrutwo aiganane na mũrutani wake, o na ndungata ĩiganane na mũmĩathi. Angĩkorwo mwene nyũmba nĩetĩtwo Beelizebuli-rĩ,[†] githĩ andũ a nyũmba yake matigetwo marĩitwa mooru gũkĩra rĩu!

²⁶ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũtikametigĩre. Gũtirĩ ũndũ mũhithanie ũtakaguũrio, kana ũndũ mũhithe ũtakamenyeka. ²⁷ ũrĩa ngũmwĩra nduma-inĩ-rĩ, wariei mũthenya barigici, na ũrĩa warĩtio na mĩheehũ matũ-inĩ manyu-rĩ, wanĩrĩrei mũrĩ nyũmba-igũrũ. ²⁸ Mũtigetigĩre arĩa moragaga o mwĩrĩ, no matingĩhota kũũraga ngoro.

[†] 10:25 Rĩitwa Beelizebuli rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga “Mũnene wa ndaimono,” no Kĩhibirania Beelizebubu rĩataũragwo “Mũnene wa ngĩ.”

Nĩ kaba gwĩtigĩra Ũrĩa ũngĩananga ngoro na mwĩrĩ kũu Jehanamu. ²⁹ Githĩ tũnyoni twĩrĩ tũtiendagio thendi ĩmwe? No gũtirĩ o na kamwe gatuo kangĩgũa thĩ Ithe wanyu atetikĩrĩte. ³⁰ O na njuĩrĩ cianyu cia mĩtwe nĩndare. ³¹ Nĩ ũndũ ũcio mĩtigetigĩre; mũrĩ a bata gũkĩra tũnyoni tũingĩ.

³² “Ũrĩa wotho ũkaanyumbũra mbere ya andũ, o na nĩ nĩngamumbũra mbere ya Baba ũrĩa ũrĩ kũu igũrũ. ³³ No ũrĩa wotho ũkangaana mbere ya andũ, na nĩ nĩngamũkaana mbere ya Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ.

³⁴ “Mũtigeciirie atĩ njũkĩte kũrehe thayũ gũkũ thĩ. Ndiokire kũrehe thayũ, no ndookire kũrehe rūhiũ rwa njora. ³⁵ Nĩgũkorwo njũkĩte gũtũma

“‘mũndũ okanĩrĩre na ithe,
na mũirĩtu okanĩrĩre na nyina,
nake mĩtumia okanĩrĩre na nyaciarawe;

³⁶ thũ cia mũndũ igaakorwo irĩ andũ a nyũmba yake kĩũmbe.’

³⁷ “Ũrĩa wotho wendete ithe kana nyina kũngĩra ndagĩrĩire gũtuĩka wakwa; na ũrĩa wotho wendete mũriũ kana mwarĩ kũngĩra ndagĩrĩire gũtuĩka wakwa; ³⁸ nake ũrĩa wotho ũtagakuua mũtharaba wake wa kwambĩrwo aanũmĩrĩre ndagĩrĩire gũtuĩka wakwa. ³⁹ Ũrĩa wotho ũgeragia gũtũũria muoyo wake nĩakoorwo nĩguo; no ũrĩa wotho ũkoorwo nĩ muoyo wake nĩ ũndũ wakwa nĩakaũtũũria.

⁴⁰ “Mũndũ ũrĩa ũmwamũkagĩra, nĩ nĩ amũkagĩra. Nake ũrĩa ũnyamũkagĩra, amũkagĩra ũrĩa wandũmire.

⁴¹ Ũrĩa wotho ũkaamũkĩra mũnabii tondũ nĩ mũnabii, nĩakamũkĩra kĩheo kĩrĩa kĩheagwo mũnabii, nake ũrĩa wotho ũkaamũkĩra mũndũ mũthingu tondũ nĩ mũthingu-rĩ, nĩakamũkĩra kĩheo kĩrĩa kĩheagwo mũndũ mũthingu.

⁴² Nake ũrĩa wotho ũheaga ũmwe wa aya anini o na

gĩkombe kĩa maaĩ mahehu tondũ nĩ mŭrutwo wakwa-rĩ, ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ndakaaga kũheo kĩheo gĩaake.”

11

Jesũ na Johana Mũbatithania

¹ Na rĩrĩ, Jesũ aarĩkia gwatha arutwo acio ake ikũmi na eerĩ-rĩ, akiuma kũu agĩthiĩ kũrutana na kũhunja matũũra-inĩ ma Galili.

² Na rĩrĩa Johana aigũire arĩ njeera maũndũ marĩa Kristũ eekaga-rĩ, agĩtũma arutwo ake, ³ makamũũrie atĩrĩ, “Wee nĩwe warĩ ũũke, kana tweterere mũndũ ũngĩ?”

⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Cookai mũkeere Johana maũndũ marĩa mwaigua na marĩa muona: ⁵ Atumumu nĩmaroona, na arĩa mathuaga nĩmaretwara, na arĩa marĩ na mangũ nĩmarahonio magathera, na arĩa mataiguaga nĩ maraigua, na arĩa akuũ nĩmarariũkio, na Ũhoru-ũrĩa-Mwega nĩũrahunjĩrio arĩa athiĩni. ⁶ Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũtekũhĩngwo arakare nĩ ũndũ wakwa.”

⁷ Rĩrĩa arutwo a Johana moimaga hau, Jesũ akĩam-bĩrĩria kwarĩria kĩrĩndĩ ũhoru wa Johana, akĩmooria atĩrĩ: “Mwathiĩte werũ-inĩ kuona kĩ? Mwathiĩte kuona kamũrangi kainainagio nĩ rũhuho? ⁸ Akorwo ti ũguo-rĩ, mwathiĩte kuona kĩ? Hihi nĩ mũndũ wehumbĩte nguo njega? Aca, arĩa mehumbaga nguo njega makoragwo thĩinĩ wa nyũmba cia ũthamaki. ⁹ Mwangĩthiĩte kuona kĩ? Hihi mwathiĩte kuona mũnabii? Īĩ, ngũmwĩra atĩrĩ, muonire mũndũ ũkĩrite mũnabii. ¹⁰ Ũyũ nĩwe ũhoru wake waandĩkitwo atĩrĩ:

“Nĩngũtũma mūtũmwo wakwa athiĩ mbere yaku, agagũthondekere njĩra yaku.”

¹¹ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma: Harĩ andũ arĩa manaciarwo nĩ andũ-a-nja, gũtirĩ kuoneka mũndũ mũnene gũkĩra

Johana Mūbatithania; no rĩrĩ mūdũ ũrĩa mūnini mūno ũthamaki-inĩ wa igūrũ-rĩ, nĩ mūnene kūmūkĩra. ¹² Kuuma matukũ ma Johana Mūbatithania gwata rĩu, ũthamaki wa igūrũ nĩūkoretwo ũkĩhatĩrĩria gũtheerema, nao andũ arĩa mehatagĩrĩria nĩo mawĩgwatagĩra na hinya. ¹³ Nĩgũkorwo Anabii othe, hamwe na Watho wa Musa, nĩmatũire marathaga ũhoru nginya hĩndĩ ya Johana. ¹⁴ Na angĩkorwo no mwende kwamūkĩra ũhoru ũcio-rĩ, ũcio nĩwe Elija ũrĩa werĩtwo nĩagooka. ¹⁵ Ũrĩa ũrĩ na matũ ma kũigua nĩague.

¹⁶ “Rĩu-rĩ, ingĩgerekania rūciaro rūrũ na kĩ? Rũhaana ta ciana ciikarĩte ndũnyũ igĩĩtaga iria ingĩ, igaciĩra atĩrĩ:

¹⁷ “Twamũhuhĩire mūtũrirũ,
mūkĩaga kũina;

o na twamũinĩire nyĩmbo cia macakaya,
no mũtiacakaire.’

¹⁸ Nĩgũkorwo Johana ookire atekũrĩa na atekũnyua, nao andũ makiuga atĩrĩ, ‘Arĩ na ndaimono.’ ¹⁹ Mũrũ wa Mūdũ ookire akĩrĩĩaga na akĩnyuuaga, nao makiuga atĩrĩ, ‘Onei mūdũ mũkoroku na mũrĩũ, nĩ mũrata wa etia mbeeca cia igooti na “andũ ehia”.’ No ũũgĩ wonekaga nĩ wa ma nĩ ũndũ wa ciĩko ciaguo.”

Haaro kũrĩ Matũũra Manene marĩa Materirĩte

²⁰ Hĩndĩ iyo Jesũ akĩambĩrĩria gũtetia matũũra manene marĩa maaringĩrwo ciamia ciake iria nyingĩ, tondũ andũ akuo matiigana kwĩrira, akiuga atĩrĩ, ²¹ “Inyuĩ andũ a Korazini, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! O na inyuĩ andũ a Bethisaida, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! Nĩ ũndũ korwo ciamia iria mwaringĩrwo nĩcio ciaringĩrwo andũ a Turo na Sidoni, mangĩeririre tene, mehumbĩte nguo cia makũnia na mehurĩrie mũhu mĩtwe. ²² No ngũmwĩra atĩrĩ, andũ a Turo na Sidoni nĩmagakorwo marĩ murũ mũthenya ũcio wa ciira gũkĩra inyuĩ. ²³ Na inyuĩ, andũ a Kaperinaumu,

nīmūkambarario nginya matu-inĩ? Aca, mūkaaharūrūkio mūkinye kūrīa kūrīku mūno. Ciama iria mwaringĩrwo ingĩaringĩrwo Sodomu, nīkūngītūūruga nginya ūmūthĩ. ²⁴ No ngūmwīra atīrī na ma, Sodomu nīgūgakorwo murū mūthenya ūcio wa ciira kūmūkīra.”

Kūhurūka kwa arīa anogu

²⁵ Hīndī īyo Jesū akiuga atīrī, “Baba, wee Mwathani wa igūrū na thī, nīngūkūgaatha tondū nīūhithīte andū arīa oogī na marī na ūmenyo maūdū maya, na ūkamaguūrīria tūkenge. ²⁶ Ī, Baba, nīgūkorwo ūyū nī wendi waku.

²⁷ “Nīnengeretwo maūdū mothe nī Baba. Gūtīrī mūdū ūū Mūriū tīga Ithe, na gūtīrī mūdū ūū Ithe tīga Mūriū, na arīa Mūriū, endaga kūguūrīria.

²⁸ “Ūkai kūrī nī, inyuothe anogu na mūkuuīte mīrigo mīritū, na nīngūmūhurūkīa. ²⁹ Oyai icooki rīakwa mwīgīrīre na mwīrute na nī, nīgūkorwo ndī mūhooreri na mwīnyīihia ngoro-inī, nacio ngoro cianyu nīkūhurūkio. ³⁰ Nīgūkorwo icooki rīakwa nī ihūthū, na mūrigo wakwa nī mūhūthū.”

12

Mwathani wa Thabatū

¹ Ihinda rīu Jesū nīatuīkanīirie mīgūnda-inī ya ngano mūthenya wa Thabatū, na arutwo ake maarī ahūtu, na makīambīrīria gūtua ngira cia ngano, magīcirigitha, makīrīa ngano. ² Rīrīa Afarisai moonire ūguo, makīmwīra atīrī, “Ta rora! Arutwo aku nīmareeka ūrīa watho ūtetikīrītīe gwīkwo mūthenya wa Thabatū.”

³ Nake akīmacookeria atīrī, “Kaī mūtathomete ūrīa Daudi eekire rīrīa we na arīa maarī nake maarī ahūtu?

⁴ Aatoonyire nyūmba ya Ngai, na arī hamwe na arīa maarī nake, makīrīa mīgate īrīa yamūrīrwo Ngai īrīa mateetikīrītio kūrīa nī watho, tīga no athīnjīri-Ngai

meetikīrītio kūmīrīa. ⁵ O na ningĩ kaĩ mūthomete Watho-inĩ atĩ mūthenya wa Thabatũ, athĩnjĩri-Ngai arĩa marĩ thĩinĩ wa hekarũ nĩmathaahagia mūthenya ũcio na matituagwo ahītia? ⁶ Ngūmwīra atĩrĩ, ũmwe mūnene gūkīra hekarũ arĩ haha. ⁷ Korwo nĩmwamenyete gītūmi gĩa ciugo ici, atĩrĩ, ‘Kūiguanīra tha nĩkuo nyendaga, no ti magongona,’ mūtingĩatuĩrīre andũ mateehītie mahītia. ⁸ Nīgūkorwo Mūrũ wa Mündũ nĩwe Mwathani wa mūthenya wa Thabatũ.”

⁹ Oima kũu-rĩ, agĩthiĩ agĩtoonya thunagogi yao, ¹⁰ na nĩ haarĩ mündũ wonjete guoko. Na tondũ nĩmacaragia gītūmi gĩa gūthitangĩra Jesũ-rĩ, makīmũūria atĩrĩ, “Watho nĩwītīkīrītie kūhonania mūthenya wa Thabatũ?”

¹¹ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nũũ wanyu ũngikorwo na ng’ondũ, nayo ĩgwe irima mūthenya wa Thabatũ-rĩ, ũtangĩmĩruta irima? ¹² Kaĩ mündũ atakĩrĩ wa bata mūno gūkīra ng’ondũ! Nĩ ũndũ ũcio watho nĩwītīkīrītie gwĩka wega mūthenya wa Thabatũ.”

¹³ Agĩcooka akĩira mündũ ũcio atĩrĩ, “Tambūrũkia guoko gwaku.” Nake agĩtambūrũkia guoko, nakuo gūgĩ-tuĩka kūgima, o ta kũu kūngĩ. ¹⁴ No Afarisai makiuma nja, magĩcookania ndundu ya ũrĩa mangĩūragithia Jesũ.

Ndungata ya Ngai ĩrĩa Thuure

¹⁵ Nake Jesũ aamenya ũhoru ũcio, akĩehera kũu. Andũ aingĩ makīmūrũmĩrĩra, nake akĩhonia arũaru ao othe, ¹⁶ agĩcooka akĩmakaania atĩ matikoige we nĩwe ũ. ¹⁷ Ũndũ ũyũ nĩguo wahingirie ũhoru ũrĩa waarītio na kanua ka mūnabii Isaia, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

¹⁸ “Ĩno nĩyo ndungata yakwa ĩrĩa ndũthuurĩre,
ĩrĩa nyendete, na nĩyo ĩkenagia ngoro yakwa;
nĩngamĩitĩrĩria Roho wakwa,
nayo nĩkamenyithia ndūrĩrĩ ciira wa kĩhooto.

¹⁹ Ndĩgaatetania kana ĩgũũthũke;
na gũtirĩ mũndũ ũkaigua mũgambo wayo njĩra-inĩ.

²⁰ ndĩkoina kamũrangi kagondoku,
kana ĩhorie rũtambĩ rũrĩa rũgũtooga,
nginya rĩrĩa ĩgaatũma itua rĩakwa rĩhootane.

²¹ Thĩinĩ wa rĩitwa rĩayo ndũrĩrĩ nĩikaagĩa na
kĩĩrĩgĩrĩro.”

Jesũ na Beelizebuli

²² Magĩcooka makĩmũrehera mũndũ warĩ na ndaimono,
na aarĩ mũtumumu, na ndaaragia, nake Jesũ akĩmũho-
nia, akĩhota kwaria na kuona. ²³ Andũ othe makĩgega,
makĩũrania atĩrĩ, “Ũyũ no akorwo arĩ we Mũrũ wa Daudi?”

²⁴ No rĩrĩa Afarisai maaiguire ũguo, makiuga atĩrĩ,
“Mũndũ ũyũ aingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli
ũria mũnene wa ndaimono.”

²⁵ Nake Jesũ aamenya ũria meciiragia, akĩmeera atĩrĩ,
“Ũthamaki o wotho ũngĩgayũkana ũũkanĩrĩre guo mwene
no ũharagane, narĩo itũũra o rĩothe kana nyũmba
ĩngĩgayũkana ndĩngĩhaanda. ²⁶ Angĩkorwo Shaitani
nĩwe ũingataga Shaitani-rĩ, nĩagayũkanĩte we mwene.
Ũthamaki wake ũngĩkĩhaanda atĩa? ²⁷ Na angĩkorwo nĩ
nyiingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli-rĩ, nao
andũ anyu maingataga ndaimono na hinya wa ũ? Nĩ
ũndũ wa ũguo-rĩ, acio nĩo makaamũtuĩra ciira. ²⁸ No
nĩ ingĩkorwo nyiingataga ndaimono na Roho wa Ngai-rĩ,
ũthamaki wa Ngai nĩũkinyĩte kũrĩ inyuĩ.

²⁹ “Ningĩ-rĩ, mũndũ aahota atĩa gũtoonya nyũmba ya
mũndũ njamba na amũtunye indo ciake ataambĩte kuoha
mũndũ ũcio njamba? Hĩndĩ ĩyo no rĩo angĩhota kũmũ-
tunya indo cia nyũmba yake.

³⁰ “Mündũ ũrĩa ũtarĩ hamwe na niĩ, ũcio nĩ thũ yakwa, nake ũrĩa ũtacookanagĩrĩa hamwe na niĩ, ũcio nĩkũhurunja ahurunjaga. ³¹ Ningĩ ngũmwĩra atĩ, rĩhĩa o rĩothe o na kũrũma Ngai, andũ no marekerwo, no mündũ ũrĩa ũkaaruma Roho, ũcio ndakarekerwo. ³² Mündũ o wotho ũrĩa ũgacaambia Mũrũ wa Mündũ nĩakarekerwo, no ũrĩa wotho ũgaacambia Roho Mũtheru, ũcio ndakaarekerwo, ihinda rĩrĩ tũrĩ kana ihinda rĩrĩa rĩgooka.

³³ “Agĩriai mūtĩ na maciaro maguo nĩmekwagĩra, kana mũthũkie mūtĩ na mũthũkie maciaro maguo mooru, nĩgũkorwo mūtĩ ũmenyekaga na maciaro maguo. ³⁴ Inyũ rũciarũ rũrũ rwa ndũira, mwahota atĩa kwaria maũndũ mega, na mũrĩ oorũ? Nĩgũkorwo kanua kaaragia maũndũ marĩa maiyũrite ngoro-inĩ. ³⁵ Mündũ mwega aaragia maũndũ mega moimĩte mũthiithũ-inĩ wake mwega, nake mündũ mũũru aaragia maũndũ mooru moimĩte mũthiithũ-inĩ wake mũũru. ³⁶ No ngũmwĩra atĩrĩ, mũthenya wa itua rĩa ciira, andũ nĩmakaheana ũhorũ wa ciugo ciothe cia tũhũ irĩa manaaria. ³⁷ Nĩgũkorwo ciugo ciaku nĩcio igaatũma ũtuuo ndũrĩ na mahĩtia, na ciugo ciaku no cio igaatũma ũtuuo mũhĩtia.”

Kĩama kĩa Jona

³⁸ Hĩndĩ ĩyo Afarisai amwe na arutani a watho makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, tũkwenda ũtũringĩre kĩa.”

³⁹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Rũciarũ rwaganu na rwa ũtharia rũrenda rũringĩrwo kĩa! No gũtirĩ kĩa rũkũringĩrwo tĩa o kĩa kĩa kĩa mũnabii Jona. ⁴⁰ Nĩ gũkorwo o ta ũrĩa Jona aikarire matukũ matatũ, mũthenya na ũtukũ, arĩ nda ya thamaki ĩrĩa nene, ũguo noguo Mũrũ wa Mündũ agaikara matukũ matatũ, mũthenya na ũtukũ, arĩ tĩri-inĩ. ⁴¹ Andũ a Nineve nĩmakarũgama hĩndĩ ya ciira hamwe na rũciarũ

rūrū marūtũire ciira; nīgũkorwo nĩmeririre rĩrĩa maahun-jĩrio nĩ Jona, na rĩu ũmwe mũnene gũkĩra Jona arĩ haha. ⁴² Mũthamaki mũndũ-wa-nja wa mwena wa Gũthini nĩakarũgama hĩndĩ ya ciira hamwe na rūciaro rūrū arūtũire ciira; nīgũkorwo nĩomire ituri cia thĩ oke athikĩrĩrie ũũgĩ wa Solomoni, na rĩu ũmwe mũnene gũkĩra Solomoni arĩ haha.

⁴³ “Na rĩrĩ, roho mũũru woima thĩinĩ wa mũndũ, ũtũkanagĩria werũ-inĩ ũgĩcaria ũhurũko, na ũkaaga. ⁴⁴ Hĩndĩ iyo ũkoiga atĩrĩ, ‘Nĩngũcooka nyũmba ĩrĩa ndoimire.’ Na wacooka-rĩ, ũgakora nyũmba iyo ĩrĩ theri, ĩrĩ haate, ĩgathera na ĩgathondekwo wega. ⁴⁵ Hĩndĩ iyo roho ũcio ũkagĩra maroho mangĩ mũgwanja mooru makĩria maguo mwene, magatoonya magaikara kũu. Naguo mũikarĩre wa mũndũ ũcio ũgathũka gũkĩra wa mbere. Ũguo nĩguo gũkahaana kũrĩ rūciaro rūrū rwaganu.”

Nyina wa Jesũ na Ariũ a Nyina

⁴⁶ O hĩndĩ iyo Jesũ aaragĩria andũ-rĩ, nyina na ariũ a nyina makĩrũgama nja makĩenda kwaria nake. ⁴⁷ Nake mũndũ ũmwe akĩmwĩra atĩrĩ, “Maitũguo na ariũ a maitũguo marũngĩi haha nja, makĩenda kwaria nawe.”

⁴⁸ Nake Jesũ akĩmũcookeria akĩmũũria atĩrĩ, “Maitũ nũũ, na ariũ a maitũ nĩ a?” ⁴⁹ Agĩcooka akĩorota arutwo ake, akiuga atĩrĩ, “Aya nĩo maitũ na ariũ a maitũ. ⁵⁰ Nīgũkorwo mũndũ wotha wĩkaga ũrĩa Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ endaga, ũcio nĩwe mũrũ na mwarĩ wa maitũ, na nĩ we maitũ.”

13

Ngerekano ya Mũhuri wa Mbeũ

¹ Mũthenya o ro ũcio-rĩ, Jesũ nĩomire nyũmba agĩthĩ agĩkara thĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ² Ikundi cia andũ

aingĩ mũno ikĩũngana harĩa aarĩ nginya ĩgĩtũma atoonye gatarũ na agĩkara thĩ thĩnĩ wayo, nao andũ acio othe makĩrũgama hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ³ Nake akĩmaruta maũndũ maingĩ na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ: “Mũrĩmi nĩoimagarire akahure mbeũ ciake. ⁴ Na rĩrĩa aahuraga mbeũ icio-rĩ, imwe ikĩgũa mũkĩra-inĩ wa njĩra, nacio nyoni igĩũka ĩgĩcirĩa. ⁵ Ingĩ ikĩgũa rũnyanjara-inĩ kũrĩa gũtaarĩ na tĩrĩ mũingĩ. Nacio ikĩmera o narua tondũ tĩrĩ ndwarĩ mũriku. ⁶ Na hĩndĩ ĩrĩa riũa rĩarire, rĩgĩcina mĩmera ĩyo, nayo ĩkĩũma tondũ ndĩarĩ na mĩri. ⁷ Na mbeũ ingĩ ikĩgũa mĩigua-inĩ, nayo mĩigua ĩgĩkũra, ĩgĩthararia mbeũ icio rĩrĩa ciamerire. ⁸ Ingĩ nacio ikĩgũa tĩrĩ-inĩ ũrĩa mũnoru, ikĩgĩa na maciaro imwe ĩgĩciara maita igana, iria ingĩ igĩciara maita mĩrongo ĩtandatũ, na iria ingĩ igĩciara maita mĩrongo ĩtatũ ma iria ciahandirwo. ⁹ Ũrĩa ũrĩ na matũ ma kũigua, nĩague.”

¹⁰ Nao arutwo ake magĩũka kũrĩ we, makĩmũũria atĩrĩ, “Waragĩria andũ na ngerekano nĩkĩ?”

¹¹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Inyuĩ nĩmũheetwo ũmenyo wa kũmenya hitho cia ũthamaki wa igũrũ, no-o matiheetwo. ¹² Ũrĩa wotho ũrĩ na indo nĩakoongererwo nyingĩ aingĩhie makĩria. Nake ũrĩa wotho ũtarĩ, nĩagatuunywo o na kĩrĩa arĩ nakĩo. ¹³ Gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmaga ndĩmaarĩrie na ngerekano:

“Nĩ ũndũ o na gũkorwo nĩmoonaga-rĩ, mationaga;

o na gũkorwo nĩmaiguaga-rĩ, matiiguaga kana makamenya.

¹⁴ Nĩo makinyĩrwo nĩ ũhoro ũrĩa warathirwo nĩ mũnabii Isaia, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

“Kũigua mũgũtũũra mũiguaga, no mũtikaamenya ũndũ; kuona mũgũtũũra muonaga, no mũtigakuũkĩrwo.

¹⁵ “Nĩgũkorwo ngoro cia andũ aya nĩ ngingitaru;

matũ mao matiiguaga,
 na nĩmahingĩte maitho mao.
 Tondũ maahota kuona na maitho mao,
 na maigue na matũ mao,
 o na ngoro ciao igĩe na ũmenyo,
 manjookerere, na nĩ ndĩmahonie.’

¹⁶ No kũrathimwo nĩ maitho manyu tondũ nĩmoonaga, na matũ manyu tondũ nĩmaiguaga. ¹⁷ Tondũ ngũmwĩra atĩrĩ na ma, anabii na andũ aingĩ athingu nĩmerirĩrie kuona maũndũ marĩa mũrona no-o matiamonire, na nĩmerirĩrie kũigua maũndũ marĩa mũraigua no matiamaguire.

¹⁸ “Nĩ ũndũ ũcio, ta iguai ngĩtaarĩria ũhoru wa ngerekano ĩyo ya mũhuri wa mbeũ: ¹⁹ Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ o wothe aigua ndũmĩriri ya ũthamaki na akaaga kũmĩmenya-rĩ, hĩndĩ ĩyo ũrĩa mũũru okaga akamũtunya kĩrĩa kĩaande ngoro-inĩ yake. ĩno nĩyo mbeũ ĩrĩa yahurirwo mũkĩra-inĩ wa njĩra. ²⁰ ũrĩa wamũkĩrire mbeũ ĩrĩa yagũire rũnyanjara-inĩ nĩ mũndũ ũrĩa ũiguaga kiugo, na o rĩmwe agakĩamũkĩra arĩ na gĩkeno. ²¹ No tondũ ndarĩ mĩri-rĩ, aikaraga o kahinda kanini. Hĩndĩ ĩrĩa thĩĩna woka, kana kwagĩa na kĩnyariirano nĩ ũndũ wa kiugo-rĩ, agagĩtiganĩria o narua. ²² Nake ũrĩa wamũkagĩra mbeũ ĩrĩa yagũire mĩigua-inĩ-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũiguaga kiugo, no mĩhang’o ya mũtũũrĩre ũyũ, na kũheenererio nĩ ũtonga, igagĩthararia, ikagiria kīgĩe na maciaro. ²³ No ũrĩa wamũkĩrire mbeũ ĩrĩa yagũire tĩiri-inĩ ũrĩa mũnoru-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũiguaga kiugo, na agakĩmenya. Nake agaciara maciaro, ũmwe akaruta maita igana, ũngĩ maita mĩrongo ĩtandatũ, na ũngĩ maita mĩrongo ĩtatũ ma mbeũ ĩrĩa yahaandĩtwo.”

Ngerekano ya Riya

²⁴ Ningĩ Jesũ akĩmahe ngerekano ĩngĩ, akĩmeera atĩrĩ: “Ūthamaki wa igũrũ ũhaana ta mũndũ ũrĩa wahaandire

mbeũ njega mũgũnda wake. ²⁵ No rĩrĩa andũ othe maakomete-rĩ, thũ yake igĩũka, ikĩhura itindiĩ thĩĩnĩ wa ngano, na igĩĩthiĩra. ²⁶ Hĩndĩ ĩrĩa ngano yamerire na igĩciara-rĩ, hĩndĩ ĩyo itindiĩ o narĩo rĩkĩonekana.

²⁷ “Ndungata cia mwene mũgũnda igĩũka kũrĩ we, ikĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi witũ, githĩ ndwahaandire mbeũ njega mũgũnda waku? Kaĩ itindiĩ rĩkiumĩte kũ?’

²⁸ “Agĩcookia atĩrĩ, ‘Nĩ mũndũ ũrĩ ũthũ na nĩ wekire ũguo.’

“Ndungata icio ikĩmũũria atĩrĩ, ‘Nĩũkwenda tũthiĩ, tũkarĩmunye?’

²⁹ “Nake agĩcookia atĩrĩ, ‘Aca, tondũ mũkĩmunya itindiĩ rĩu, mwahota kũrĩmunyanĩria na ngano. ³⁰ Rekei ikũranĩre nginya hĩndĩ ya magetha. Hĩndĩ ĩyo-rĩ, nĩngeera agethi atĩrĩ: Ambai mũmunye itindiĩ na mũrĩohe itĩia, nĩguo rĩcinwo; mũcooke mũcookanĩririe ngano, mũmĩge ikũmbĩ rĩakwa.’”

Ngerekano ya Mbeũ ya Karatarĩ, na ya Ndawa ya Kũmbia Mĩgate

³¹ Nĩamaheire ngerekano ĩngĩ, akĩmeera atĩrĩ: “Ũthamaki wa igũrũ ũtariĩ ta mbeũ ya karatarĩ, ĩrĩa mũndũ oire akihaanda mũgũnda wake. ³² O na akorwo mbeũ ĩyo nĩyo nini mũno kũrĩ mbeũ ciothe-rĩ, rĩrĩa yakũra, nĩnenehaga kũrĩ mĩmera ĩrĩa ĩngĩ ya mũgũnda na ĩgatuĩka mũtĩ, nacio nyoni cia rĩera-inĩ igooka igaaka itara honge-inĩ ciaguo.”

³³ Agĩcooka akĩmahe ngerekano o ĩngĩ, akĩmeera atĩrĩ: “Ũthamaki wa igũrũ ũhaana ta ndawa ya kũmbia mĩgate ĩrĩa mũndũ-wa-nja oire na akĩmĩtukania na mũtu mũingĩ o nginya mũtu ũcio wothe ũkĩmbio nĩyo.”

³⁴ Jesũ aaragĩria kĩrĩndĩ maũndũ macio mothe na ngerekano na ndamaragĩria ũndũ o na ũmwe

atekũhũthĩra ngerekano. ³⁵ Nĩguo ũhoro ũrĩa waaririo na kanua ka mũnabii ũhinge rĩrĩa oigire atĩrĩ:

“Ngaatumũra kanua gakwa njarie na ngerekano,
nĩngaaria maũndũ marĩa matũire marĩ mahithe ku-
uma rĩrĩa thĩ yombirwo.”

Gũtaarĩria Ngerekano ya Itindĩ

³⁶ Hĩndĩ iyo agĩtiga kĩrĩndĩ, agĩtoonya nyũmba. Arutwo ake magĩũka kũrĩ we, makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũtaarĩrie ngerekano ya itindĩ rĩrĩa rĩarĩ thĩinĩ wa mũgũnda.”

³⁷ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Ũrĩa wahaandire mbeũ njega nĩ Mũrũ wa Mũndũ. ³⁸ Mũgũnda nĩ thĩ, nayo mbeũ njega nĩcio ciana cia ũthamaki. Itindĩ nĩ ciana cia ũrĩa mũũru, ³⁹ nayo thũ rĩa rĩhaandaga nĩ ũrĩa mũũru. Magetha nĩ ithirĩro rĩa mahinda maya, na agethi nĩ araika.

⁴⁰ “Nĩ ũndũ ũcio o ta ũrĩa itindĩ rĩmunyagwo rĩgacinwo na mwaki-rĩ, ũguo noguo gũkahaana hĩndĩ ya ithirĩro rĩa mahinda maya. ⁴¹ Mũrũ wa Mũndũ nĩagatũma araika ake, na nĩmakeheria maũndũ mothe marĩa marehaga mehia na andũ arĩa othe mekaga ũũru ũthamaki-inĩ wake. ⁴² Nĩmakamaikia thĩinĩ wa icua rĩa mwaki, kũrĩa gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania magego. ⁴³ Hĩndĩ iyo arĩa athingu magaakenga ta riũa thĩinĩ wa ũthamaki wa Ithe wao. Ũrĩa ũrĩ na matũ nĩ aigue.

Ngerekano ya Mũthiithũ Mũhithe, na Ruru

⁴⁴ “Ũthamaki wa igũrũ ũhaanaine na mũthiithũ wahithĩtwo mũgũnda. Na rĩrĩa mũndũ aawoonire, akĩũhitha rĩngĩ, na nĩ ũndũ wa ũrĩa akenete, agĩthĩĩ akĩendia indo ciothe iria arĩ nacio akĩgũra mũgũnda ũcio.

⁴⁵ “Nĩngĩ ũthamaki wa igũrũ ũhaanaine na mwon-jorithia wacaragia ruru njega. ⁴⁶ Hĩndĩ rĩa oonire ĩmwe ya thogora mũnene-rĩ, agĩthĩĩ akĩendia indo ciake ciothe iria aarĩ nacio, akĩmĩgũra.

Ngerekano ya Neti

⁴⁷ “O rīngĩ, ūthamaki wa igūrũ ūhaanaine na neti ĩrĩa yaikirio iria-inĩ, nayo ĩgĩtega thamaki cia mĩthemba yothe. ⁴⁸ Hĩndĩ ĩrĩa yaiyũrire, ategi acio a thamaki makĩmĩguucia hũgũrũrũ-inĩ cia iria. Hĩndĩ ĩyo magĩikara thĩ, magĩthuura thamaki iria njega, magĩciĩkĩra ikabũ-inĩ, no iria njũru magĩcite. ⁴⁹ Ūguo nĩguo gũgaakorwo hĩndĩ ya ithirĩro rĩa mahinda maya. Araika nĩmagooka maamũranie arĩa aaganu kuuma kũrĩ arĩa athingu, ⁵⁰ na maikie arĩa aaganu icua-inĩ rĩa mwaki, kũrĩa gũgaakorwo na kĩrĩro na kũhagarania magego.”

⁵¹ Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmwataũkĩrwo nĩ maũndũ macio mothe?”

Magĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩtwataũkĩrwo.”

⁵² Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ūndũ ūcio, mũrutani wa watho o wotho ūrĩa ūrutĩtwo ūhoru wa ūthamaki wa igūrũ-rĩ, ahaanaine na mwene nyũmba ūrĩa ūrutaga mũthiithũ-inĩ wake indo iria njerũ o na iria ngūrũ.”

Mũnabii ūtarĩ Mũtĩe

⁵³ Nake Jesũ aarĩkia kũheana ngerekano icio-rĩ, akiuma kũu. ⁵⁴ Aakinya itũũra rĩa kwao-rĩ, akĩambĩrĩria kũrutana thunagogi-inĩ ciao, nao makĩgega. Makĩũrania atĩrĩ, “Mũndũ ūyũ arutĩte kũ ūũgĩ ūyũ na ciĩko ici cia hinya? ⁵⁵ Githĩ ūyũ ti we mũrũ wa mũtharamara? Githĩ rĩitwa rĩa nyina ti Mariamu, na githĩ ariũ a nyina ti Jakubu, na Jusufu, na Simoni, na Juda? ⁵⁶ Na githĩ aarĩ a nyina othe tũtirĩ nao? Mũndũ ūyũ akĩrutĩte maũndũ maya mothe kũ?” ⁵⁷ Nao makĩmũrega.

No Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Kũndũ mũnabii ataheagwo gĩtĩno no itũũra-inĩ rĩake na gwake mũciĩ.” ⁵⁸ Nake ndaaringire ciam nyingĩ kũu, tondũ wa ūrĩa maagĩte gwĩtĩkia.

14

Johana Mūbatithania Kūrengwo Mūtwe

¹ Na rīrī, hīndī īyo, Mūthamaki Herode nāiguire ngumo ya Jesū, ² nake akīira arīa maamūtungataga atīrī, “Ūcio nī Johana Mūbatithania; nī ariūkīte kuuma kūrī arīa akuū! Nīkīo arī na hinya mūnene ūguo wa kūringa ciama.”

³ Na rīrī, Herode nīanyitīte Johana akamuoha, na akamūikia njeera nī ūndū wa Herodia, ūrīa warī mūtumia wa mūrū wa nyina Filipu, ⁴ tondū Johana nīamwīrīte atīrī: “Watho ndūgwītīkīrītīe ūmūhīkie.” ⁵ Herode nīendaga kūūruga Johana, no nīetigagīra andū, tondū nīmeetīkītīe atī Johana aarī mūnabii.

⁶ Mūthenya wa gūkūngūira gūciarwo kwa Heroderī, mwarī wa Herodia nīainīire andū, na agīkenia Herode mūno. ⁷ Nī ūndū ūcio Herode akīhīta na mwīhītwa atī nīekūmūhe kīrīa gīothe angīendire. ⁸ Nake mūirītu ūcio aarīkia gūtaarwo nī nyina, akiuga atīrī, “He mūtwe wa Johana Mūbatithania o rīu ūrī thīinī wa kiuga.” ⁹ Mūthamaki nīataangīkire mūno, no nī ūndū wa mwīhītwa wake, na ageni arīa maarī iruga-inī rīakerī, agīathana atī mūirītu ūcio aheo kīrīa eetītīe. ¹⁰ Nī ūndū ūcio agītūmana kūu njeera na Johana akīrengwo mūtwe. ¹¹ Naguo mūtwe ūcio wake ūkīrehwo na kiuga, ūkīnengerwo mūirītu ūcio, nake akīūtwarīra nyina. ¹² Nao arutwo a Johana magīthīi makīoya kīimba gīake, magīgīthika, magīcooka magīthīi makīira Jesū.

Jesū Kūhūūnia Andū Ngiri Ithano

¹³ Na rīrīa Jesū aiguire ūhoru ūcio, akiuma kūu ahaicīte gatarū andū matekūmenya, agīthīi handū hataarī na andū. Nakīo kīrīndī kīaigua ūguo-rī, gīkiuma matūūra-inī gīkīmūrūmīrīra na magūrū. ¹⁴ Rīrīa Jesū oimire gatarū

na akĩona andũ aingĩ, akĩmaiguĩra tha, na akĩhonia arũaru ao.

¹⁵ Na gwakuhĩrĩria gũtuka-rĩ, arutwo ake magĩthĩ harĩ we, makĩmwĩra atĩrĩ, “Gũkũ nĩ kũndũ gũtarĩ mĩciĩ, na nĩkũratuka. Īra andũ aya mathiĩ, nĩgeetha makegũrĩre irio tũtũũra-inĩ.”

¹⁶ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Hatĩrĩ bata wa mathiĩ. Mahei gĩa kũrĩa inyuĩ ene.”

¹⁷ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Haha tũrĩ na mĩgate ĩtano tu na thamaki igĩrĩ.”

¹⁸ Akĩmeera atĩrĩ, “Ndeherai haha.” ¹⁹ Nake agĩathana andũ maikare thĩ nyeki-inĩ. Akĩoya mĩgate ĩyo ĩtano na thamaki icio igĩrĩ, akĩrora igũrũ, agĩcookia ngaatho, akĩenyũranga mĩgate ĩyo. Agĩcooka akĩmĩnengera arutwo, nao arutwo makihe andũ. ²⁰ Othe makĩrĩa makĩhũũna, nao arutwo makĩũngania cienyũ iria ciatigarĩte makĩiyũria ciondo ikũmi na igĩrĩ. ²¹ Mũigana wa andũ arĩa maarĩire maarĩ ta arũme ngiri ithano, andũ-a-nja na ciana matatarĩtwo.

Jesũ Kũgerera Maaĩ Igũrũ

²² O hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩira arutwo ake matoonye gatarũ, mathiĩ mbere yake mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria mũira wa oigĩre kĩrĩndĩ ũhoro. ²³ Thuutha wa kũmoigĩra ũhoro-rĩ, akĩambata kĩrĩma-inĩ arĩ wiki nĩguo akahooe. Na gũgĩtuka aarĩ o ho wiki, ²⁴ no gatarũ nĩkarĩkĩtie gũthĩĩ itĩina iraiharaihu kuuma thĩ nyũmũ, gakĩhũũragwo nĩ makũmbĩ ma maaĩ tondũ kerekeire na kũrĩa rũhuho ruoimaga.

²⁵ Na rĩrĩ, ta thaa kenda cia ũtukũ-rĩ, Jesũ agĩthĩĩ kũrĩ o agereire maaĩ igũrũ. ²⁶ Hĩndĩ ĩrĩa arutwo maamuonire agĩthĩĩ agereire maaĩ igũrũ, makĩnyĩitwo nĩ guoya, makiuga atĩrĩ, “Īrĩa nĩ ngoma,” na magĩkaya nĩ gwĩtigĩra.

²⁷ No hĩndĩ o ĩyo Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ũmĩrĩriai! Nĩ niĩ. Tigai gwĩtigĩra.”

²⁸ Petero akīmūcookeria atĩrĩ, “Mwathani, akorwo nĩwe-rĩ, njĩra njũke kũrĩ we ngereire maaĩ igũrũ.”

²⁹ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũka.”

Hĩndĩ ĩyo, Petero akiuma gatarũ, agĩthiĩ agereire maaĩ igũrũ erekeire harĩ Jesũ. ³⁰ No rĩrĩa oonire rūhuho, agĩtigĩra, na akĩambĩrĩria gũtoonyerera maaĩ-inĩ, agĩkaya, akiuga atĩrĩ, “Mwathani, honokia!”

³¹ O rĩmwe, Jesũ agĩtambũrũkia guoko, akĩmũnyiita, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee kaĩ ũrĩ na wĩtikio mũnini-ĩ! Wagĩa na nganja nĩkĩ?”

³² Na hĩndĩ ĩrĩa maahaicire gatarũ-rĩ, rūhuho rūgĩtiga kũhurutana. ³³ Hĩndĩ ĩyo arĩa maarĩ thĩinĩ wa gatarũ makĩmũgooca, makiuga atĩrĩ, “Nĩ ma wee nĩwe Mũrũ wa Ngai.”

³⁴ Na maarĩkia kũringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ, magĩkinya bũrũri wa Genesareti. ³⁵ Na hĩndĩ ĩrĩa andũ a kũu maamenyire atĩ nĩ Jesũ, makĩhunja ũhoru ng’ongo ciothe iria ciamarigiiciĩrie. Nao makĩmũrehera andũ othe arĩa maarĩ arũaru, ³⁶ na makĩmũthaitha areke arũaru mahutie gĩcũrĩ kĩa nguo yake, na arĩa othe maamũhutirie makĩhonio.

15

Ũhoru wa Thaahu

¹ Na rĩrĩ, thuutha ũcio Afarisai amwe na arutani a watho magĩũka kũrĩ Jesũ moimĩte Jerusalemu, makĩmũũria atĩrĩ, ² “Nĩ kĩĩ gĩtũmaga arutwo aku mathũkie kĩrĩra gĩa athuuri? Matiithambaga moko rĩrĩa mekũrĩa irio!”

³ Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Na inyuĩ mũthũkagia watho wa Ngai nĩ ũndũ wa irĩra cianyu nĩkĩ? ⁴ Nĩgũkorwo Ngai oigire atĩrĩ, ‘Tĩia thoguo na nyũkwa’ na ‘Mũndũ wa kũruma ithe kana nyina no nginya ooragwo.’ ⁵ No inyuĩ muugaga atĩ mũndũ angĩra ithe kana nyina atĩrĩ, ‘Ũteithio ũrĩa ingĩagũteithia nago, nĩ kĩheo kĩamũrĩre

Ngai,’ ⁶ mündũ ũcio ndarĩ bata wa ‘gũtĩia ithe’ nague. Nĩ ũndũ ũcio mũgagĩtua kiugo kĩa Ngai gĩa tũhũ nĩ ũndũ wa kĩrĩra kĩanyu. ⁷ Inyuĩ hinga ici! Isaia nĩamenyete wega hĩndĩ ĩrĩa aarathire ũhoru wanyu, akiuga atĩrĩ:

⁸ “‘Andũ aya maaheaga gĩtĩio na mĩromo,
no ngoro ciao irĩ kũraya na nĩ.

⁹ Nao maahooyaga o tũhũ;
morutani marĩa marutanaga no mawatho ma
andũ.’”

¹⁰ Nake Jesũ agĩta kĩrĩndĩ kũ gĩuke harĩ we, agĩkĩra atĩrĩ, “Thikĩrĩraia na mũtaũkĩrwo. ¹¹ Kĩrĩa gĩtoonyaga na kanua ka mündũ ti kĩo ‘kĩmũthaahagia’, no kĩrĩa kiumaga kanua gake nĩkĩo ‘kĩmũthaahagia.’”

¹² Na hĩndĩ ĩyo arutwo ake magĩthĩ harĩ we, makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũ atĩ Afarisai nĩmararakarire rĩrĩa maraiguire ũhoru ũcio?”

¹³ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũmera o wotha ũtaa-handĩtwo nĩ Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ nĩũkamunywo na mĩri.

¹⁴ Tiganai nao; acio nĩ atongoria atumumu. Mũtumumu angĩtongoria mũtumumu ũngĩ, eerĩ no kũgũa mangĩgũa irima.”

¹⁵ Nake Petero akiuga atĩrĩ, “Tũtaũrĩre ngerekano ĩyo.”

¹⁶ Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “O na inyuĩ mũtirĩ mũrataũkĩrwo o na rĩu? ¹⁷ Kaĩ mũtooĩ atĩ kĩndũ kĩrĩa gĩtoonyaga na kanua gĩthiiga nda, gĩgacooka gĩkoima mwĩrĩ? ¹⁸ No maũndũ marĩa moimaga kanua moimaga ngoro-inĩ, na nĩmo ‘mathaahagia’ mündũ. ¹⁹ Nĩ ũndũ ngoro-inĩ nĩkuo kuumaga meciiria mooru, na ũragani, na ũtharia, na ũhũũri maraya, na ũici, na kũiganĩrĩra igenyo, na njambanio. ²⁰ Macio nĩmo maũndũ marĩa ‘mathaahagia’ mündũ; no kũrĩa irio na moko matarĩ mathambie matingĩtũma mündũ agĩe na ‘thaahu’.”

Wĩĩkio wa Mündũ-wa-Nja Mũkaanani

²¹ Ningĩ Jesũ akiuma kũu, agĩthiĩ ndeere-inĩ cia Turo na Sidoni. ²² Mũndũ-wa-nja Mũkaanani woimĩte gũkuhĩ na kũu agĩũka kũrĩ we, akĩmũkayagĩra, akiugaga atĩrĩ, “Mwathani, Mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha! Mũirĩtu wakwa nĩarathĩnio mũno nĩ ndaimono.”

²³ No Jesũ ndarĩ ũndũ o na ũmwe oigire. Nĩ ũndũ ũcio arutwo ake magĩthiĩ kũrĩ we makĩmũringĩrĩria, makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwĩre athiĩ, tondũ nĩaratũrũmĩrĩra agĩkayaga.”

²⁴ Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Ndaatũmirwo o kũrĩ ng’ondũ cia nyũmba ya Isiraeli iria ciũrĩte tu.”

²⁵ Nake mũndũ-wa-nja ũcio agĩũka, akĩmũturĩria ndu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ndeithia!”

²⁶ Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Gũtiagĩrĩire kuoya mũgate wa ciana ũikĩrie ngui.”*

²⁷ Nake mũndũ-wa-nja ũcio akiuga atĩrĩ, “Ĩĩ nĩguo Mwathani; no o na ngui nĩirĩaga rũitiki rũrĩa rũgũaga kuuma metha-inĩ ya mwene cio.”

²⁸ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, wĩtikio waku nĩ mũnene! Ihooya rĩaku nĩrĩahingio.” Nake mwarĩ akĩhonio ithaa o rĩu.

Jesũ kũhe Andũ Ngiri Inya Irio

²⁹ Jesũ akiuma kũu, agĩthiĩ agereire hũgũrũrũ-inĩ cia iria rĩa Galili, agĩcooka akĩambata kĩrĩma-inĩ, agĩkara thĩ.

³⁰ Nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene gĩgĩũka kũrĩ we, gĩkĩmũrehera andũ arĩa maathuaga, na atumumu, na arĩa maarĩ onju na arĩa mataaragia, na angĩ aingĩ, makĩmaiga magũrũ-inĩ make; nake akĩmahonia. ³¹ Nao andũ makĩgega rĩrĩa moonire arĩa mataaragia makĩaria, na arĩa onju mahone-tio, na arĩa maathuaga magĩtware, na atumumu makĩona. Nao makĩgooca Ngai wa Isiraeli.

* ^{15:26} Ayahudi meetaga andũ-a-Ndũrĩrĩ “Ngui” nĩ ũndũ wa kũmamena.

³² Nake Jesũ agĩta arutwo ake moke harĩ we, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩndĩraiguĩra andũ aya tha tondũ makoretwo hamwe na nĩ mĩthenya ĩtatũ, na matĩrĩ na kĩndũ gĩa kũria. Ndikwenda mathiĩ marĩ ahũtu, tondũ maahota kũringĩkĩra njĩra.”

³³ Nao arutwo ake magĩcookia atĩrĩ, “Tũngĩruta kũ mĩgate ya kũhũũnia kĩrĩndĩ ta gĩkĩ, gũkũ werũ-inĩ?”

³⁴ Nake Jesũ akĩmooria, atĩrĩ, “Mũrĩ na mĩgate ĩgana?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũrĩ na mĩgate mũgwanja, na tũthamaki tũnini tũtarĩ tũingĩ.”

³⁵ Nake akĩira kĩrĩndĩ kũ gũikare thĩ. ³⁶ Agĩcooka akĩoya mĩgate ĩyo mũgwanja na tũthamaki tũu, na aarĩkia gũcookia ngaatho-rĩ, akĩmĩenyũranga, akĩmĩ-nengera arutwo nao makĩhe andũ. ³⁷ Othe makĩria makĩhũũna. Thuutha ũcio arutwo makĩũngania cienyũ iria ciatigarĩte makĩiyũria ciondo mũgwanja. ³⁸ Mũigana wa andũ arĩa maarĩire maarĩ andũ ngiri inya, andũ-a-nja na ciana matatarĩtwo. ³⁹ Jesũ aarĩkia kuugĩra kĩrĩndĩ ũhoru, agĩtoonya gatarũ, agĩthiĩ mwena wa Magadani.

16

Jesũ Kũũrio Aringe Kĩama

¹ Na rĩrĩ, Afarisai na Asadukai magĩũka kũrĩ Jesũ, makĩmũgeria na kũmwĩra amaringĩre kĩa kiumĩte igũrũ makĩone.

² Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩria gwatuka, muugaga atĩrĩ, ‘Kaĩ nĩgũkaara-ĩ, tondũ igũrũ nĩ gũtune.’ ³ Ningĩ rũciini muugaga atĩrĩ, ‘Ũmũthĩ nĩgũkũgĩa kĩhuhũkanio, tondũ igũrũ nĩ gũtune na gũgathimba.’ Nĩmũũĩ gũtaũra ũria igũrũ rĩtarĩĩ, no mũtingĩhota gũtaũra imenyithia cia mahinda maya tũrĩ. ⁴ Rũciaro rũrũ rwaganu na rwa ũtharia rũũragia rũringĩrwo kĩa, no gũtirĩ kĩa

rũkũringĩrwo tiga kĩaama kĩa kĩa Jona.” Nake Jesũ akĩmatiga, agĩthĩira.

Ndawa ya Kũmbia Mĩgate ya Afarisai na Asadukai

⁵ Rĩĩa maaringire iria, arutwo ake magĩkorwo nĩ-mariganĩrwo nĩgũkuua mĩgate. ⁶ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩmenyererei, na mwĩhũgage ndawa ya kũmbia mĩgate ya Afarisai na Asadukai.”

⁷ Nao makĩaranĩria, makiuga atĩrĩ, “Hihi nĩ tondũ tũtinoka na mĩgate.”

⁸ Nake Jesũ aamenya ũrĩa meeranaga, akĩmooria atĩrĩ, “Inyuĩ a wĩtikio mũnini, nĩ kĩĩ kĩratũma mwaranĩrie ũhoru wa kwaga mĩgate? ⁹ Kaĩ mũtarĩ mwataũkĩrwo? Mũtingĩririkana mĩgate ĩtano ĩrĩa yarĩrwo nĩ andũ ngiri ithano, na nĩ ciondo ciigana muonganirie? ¹⁰ Kana mĩgate mũgwanja ĩrĩa yarĩrwo nĩ andũ ngiri inya, na nĩ ciondo ciigana muonganirie? ¹¹ Nĩ kĩĩ kĩragiria mũmenye atĩ ndikwaragia ũhoru wa mĩgate? No mwĩhũgagei ndawa ĩyo ya kũmbia mĩgate ya Afarisai na Asadukai.” ¹² Hĩndĩ ĩyo makĩmenya atĩ ndaameeraga mehũũge nĩ ũndũ wa ndawa ya kũmbia mĩgate, no nĩ memenyagĩrĩre ũrutani wa Afarisai na Asadukai.

Petero Kuumbũra Kristũ

¹³ Na rĩrĩa Jesũ aakinyire rũgongo rwa Kaisarea-Filipi, nĩoririe arutwo ake atĩrĩ, “Andũ moigaga Mũrũ wa Mũndũ nũũ?”

¹⁴ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Amwe moigaga atĩ nĩwe Johana Mũbatithania; angĩ makoiga nĩwe Elija, o na angĩ makoiga nĩwe Jeremia, kana ũmwe wa anabii.”

¹⁵ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Inyuĩ na inyuĩ muugaga atĩa? Muugaga nĩ nĩ nĩ ũ?”

¹⁶ Simoni Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee nĩwe Kristũ, Mũrũ wa Ngai ũrĩa wĩ muoyo.”

¹⁷ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Kũrathimwo-rĩ, nĩwe Simoni mũrũ wa Jona, nĩgũkorwo ndũguũrĩrio ũndũ ũyũ nĩ mũndũ, no nĩ Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ. ¹⁸ Na nĩ ngũkwĩra atĩrĩ, wee nĩwe Petero, na igũrũ rĩa ihiga rĩrĩ nĩngaka kanitha wakwa, nacio ihingo cia kwa ngoma itikaũtooria. ¹⁹ Nĩngakũnengera cabi cia ũthamaki wa igũrũ; na kĩrĩa gĩothe ũkooaha gũkũ thĩ nĩgĩkooohwo igũrũ, na kĩrĩa gĩothe ũkoohora gũkũ thĩ, nĩgĩkooohwo igũrũ.” ²⁰ Agĩcooka agĩkaania arutwo ake matikeere mũndũ o na ũrĩkũ atĩ we nĩwe Kristũ.

Jesũ Kuumbũra Ũhoru wa Gĩkuũ Gĩake

²¹ Kuuma hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩambĩrĩra gũtaarĩria arutwo ake atĩ no nginya athĩĩ Jerusalemu, na athĩĩnio mũno nĩ athuuri, na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, na atĩ no nginya ooragwo, na thuutha wa mĩthenya ĩtatũ ariũke.

²² Nake Petero akĩmũtwara keheri-inĩ, akĩmũkaania, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, kũroaga gũtuũka ũguo! Ũndũ ũcio ndũkanagũkore!”

²³ Nake Jesũ akĩĩhũgũrĩra Petero, akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka thuutha wakwa, Shaitani! Wee wĩ mũhĩnga harĩ nĩ; wee ndwĩciiragia maũndũ moimĩte kũrĩ Ngai, tiga maũndũ moimĩte kũrĩ andũ.”

²⁴ Hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩĩra arutwo ake atĩrĩ, “Mũndũ o wotho ũngĩenda kũnũmĩrĩra, no nginya eerege we mwene, oe mũtharaba wake aanũmĩrĩre. ²⁵ Nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa wotho wendaga kũhonokia muoyo wake nĩakoorwo nĩguo; no ũrĩa wotho ũkooorwo nĩ muoyo wake nĩ ũndũ wakwa nĩakaũhonokia. ²⁶ Nĩ ũndũ-rĩ, mũndũ angĩĩguna nakĩ o na angĩĩgwatĩra thĩ yotho, na orwo nĩ muoyo wake? Kana nĩ kĩ mũndũ angĩkũũrĩa muoyo wake nakĩ? ²⁷ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mũndũ nĩagooka na riiri wa Ithe hamwe na araike ake, na hĩndĩ ĩyo nĩakahe o

mündũ kīheo gīake kūringana na ciiko ciake. ²⁸ Ngūmwīra atĩrĩ na ma, amwe marūngiĩ haha matigacama gĩkuũ matonete Mūrũ wa Mündũ agĩũka na ūthamaki wake.”

17

Jesũ Kūgarūrũka ūrĩa Aatarĩ

¹ Thuutha wa mĩthenya itandatũ, Jesũ nĩathiire na Petero, na Jakubu, na mūrũ wa nyina Johana, akĩmatwara kīrĩma-inĩ kīraaya handũ hataarĩ na andũ. ² Arĩ hau mbere yao akĩgarūrũka ūrĩa aahaanaga. Ūthiũ wake ūkiara ta riũa, na nguo ciake ikĩerũha cua, ta ūtheri. ³ O hĩndĩ iyo hau mbere yao makiumĩrĩrwo nĩ Musa na Elija makĩaranĩria na Jesũ.

⁴ Nake Petero akĩra Jesũ atĩrĩ, “Mwathani, nĩ wega tũikare gũkũ; ūngienda-rĩ, no njake ithũnũ ithatũ, kĩmwe gĩaku, na kĩmwe kĩa Musa, na kīrĩa kīngĩ kĩa Elija.”

⁵ O akĩaragia-rĩ, itu ikengu rĩgĩũka rĩkĩmahumbĩra, na mūgambo ūkiuma itu-inĩ rĩu ūkiuga atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe Mūrũ wakwa ūrĩa nyendete; na nĩngenagio mũno nĩwe. Mũiguagei!”

⁶ Rĩrĩa arutwo maiguire ūguo-rĩ, makĩnamĩrĩra, magĩ-turumithia mothiũ mao thĩ mamakĩte mũno. ⁷ No Jesũ agĩũka, akĩmahutia na akĩmeera atĩrĩ, “Arahũkai, tigai gwĩtigĩra.” ⁸ Na rĩrĩa maatiirire maitheo-rĩ, mationire mündũ ūngĩ tika o Jesũ wiki.

⁹ Rĩrĩa maikūrũkaga kuuma kīrĩma-inĩ, Jesũ akĩmaatha akĩmeera atĩrĩ, “Mũtikae kwĩra mündũ o na ūrĩkũ ūrĩa muona, nginya rĩrĩa Mūrũ wa Mündũ akaariũkio oime kūrĩ arĩa akuũ.”

¹⁰ Nao arutwo makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩkĩ gītũmaga arutani a watho moige atĩ Elija no nginya aambe ooke?”

¹¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ti-itherũ, Elija no nginya aambe ooke, ahaarĩrie maũndũ mothe. ¹² No

ngũmwĩra atĩrĩ, Elija nĩarĩkĩtie gũũka, no andũ makĩaga kũmũmenya, no nĩmamwĩkire ũrĩa wothe meendaga kũmwĩka. O ũguo noguo nake Mũrũ wa Mũndũ akaanyari-irwo nĩo.” ¹³ Hĩndĩ ĩyo arutwo makĩmenya atĩ aamaheaga ũhoro wa Johana Mũbatithania.

Kũhonia Kamwana kaarĩ na Ndaimono

¹⁴ Rĩrĩa maakinyire harĩa kĩrĩndĩ kiarĩ, mũndũ ũmwe agĩthiĩ harĩ Jesũ, akĩmũturĩria ndu, ¹⁵ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani igũira mũrũ wakwa tha, arĩ na mũrimũ wa kĩbaba na nĩũmũthĩinagia mũno. Kaingĩ nĩagũũaga mwaki-inĩ kana akagũa maaĩ-inĩ. ¹⁶ Nĩndĩramũreheire arutwo aku, no matinahota kũmũhonia.”

¹⁷ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Rũciarũ rũrũ rũtetikĩtie na rũremi, nĩ nginya rĩ ngũikara na inyuĩ? Ngũmũkirĩrĩria nginya rĩ? Ndeherai kamwana kau.”

¹⁸ Jesũ agĩkũũma ndaimono ĩyo, nayo ĩkiuma kamwana kau, na gakĩhonio o hĩndĩ ĩyo.

¹⁹ Nao arutwo magĩthiĩ kũrĩ Jesũ keheri-inĩ, makĩmũũria atĩrĩ, “Tũremirwo nĩkũingata ndaimono ĩyo nĩkĩ?”

²⁰ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ tondũ wĩtĩkio wanyu nĩ mũnini. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũngĩkorwo na wĩtĩkio mũnini ta mbeũ ya karatarĩ, no mũhote kwĩra kĩrĩma gĩkĩ atĩrĩ, ‘Ehera haha, ũthiĩ haarĩa’ na gĩthiĩ. Gũtirĩ ũndũ ũkaamũrema.” (²¹ No ndaimono mũthemba ũcio ndĩngĩngatĩka na kĩndũ kĩngĩ, tiga mahooya na kwĩhinga kũrĩa irio.”)

²² Hĩndĩ ĩrĩa macookanĩrĩire kũu Galili, akĩmeera atĩrĩ, “Mũrũ wa Mũndũ nĩegũkunyaanĩrwo aneanwo moko-inĩ ma andũ. ²³ Nĩmakamũũraga, na mũthenya wa ĩtatũ nĩakariũkio.” Nao arutwo makĩiyũrwo nĩ kĩahe.

Igooti rĩa Hekarũ

²⁴ Na rĩrĩ, Jesũ na arutwo ake maarĩkia gũkinya Kaperin-aumu, arĩa meetagia andũ daraki igĩrĩ cia igooti rĩa hekarũ magĩthiĩ kũrĩ Petero, makĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ mũrutani wanyu atarutaga igooti rĩa hekarũ?”

²⁵ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩarutaga.”

Rĩrĩa Petero aatoonyire nyũmba, Jesũ akĩmũhĩta kwaria akĩmũũria atĩrĩ, “Ūgwĩciiria atĩa, wee Simoni? Athamaki a thi-rĩ, metagia igooti kuuma kũrĩ a? Metagia ariũ ao, kana metagia andũ arĩa angĩ?”

²⁶ Nake Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ.”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ūndũ ūcio ariũ ao matirĩhaga. ²⁷ No nĩguo tũtikamarakarie-rĩ, thiĩ iria-inĩ ūkie ndwano kuo, na thamaki ĩrĩa ūkũnyiita mbere, ūmĩtumũre kanua kayo, na nĩũkuona mbeeca, daraki inya; cioe ūthiĩ ūrihe igooti riakwa na riaku.”

18

Mũndũ ũrĩa Mũnene mũno Ūthamaki-inĩ wa Igũrũ

¹ Ihinda o rĩu arutwo magĩũka kũrĩ Jesũ, makĩmũũria atĩrĩ, “Nũũ mũnene gũkĩra arĩa angĩ ūthamaki-inĩ wa igũrũ?”

² Nake agĩĩta kaana, agĩkarũgamia gatagatĩ kao.

³ Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, tiga mũgarũrũkire mũtuĩke o ta twana, mũtigatoonya ūthamaki wa igũrũ. ⁴ Nĩ ūndũ ūcio, ũrĩa wothē wĩnyiihagia ta kaana gaka nĩwe mũnene gũkĩra arĩa angĩ ūthamaki-inĩ wa igũrũ.

⁵ “Nake ũrĩa wothē wamũkagĩra kaana ta gaka thiĩnĩ wa riĩtwa riakwa, nĩ nĩ aamũkagĩra. ⁶ No ũrĩa wothē ūngĩhĩtithia kamwe ga twana tũtũ tũnjĩtikĩtie keehie, nĩ kaba mũndũ ūcio aharũkio ihiga rĩa gĩthiĩ ngingo aikio iria-inĩ kũrĩa kũriku.

⁷ “Kaĩ gũkũ thĩ kũrĩ na haaro-ĩ, nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa matũmaga andũ mehie! Maũndũ ta macio no nginya moke, no mũndũ ũrĩa ũtũmaga moke kaĩ arĩ na haaro-ĩ! ⁸ Guoko gwaku kana kũgũrũ gwaku kũngĩtũma wĩhie-rĩ, gũtinie ũgũte. Nĩ kaba ũtoonye muoyo-inĩ wĩ gĩthua kana wĩ kionje, gũkĩra ũkorwo na moko meerĩ kana magũrũ meerĩ na ũikio mwaki-inĩ wa tene na tene. ⁹ Narĩo riitho rĩaku rĩngĩtũma wĩhie-rĩ, rĩkũũre, ũrĩte. Nĩ kaba ũtoonye muoyo-inĩ na riitho rĩmwe, gũkĩra ũkorwo na maitho meerĩ na ũikio mwaki-inĩ wa kwa ngoma.

Ngerekano ya Ng’ondũ ĩrĩa Yorĩte

¹⁰ “Menyererai mũtikae kũnyarara o na kamwe ga twana tũtũ tũnini. Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩrĩ, araika a tuo nĩmonaga ũthiũ wa Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ, hĩndĩ ciothe.” (¹¹ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mũndũ ookire kũhonokia kĩrĩa kĩorĩte.)

¹² “Rĩu-rĩ, mũgwĩciiria atĩa? Mũndũ angĩkorwo arĩ na ng’ondũ igana rĩmwe, na ĩmwe yacio yũre-rĩ, githĩ ndangĩtiga icio mĩrongo kenda na kenda kũu irĩma-inĩ, athiĩ agacarie ĩyo yũrĩte? ¹³ Na angĩmĩona-rĩ, ngũmwĩra atĩrĩ na ma, akenagĩra ng’ondũ ĩyo ĩmwe ĩrorĩte kũrĩ ũrĩa akenagĩra icio mĩrongo kenda na kenda itaroorĩte. ¹⁴ Ũguo noguo lthe wanyu ũrĩa ũrĩ Igũrũ atangienda o na kamwe ga twana tũtũ tũnini koore.

Mũndũ Wanyu Akũhĩtirie

¹⁵ “Mũrũ kana mwarĩ wa thoguo angĩkũhĩtiria-rĩ, thĩĩ ũmuonie ihĩtia rĩake mũrĩ o inyuĩ eerĩ. Angĩgũthikĩrĩria-rĩ, nĩmwacookanwo nake. ¹⁶ No angĩrega gũgũthikĩrĩria, oya mũndũ ũngĩ ũmwe kana eerĩ mũthiĩ nao, nĩguo ũndũ o wothe ũrũgamagĩrĩrwo nĩ ũira wa andũ eerĩ kana atatũ. ¹⁷ Angĩrega kũmathikĩrĩria-rĩ, ĩra kanitha ũndũ ũcio; na

angĩkĩrega gũthikĩrĩria o na kanitha-rĩ, mũtue o ta mũndũ ũtetĩkĩtie kana ta mwĩtia wa mbeeca cia igooti.

¹⁸ “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũndũ o wotho mũkooha gũkũ thĩ, o na igũrũ nĩũkoohwo, na ũrĩa wotho mũkoohora gũkũ thĩ, o na igũrũ nĩũkohorwo.

¹⁹ “O rĩngĩ ngũmwĩra atĩrĩ, andũ eerĩ anyu mangĩguanĩra gũkũ thĩ ũndũ o wotho ũrĩa marahooya, nĩmakahingĩrio nĩ Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ. ²⁰ Nĩgũkorwo harĩa andũ eerĩ kana atatũ monganĩte thĩnĩ wa rĩitwa riakwa-rĩ, ngoragwo ndĩ ho gatagati kao.”

Ngerekano ya Ndungata itarĩ Tha

²¹ Ningĩ Petero agĩũka harĩ Jesũ, akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, mũrũ kana mwarĩ wa baba angĩhĩtĩria maita maigana ngĩmũrekagĩra? Hihi nĩ maita mũgwanja?”

²² Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngũkwĩra atĩrĩ, ti maita mũgwanja, no nĩ mĩrongo mũgwanja, maita mũgwanja.

²³ “Nĩ ũndũ ũcio, ũthamaki wa igũrũ ũhaananĩtio na mũthamaki ũrĩa wendaga kuonio mathabu ma mbeeca ciake nĩ ndungata ciake. ²⁴ Aambĩrĩria kũrora mathaburĩ, mũndũ warĩ na thĩrĩ wake wa taranda ngiri ikũmi* akĩrehwo kũrĩ we. ²⁵ Na tondũ nĩaremetwo nĩ kũrĩha-rĩ, mwathi wake agĩathana atĩ mũndũ ũcio, endio hamwe na mũtumia wake, na ciana ciake, na kĩrĩa gĩothe aarĩ nakĩo nĩguo thĩrĩ ũrĩhĩke.

²⁶ “Ndungata iyo ikĩgũũthia mbere yake, ikĩmũthaitha, ikĩmwĩra atĩrĩ, ‘Ngĩrĩrĩria, na nĩndũkũrĩha thĩrĩ wotho.’

²⁷ Nake mwathi ũcio wa ndungata iyo akĩmũguĩra tha, akĩmĩrekeria thĩrĩ ũcio akĩreka ithĩĩ.

²⁸ “No ndungata iyo yoima nja, igĩcemanĩa na ndungata ingĩ yarutaga wĩra nayo yarĩ na thĩrĩ wayo wa dinari igana

* 18:24 Taranda nĩ mbeeca yarĩ makĩria ma mũcaara wa mĩaka ikũmi na itano wa mũruti wĩra, kana mina mĩrongo itandatũ. Ũmũthĩ nĩ ciringĩ milioni nyingĩ.

rĩmwe.[†] ĩkĩmĩnyiita mũmero ĩmĩite, ĩkĩmĩra na hinya atĩrĩ, ‘Ndĩha thiiĩ wakwa ũrĩa ũrĩ naguol!’

²⁹ “Ndungata ĩyo ĩkĩgũithia thĩ, ĩkĩmĩthaitha, ĩkĩmĩra atĩrĩ, ‘Ngirĩrĩa, na nĩndĩkũrĩa.’

³⁰ “Nowe akĩrega. Handũ ha ũguo, agĩthiĩ ĩkĩmĩkithia njeera nginya rĩrĩa ĩkaarĩha thiiĩ ũcio. ³¹ Rĩrĩa ndungata irĩa ingĩ cioonire ũrĩa gwekĩka-rĩ, ikĩgua ũũru mũno, igĩthiĩ ikĩra mwathi wacio ũrĩa wothe gwekĩkĩte.

³² “Nake mwathi wao agĩta ndungata ĩyo, akĩmĩra atĩrĩ, ‘Wee ndungata ĩno njaganu, ngũrekeire thiiĩ waku wothe tondũ nĩũũthaithire. ³³ Githĩ nawe ndũkwagĩrĩrwo ũiguĩre ndungata ĩrĩa ĩngĩ tha o ta ũrĩa nĩ ngũiguĩrĩre tha?’ ³⁴ Nĩ ũndũ wa kũrakara, mwathi wayo akĩmĩneana kũrĩ anene a njeera nĩguo ĩkaherithio o nginya rĩrĩa ĩkaarĩha thiiĩ wothe.

³⁵ “Ūguo nĩguo Baba ũrĩa ũrĩ igĩrũ ageeka o ũmwe wanyu, mũngĩaga kũrekera mũrũ kana mwarĩ wa ithe wanyu na ma kuuma ngoro-inĩ cianyu.”

19

Gũtigana kwa Mũthuuri na Mũtumia

¹ Na rĩrĩ, Jesũ aarĩkia kũmeera maũndũ macio-rĩ, aki-uma Galili, agĩthiĩ rũgongo rwa Judea mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa Rũũĩ rwa Jorodani. ² Nao andũ aingĩ makĩmũrũmĩrĩa, nake akĩmahoneria kuo.

³ Na Afarisai amwe magĩthiĩ kũrĩ we nĩguo mamũgerie. Makĩmũũria atĩrĩ, “Watho nĩwĩtikĩrĩtie mũndũ atigane na mũtumia wake nĩ ũndũ wa gĩtũmi o na kĩrĩkũ?”

⁴ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ mũtathomete, atĩ o kĩambĩrĩa Mũũmbi ‘ombire mũndũ-mũrũme na mũndũ-wa-nja’, ⁵ na akiuga atĩrĩ, ‘Nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũ mũndũ mũrũme nĩagatigana na ithe na nyina, na anyiitane na

[†] 18:28 Dinari yarĩ mũcaara wa mũthenya ũmwe.

mūtumia wake, nao eerĩ matũike mwĩrĩ ũmwe’? ⁶ Na nĩ ũndũ ũcio, acio ti andũ eerĩ rĩngĩ, no nĩ mũndũ ũmwe. Nĩ ũndũ ũcio, arĩa Ngai anyiitithanĩtie, mũndũ ndakana-matigithanie.”

⁷ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũmire Musa aathane atĩ mũndũ no ahe mūtumia wake marũa ma gũtigana nake, amũte?”

⁸ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Musa aamwĩtikĩirie mūtiganage na atumia anyu tondũ wa ũmũ wa ngoro cianyu. No gũtiarĩ ũguo kuuma kĩambĩrĩria. ⁹ Ngũmwĩra atĩrĩ, mũndũ o wotha angĩtigana na mūtumia wake, tiga amũteire nĩ ũndũ wa ũtharia, nake ahikie mūtumia ũngĩrĩ, mũndũ ũcio nĩatharĩtie.”

¹⁰ Nao arutwo makĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo ũguo nĩguo kũrĩ gatagatĩ ka mũthuri na mūtumia-rĩ, nĩ kaba kwaga kũhikania.”

¹¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ti mũndũ o wotha ũngĩhota gwĩtikĩra ũhoru ũyũ, tiga no arĩa maheetwo ũhoti ũcio. ¹² Nĩgũkorwo andũ amwe maaciarirwo mahaana ta marĩ ahakũre; angĩ maahakũrirwo nĩ andũ; na angĩ makarega kũhikania nĩ ũndũ wa ũthamaki wa igũrũ. Mũndũ ũrĩa ũngĩhota gwĩtikĩra ũndũ ũyũ, nĩawĩtikĩre.”

Jesũ Kũhoera Twana

¹³ Hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩreherwo twana nĩguo atũigĩrĩre moko na atũhooere. No arutwo magĩkũũma arĩa maatũre-hete.

¹⁴ Nowe Jesũ akiuga atĩrĩ, “Rekei twana tũũke kũrĩ nĩ, tigai gũtũgĩria, nĩgũkorwo ũthamaki wa Igũrũ nĩ wa arĩa mahaana ta tuo.” ¹⁵ Aarĩkia gũtũigĩrĩra moko, akiuma kũu.

Mwanake warĩ Gĩtonga

¹⁶ Na rĩrĩ, mũndũ ũmwe nĩokire kũrĩ Jesũ, akĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani, nĩ ũndũ ũrĩkũ mwega ingĩka nĩgeetha ngĩe na muoyo wa tene na tene?”

¹⁷ Nike Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ũkũnjũũria ũhoro wa ũndũ ũrĩa mwega nĩkĩ? Kũrĩ o Ũmwe mwega. Ũngĩenda gũtoonya muoyo-inĩ-rĩ, athĩkagĩra maathani.”

¹⁸ Mũndũ ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ maathani marĩkũ?” Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “‘Ndũkanoragane, na ndũkanatharanie, na ndũkanaiye, na ndũkanaigĩrĩre mũndũ ũrĩa ũngĩ kĩgeenyo, ¹⁹ na tĩĩa thoguo na nyũkwa,’ o na ‘endaga mũndũ ũrĩa ũngĩ o ta ũrĩa wiyendete wee mwene.’”

²⁰ Mwanake ũcio akiuga atĩrĩ, “Maũndũ macio mothe ndũire ndĩmarũmĩtie, nĩ kĩĩ kĩngĩ ndigairie?”

²¹ Nike Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ũngĩenda kwagĩrĩra kũna, thĩĩ wendie indo ciaku ũhe athĩĩni mbeeca icio, na nĩũkagĩa na mũthiithũ igũrũ. Ũcooke ũũke ũnũmĩrĩre.”

²² Rĩrĩa mwanake ũcio aigũire ũguo-rĩ, agĩthĩĩ arĩ na kĩeha, tondũ aarĩ na ũtonga mũingĩ.

²³ Nike Jesũ akĩĩra arutwo ake atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩ ũndũ ũrĩ hinya gĩtonga gũtoonya ũthamaki-inĩ wa igũrũ. ²⁴ O rĩngĩ ngũmwĩra atĩrĩ, nĩ ũhũthũ ngamĩĩra ihungurĩre irima rĩa cindano, gũkĩra gĩtonga gũtoonya ũthamaki wa Ngai.”

²⁵ Rĩrĩa arutwo maigũire ũguo-rĩ, makĩmaka mũno, makĩũrania atĩrĩ, “Rĩu-rĩ, nũũ ũngĩkĩhonoka?”

²⁶ Nike Jesũ akĩmarora akĩmeera atĩrĩ, “Ũndũ ũcio ndũngĩhoteka nĩ andũ, no maũndũ mothe nĩmahotekaga nĩ Ngai.”

²⁷ Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ithuĩ nĩtũtigĩte maũndũ mothe, tũgakũrũmĩrĩra! Ithuĩ-rĩ, nĩ kĩĩ tũkaaheo?”

²⁸ Nike Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, hĩndĩ ĩrĩa Mũrũ wa Mũndũ agaikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene kĩrĩ riiri, thĩĩnĩ wa thĩ njerũ, inyuĩ arĩa mũnũmagĩrĩra nĩ inyuĩ mũgaikarĩra itĩ ikũmi na igĩrĩ cia ũnene, na nĩmũgatuĩra mĩhĩrĩga ĩrĩa ikũmi na ĩrĩ ya Isiraeli ciira.

²⁹ Na ūrĩa wothē ūtigĩte nyũmba, kana ariũ a nyina, kana aarĩ a nyina, kana ithe, kana nyina, kana ciana, kana mĩgũnda nĩ ūndũ wakwa nĩakamũkĩra maita igana ma iria atigĩte, na agae muoyo wa tene na tene. ³⁰ No rĩrĩ, andũ aingĩ arĩa marĩ mbere nĩo makaarigia thuutha, na aingĩ arĩa marĩ thuutha nĩo magaatongoria.

20

Ngerekano ya Aruti Wĩra a Mũgũnda wa Mĩthabibũ

¹ “Nĩgũkorwo ūthamaki wa igũrũ ūhaana ta mũndũ warĩ na gĩthaka, ūrĩa woimagarire rūciinĩ tene akaandĩke andũ a kũruta wĩra mũgũnda wake wa mĩthabibũ.

² Na aarĩkanĩra nao atĩ nĩekũmarĩha dinari mũthenya ūcio, akĩmatũma makarute wĩra mũgũnda-inĩ wake wa mĩthabibũ.

³ “Ta thaa ithatũ nĩoimagarire na akĩona andũ angĩ marũngĩ thoko-inĩ matarĩ ūndũ meekaga. ⁴ Akĩmeera atĩrĩ, ‘O na inyuĩ-rĩ, thiĩ mũkarute wĩra mũgũnda-inĩ wakwa wa mĩthabibũ, na nĩngũmũrĩha o kĩrĩa kĩagĩrĩre.’

⁵ Nĩ ūndũ ūcio magĩthĩ.

“Nĩngĩ akiumagara rĩngĩ ta thaa thita, na thaa kenda agĩka o ūguo. ⁶ Na ta thaa ikũmi na ĩmwe, akiumagara na akĩona andũ angĩ marũngĩ o hau. Akĩmooria atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ gĩtũmĩte mũtinde mũrũngĩ haha mũthenya mũgima mũtarĩ ūndũ mũreka?’

⁷ “Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, ‘Tondũ gũtirĩ mũndũ ūtwandĩkire.’

“Akĩmeera atĩrĩ, ‘O na inyuĩ thiĩ mũkarute wĩra mũgũnda-inĩ wakwa wa mĩthabibũ.’

⁸ “Gwatuka-rĩ, mwene mũgũnda ūcio wa mĩthabibũ akĩra mũrũgamĩrĩri wa wĩra wake atĩrĩ, ‘Ita aruti a wĩra ūmarĩhe mũcaara, wambĩrĩrie na arĩa maandĩkirwo thuutha, ūrĩkie na arĩa maandĩkirwo mbere.’

⁹ “Aruti a wĩra arĩa maandĩkĩtwo thaa ikũmi na ĩmwe moka, makĩrĩhwo dinari ĩmwe o mũndũ. ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa arĩa maandĩkĩtwo mbere mookire-rĩ, meeci-irĩtie mekũrĩhwo makĩria. No rĩrĩ, o nao maarĩhirwo dinari ĩmwe o mũndũ. ¹¹ Maarĩkia kũrĩhwo, makĩambĩrĩria kũnugunĩkĩra mwene mũgũnda. ¹² Makiuga atĩrĩ, ‘Andũ arĩa marigirie kwandĩkwo-rĩ, marutire wĩra o ithaa rĩmwe, na wamaiganania na ithuĩ arĩa twatinda wĩra na mĩnoga na kũhĩa nĩ riũa.’

¹³ “Nake agĩcookeria ũmwe wao atĩrĩ, ‘Mũrata wakwa, ndinagwĩka ũũru. Githĩ tũtirĩkanĩire atĩ ngũrĩhe dinari ĩmwe? ¹⁴ Kĩoe mũaara waku ũthĩ. Nĩ nĩ ndenda kũrĩha mũndũ ũcio wandĩkirwo thuutha o ta ũguo ndakũrĩha. ¹⁵ Githĩ ndirĩ na kĩhoo to gĩa gwĩka ũrĩa ngwenda na mbeeca ciakwa? Kana ũraigua ũiru tondũ ndĩ mũaana?’

¹⁶ “Nĩ ũndũ ũcio arĩa marĩ thuutha, magaatuĩka a mbere, na arĩa marĩ mbere magaatuĩka a thuutha.”

Jesũ Kuumbũra Ũhoro wa Gĩkuũ Gĩake rĩngĩ

¹⁷ Na rĩrĩa Jesũ aambataga Jerusalemu-rĩ, nĩetire arutwo ake arĩa ikũmi na eerĩ keheri-inĩ akĩmeera atĩrĩ, ¹⁸ “Twerekeire kwambata Jerusalemu, na kũu Mũrũ wa Mũndũ nĩagakunyanĩrwo aneanwo kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho. Nao nĩmakamũtuĩra kũũragwo ¹⁹ na nĩmakamũneana kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ anyũrũrio na ahũũrwo na kīboko na mamwambe mũtĩ igũrũ. Na mũthenya wa gatatũ nĩakariũkio!”

Ihooya rĩa Nyina wa Ciana cia Zebedi

²⁰ Thuutha ũcio, nyina wa ciana cia Zebedi nĩokire kũrĩ Jesũ arĩ na ariũ ake, agĩturia ndu, akĩmũthaitha amũhingĩrie ũndũ mũa.

²¹ Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũrĩkũ ũkwenda?”

Akīmūcookeria atīrī, “Ītikīra atī ūmwe wa aanake aya akwa eerī magaikara ūmwe mwena waku wa ūrīo, na ūcio ūngī mwena waku wa ūmotho ūthamaki-inī waku.”

²² Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Mūtiū ūrīa mūra-hooya. No mūhote kūnyuīra gīkombe kīrīa ngūnyuīra?”

Nao magīcookia atīrī, “Ī, no tūhote.”

²³ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Ti-itherū nī mūkaanyuīra gīkombe gīakwa, no gūikara mwena wakwa wa ūrīo kana wa ūmotho ti nī heanaga. Itī icio ikaaheo arīa mathon-dekeirwo cio nī Baba.”

²⁴ Rīrīa arutwo acio angī ikūmi maiguire ūhoro ūcio, makīrakarīra arutwo acio eerī a nyina ūmwe. ²⁵ Nake Jesū akīmeeta hamwe, akīmeera atīrī, “Nīmū ūrīa aathani a Ndūrīrī nī metūgagīria igūrū rīa andū ao, na anene ao nīmamaathaga na hinya. ²⁶ No rīrī, gūtikanahaane ūguo gatagatī kanyu. Handū ha ūguo, ūrīa ūngīenda gūtuīka mūnene thīinī wanyu-rī, nī atuīke ndungata yanyu, ²⁷ na ūrīa ūngīenda gūtuīka wa mbere thīinī wanyu nīatuīke ngombo yanyu, ²⁸ o ta ūrīa Mūrū wa Mūdū atookire gūtungatīrwo, no ookire gūtungata, na arute muoyo wake ūtuīke thogora wa gūkūra andū aingī.”

Atumumu Eerī Kūhonio

²⁹ Na rīrīa Jesū na arutwo ake moimaga Jeriko-rī, andū aingī makīmūrūmīrīra. ³⁰ Nao andū eerī atumumu maikarīte mūkīra-inī wa njīra, na rīrīa maiguire atī nī Jesū wahītūkaga-rī, makīanīrīra, makiuga atīrī, “Mwathani, Mūrū wa Daudi, tūiguire tha!”

³¹ Gikundi kīu kīa andū gīkīmakaanīa, gīkīmeera makire, no-o magīkīrīrīria kwanīrīra, makiugaga atīrī, “Mwathani, Mūrū wa Daudi, tūiguire tha!”

³² Nake Jesū akīrūgama, akīmeeta. Akīmooria atīrī, “Mūrenda ndīmwikīre atīa?”

³³ Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, tũrakũhooya o tũcooke kuona.”

³⁴ Nake Jesũ akĩmaiguĩra tha, akĩmahutia maitho. Na kahinda o kau makĩambĩrĩria kuona, makĩmũrũmĩrĩra.

21

Jesũ Gũtoonya Jerusalemu na Ũhootani

¹ Na rĩrĩa maakuhĩrĩrie Jerusalemu, maakinya itũũra rĩa Bethifage kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaĩyũ-rĩ, Jesũ agĩtũma arutwo ake eerĩ, ² akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ itũũra rĩrĩa rĩrĩ mbere yanyu, na mwaingĩra o ũguo nĩmũgũkora ndigiri yohetwo, ĩrĩ na njaũ yayo. Ciohorei mũndehere. ³ Na mũndũ o na ũrĩkũ angĩmũũria ũndũ-rĩ, mwĩrei atĩ Mwathani nĩabatarĩtio nĩcio, na nĩegũcicookia o narua.”

⁴ Ũndũ ũyũ wekĩkire nĩgeetha ũrathi ũrĩa waarĩtio na kanua ka mũnabii ũhinge, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

⁵ “Ĩrai Mwarĩ wa Zayuni atĩrĩ,
‘Mũthamaki waku nĩarooka kũrĩwe,
nĩ mũhooreri na akuuĩtwo nĩ ndigiri,
o njaũ ya ndigiri.’”

⁶ Nao arutwo magĩthĩĩ magĩĩka o ũrĩa Jesũ aamerĩte. ⁷ Makĩrehe ndigiri na njaũ yayo, na makĩara nguo ciao igũrũ rĩayo, nake Jesũ agĩkuuo nĩyo. ⁸ Na andũ gĩkundi kĩnene mũno makĩara nguo ciao njĩra-inĩ, nao arĩa angĩ magĩtua mathĩgĩ ma mĩtĩ makĩmaara njĩra-inĩ. ⁹ Nacio ikundi cia andũ arĩa maamũtongoretie na arĩa maamũrũmĩrĩire maanagĩrĩra makoiga atĩrĩ,
“Hosana, Mũrũ wa Daudi!”

“Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũgũũka na rĩĩtwa rĩa Mwathani!”

“Hosana igũrũ, o igũrũ mũno!”

¹⁰ Rĩrĩa Jesũ aatoonyire Jerusalemu, andũ a itũũra rĩu inene rĩothe makĩambũrũrũka, makĩũrania atĩrĩ, “Ũyũ nake nũũ?”

¹¹ Nakĩo kĩrĩndĩ kũu gĩgĩcookia atĩrĩ, “Ũyũ nĩwe Jesũ ũrĩa mũnabii wa kuuma Nazarethi itũũra rĩa Galili.”

Jesũ arĩ thĩinĩ wa Hekarũ

¹² Nake Jesũ agĩtoonya kũu hekarũ-inĩ akĩrutũrũra andũ othe arĩa maagũraga na meendagia indo kuo, akĩng’aurania metha cia arĩa maakũũranagia mbeeca, na akĩng’aurania itĩ cia arĩa meendagia ndutura. ¹³ Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ, ‘Nyũmba yakwa ĩgeetagwo nyũmba ya kũhooyagĩrwo,’ no inyuĩ mũmĩtuĩte ‘ngurunga ya atunyani.’”

¹⁴ Nao atumumu na cionje magĩthĩĩ kũrĩ we kũu hekarũ-inĩ, nake akĩmahonia. ¹⁵ No rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho moonire maũndũ ma magegania marĩa eekaga, na maigua ũrĩa ciana cianagĩrĩra kũu hekarũ-inĩ ikiugaga atĩrĩ, “Hosana Mũrũ wa Daudi,” makĩrakara.

¹⁶ Makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũraigua ũrĩa ciana ici iroiga?”

Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩndĩraigua. Kĩ inyuĩ mũtathomete ciugo iria ciugĩte atĩrĩ,

“‘Kuuma tũnua-inĩ twa twana na twa ngenge nĩũtũmĩte hoime ũgooci?’”

¹⁷ Agĩcooka akĩmatiga, akiuma itũũra rĩu inene, agĩthĩĩ Bethania, akĩraara kuo.

Mũkũyũ Kũhooha

¹⁸ Na rũciinĩ tene, arĩ njĩra agĩcooka kũu itũũra inene, akĩigua arĩ mũhũũtu. ¹⁹ Nake akĩona mũkũyũ mũkĩra wa njĩra, agĩthĩĩ harĩ guo, no ndaigana kuona kĩndũ thĩinĩ wago tiga o mathangũ. Nake akĩwĩra atĩrĩ, “Ũroaga gũgaaciara maciaro rĩngĩ!” O hĩndĩ ĩyo mũtĩ ũcio ũkĩhoha.

²⁰ Rĩrĩa arutwo ake moonire ũguo makĩgega, makĩũra-
nia atĩrĩ, “Kaĩ mūkũyũ ũyũ wahooa narua atĩa?”

²¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na
ma, mũngĩkorwo na wĩtikio na mũtigathanganie-rĩ, to
ũguo mūkũyũ ũyũ wĩkĩtwo mũngĩhota gwĩka, no rĩrĩ,
o na no mũhote kwĩra kĩrĩma gĩkĩ atĩrĩ, ‘Ũrokũũrũka
ũikio iria-inĩ,’ na gwĩkĩke ũguo. ²² Maũndũ mothe marĩa
mũrĩhooyaga mwĩtikĩtie nĩmũkaheo.”

Kĩũria Gĩkonĩ Ũhoti wa Jesũ

²³ Na rĩrĩa Jesũ aatoonyire hekarũ-inĩ-rĩ, athĩnjĩri-Ngai
arĩa anene na athuuri a andũ makĩmũkora akĩrutana,
makĩmũũria atĩrĩ, “Ũreka maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ?
Na nũ ũkũheete ũhoti ũcio?”

²⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “O na nĩ nĩngũmũũria
kĩũria. Mwanjookeria-rĩ, nĩngũmwĩra njĩkaga maũndũ
maya na ũhoti ũrĩkũ. ²⁵ Ũbatithio wa Johana-rĩ, woimĩte
kũ? Woimĩte igũrũ-ĩ, kana woimĩte kũrĩ andũ?”

Makĩaranĩria o ene ũhoru ũcio, makĩirana atĩrĩ,
“Tũngiuga atĩ, ‘Woimĩte igũrũ’, egũtũũria atĩrĩ,
‘Mwakĩregire kũmwĩtikia nĩkĩ?’ ²⁶ No tũngiuga atĩ,
‘Woimĩte kũrĩ andũ’, nĩtũgwĩtigĩra andũ, nĩgũkorwo othe
nĩmeetĩkĩtie atĩ Johana aarĩ mũnabii.”

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio magĩcokeria Jesũ atĩrĩ, “Ithuĩ tũtiũ.”

Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “O na nĩ ndikũmwĩra njĩkaga
maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ.

Ngerekano ya Ariũ arĩa Eerĩ

²⁸ “Na rĩrĩ, mũgwĩciiria atĩa? Nĩ kwarĩ na mũndũ
warĩ na ariũ eerĩ. Agĩthĩ harĩ ũrĩa wa mbere, akĩmwĩra
atĩrĩ, ‘Mũriũ, thĩ ũkarute wĩra ũmũthĩ mũgũnda-inĩ wa
mĩthabibũ.’

²⁹ “Nake agĩcookia, akiuga, ‘Ndigũthĩ,’ no thuutha
akĩricũkwo, agĩthĩ.

³⁰ “Ningĩ mũthuuuri ũcio agĩthiĩ kũrĩ mũriũ ũcio ũngĩ akĩmwĩra o ũguo. Nake agĩcookia akiuga, ‘Ĩi baba, nĩngũthiĩ,’ no ndaathiire.

³¹ “Acio eerĩ-rĩ, nũũ wekire ũrĩa ithe eendaga?”

Magĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũrĩa wa mbere.”

Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, etia mbeeca cia igooti na maraya nĩmaratoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai mbere yanyu. ³² Nĩgũkorwo Johana ookire kũrĩ inyuĩ amwonie njĩra ya ũthingu, no mũtiamwĩtikirie, no etia mbeeca cia igooti na maraya nĩmamwĩtikirie. Na inyuĩ o na muona ũguo, mũtiigana kwĩrira mũmwĩtikie.

Ngerekano ya Akombori Mũgũnda

³³ “Ta thikĩrĩrai ngerekano ingĩ: Mũndũ warĩ mwene mũgũnda nĩahaandire mũgũnda ũcio wake mĩthabibũ. Agĩaka rũgiri rũgĩthiũrũrũkĩria mũgũnda ũcio, akĩenja kihihĩro gĩa thabibũ o kũu thĩinĩ, na agĩaka nyũmba ndaaya na igũrũ ya arangĩri. Agĩcooka agĩkomborithia mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ kũrĩ arĩmi na agĩthiĩ rũgendo. ³⁴ Hĩndĩ ya kũgetha yakuhĩrĩria-rĩ, agĩtũma ndungata ciake kũrĩ akombori acio nĩguo ikanengerwo maciaro make.

³⁵ “Akombori acio makĩnyiita ndungata ciake; makĩhũũra ĩmwe, na makĩũraga ĩrĩa ingĩ, na ya gatatũ makĩmĩhũũra na mahiga nyuguto. ³⁶ Agĩcooka akĩmatũmĩra ndungata ingĩ nyingĩ kũrĩ iria aatũmĩte mbere, nao akombori acio magĩciĩka o ro ũguo. ³⁷ Mũthia-inĩ akĩmatũmĩra mũrũwe, akiuga atĩrĩ, ‘Nĩmagatĩia mũrũ wakwa.’

³⁸ “No rĩrĩa akombori acio moonire mũriũ, makĩĩrana atĩrĩ, ‘Ũyũ nĩwe ũkaagaya mũgũnda ũyũ. Ũkai tũmũũrage, twĩyoere igai rĩake.’ ³⁹ Nĩ ũndũ ũcio makĩmũnyiita, makĩmũikia nja ya mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ, na makĩmũũraga.

⁴⁰ “Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa mwene mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ agooka-rĩ, ageeka akombori acio atĩa?”

⁴¹ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Niakaniina andũ acio aaganu, na acooke akomborithie andũ angĩ mũgũnda ũcio, arĩa marĩmũgayagĩra maciaro hĩndĩ ya magetha yakinya.”

⁴² Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Kaĩ mūtathomete thĩinĩ wa Maandĩko atĩ:

“‘Ihiga rĩrĩa aaki maaregire

nĩrĩo rĩtuĩkite ihiga inene rĩa koine;

Mwathani nĩ we wĩkite ũndũ ũcio,

na nĩ wa magegania tũkĩwona’?

⁴³ “Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, ũthamaki wa Ngai nĩũkeeherio kũrĩ inyuĩ, ũheo andũ angĩ arĩa magaaciara magiaro maguo. ⁴⁴ Mũndũ ũrĩa ũkaagwĩra ihiga rĩrĩ nĩagathuthĩka, no ũrĩa ũkaagwĩrwo nĩrĩo nĩrĩkamũthethera.”

⁴⁵ Rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai maaiguire ngerekano icio cia Jesũ, makĩmenya atĩ aaragia ũhoru wao. ⁴⁶ Magĩcaria ũrĩa mangĩmũnyiita, no nĩmetigagĩra kĩrĩndĩ kũu, tondũ andũ nĩmeetĩkitie atĩ aarĩ mũnabii.

22

Ngerekano ya Iruga rĩa Ũhiki

¹ Nake Jesũ akĩmaarĩria rĩngĩ na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ, ² “Ũthamaki wa igũrũ ũhaanaine na mũthamaki warugire iruga nĩ ũndũ wa ũhiki wa mũriũ. ³ Agĩcooka agĩtũma ndungata ciake kũrĩ andũ arĩa meetĩtwo iruga-inĩ, ikameere moke, nao makĩrega gũũka.

⁴ “Nĩngĩ agĩtũma ndungata ingĩ agĩciĩra atĩrĩ, ‘ĩrai acio metĩtwo atĩ nĩndĩkitie kũhaarĩria iruga: Ndegwa ciakwa na ng’ombe iria noru nĩrĩkitie gũthĩnjwo na maũndũ mothe nĩmahaarĩrie. Ũkai iruga-inĩ rĩa ũhiki.’

⁵ “No andũ acio matiarũmbũirie ũhoru ũcio magĩthĩĩra, ũmwe agĩthĩĩ mũgũnda wake, na ũrĩa ũngĩ agĩthĩĩ

wonjoria-inĩ wake. ⁶ Acio angĩ magĩtharĩkĩra ndungata ciale, magĩcinyariira na magĩciũraga. ⁷ Mũthamaki ũcio nĩarakarire mũno, agĩtũma mbũtũ yake ikaniine oragani acio, na igĩcina itũũra rĩao inene.

⁸ “Hĩndĩ iyo akĩira ndungata ciale atĩrĩ, ‘Iruga rĩa ũhiki nĩrĩhaarĩrie no rĩrĩ, arĩa ndĩretire-rĩ, matiraagĩrĩrwo nĩ gũũka. ⁹ Thiĩi magomano-inĩ ma njĩra mwĩre mũndũ o wotho mũkuona oke iruga-inĩ rĩa kĩhikano.’ ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio ndungata icio ikiumagara, igĩthĩ njĩra-inĩ, igĩcookanĩrĩria andũ othe arĩa ciahotire kuona, igĩita arĩa ega o na arĩa ooru, nayo nyũmba ya kĩhikanĩrio ikĩiyũra ageni.

¹¹ “No rĩrĩa mũthamaki aatoonyire nĩguo one ageni-rĩ, akĩona kuo mũndũ ũmwe ũtehumbĩte nguo cia ũhiki. ¹² Akĩmũũria atĩrĩ, ‘Mũrata wakwa, ũtoonyire atĩa gũkũ ũtarĩ na nguo cia kĩhikano?’ Mũndũ ũcio agĩkira ki.

¹³ “Hĩndĩ iyo mũthamaki ũcio akĩira ndungata ciale atĩrĩ, ‘Muohi moko na magũrũ, mũmũikie nja kũu nduma-inĩ, kũu nĩkuo gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania magego.’

¹⁴ “Nĩgũkorwo aingĩ nĩmetĩtwo, no arĩa athuure nĩ anini.”

Kĩũria gĩkonĩ Kũrĩha Igooti rĩa Kaisari

¹⁵ Hĩndĩ iyo Afarisai makiuma nja, magĩthugunda ũrĩa mangĩmũtega na ciugo ciale. ¹⁶ Magĩtũma arutwo ao hamwe na Aherodia kũrĩ we. Magĩthĩ makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, nĩtũũ atĩ wee wĩ mũndũ wa ma, na ũrutanaga ũhoro wa Ngai na ma. Wee ndwĩtagĩra andũ, tondũ ndũrũmbũyagia ũrĩa mahaana. ¹⁷ Rĩu-rĩ, ta gĩtwĩre ũrĩa ũgwĩciiria. Nĩ kwagĩrĩre tũrutagĩre Kaisari igooti, kana aca?”

¹⁸ No Jesũ, nĩ ũndũ wa kũmenya meciiria mao mooru, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ hinga ici, mũrenda kũngeria nĩkĩ?”

¹⁹ Nyoniai mbeeca ĩrĩa ĩhũthagĩrwo ya kũrĩha igooti.” Nao makĩmũtwarĩra dinari, ²⁰ nake akĩmooria atĩrĩ, “Mbica ĩno na rĩĩtwa rĩĩrĩ nĩ cia ũ?”

²¹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ cia Kaisari.”

Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Rutagĩrai Kaisari kĩrĩa kĩrĩ gĩake, na mũrutagĩre Ngai kĩrĩa kĩrĩ gĩake.”

²² Rĩrĩa maiguire ũguo-rĩ, makĩgega. Nĩ ũndũ ũcio magĩtigana nake, magĩthĩra.

Kĩũria gĩkonĩ Kũriũka

²³ Mũthenya o ro ũcio Asadukai, arĩa moigaga atĩ gũtirĩ ũhoru wa kũriũka, magĩũka kũrĩ Jesũ makĩmwĩra atĩrĩ,

²⁴ “Mũrutani, Musa aatwĩrĩre atĩ mũndũ angĩkua atarĩ na ciana, mũrũ wa nyina no nginya ahikie mũtumia ũcio wa ndigwa, nĩguo aciarĩre mũrũ wa nyina ciana. ²⁵ Na rĩrĩ, kwarĩ aanake mũgwanja a nyina ũmwe gatagatĩ-inĩ gaitũ. Nake ũrĩa mũkũrũ akĩhikania na agĩkua, na tondũ ndaarĩ na ciana, agĩtigĩra mũrũ wa nyina mũtumia.

²⁶ Na gũkĩhaana o ũguo kũrĩ mũrũ wa nyina wa keerĩ, na wa gatatũ, makĩrũmanĩrĩra, magĩkua othe mũgwanja.

²⁷ Marigĩrĩrio-rĩ, mũtumia ũcio nake agĩkua. ²⁸ Rĩu-rĩ, hĩndĩ ya kũriũka-rĩ, mũtumia ũcio agaakorwo arĩ wa ũ harĩ acio mũgwanja, tondũ othe nĩmamũhikĩtie?”

²⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Inyuĩ mũhĩtĩtie tondũ mũtiũ Maandĩko o na kana hinya wa Ngai. ³⁰ Hĩndĩ ya kũriũka andũ matikahikania kana mahike; magaatuĩka ta arĩa arĩa marĩ kũu igũrũ. ³¹ No ha ũhoru wa kũriũka kwa arĩa akuũ-rĩ, kaĩ mũtathomete ũrĩa Ngai oigire atĩrĩ, ³² ‘Nĩ nĩ nĩ Ngai wa Iburahĩmu, na Ngai wa Isaaka, na Ngai wa Jakubu?’ We ti Ngai wa arĩa akuũ, no nĩ Ngai wa arĩa marĩ muoyo.”

³³ Rĩrĩa kĩrĩndĩ kũu kĩaiguire ũguo, gĩkĩgegio nĩ ũrutani wake.

Rĩathani Rĩrĩa Inene

³⁴ Hĩndĩ ĩrĩa Afarisai maaiguire atĩ Jesũ nĩahootete Asadukai, magĩcookanĩrĩa hamwe. ³⁵ Ũmwe wao, warĩ njorua ya watho, akĩmũgeria na kũmũũria kĩũria gĩkĩ: ³⁶ “Mũrutani, nĩ rĩathani rĩrĩkũ inene thĩĩnĩ wa Watho?”

³⁷ Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “‘Endaga Mwathani Ngai waku na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wotho, na meciiria maku mothe.’ ³⁸ Rĩĩrĩ nĩrĩo rĩathani rĩa mbere na rĩrĩa inene. ³⁹ Narĩo rĩa keerĩ no ta rĩu: ‘Endaga mũndũ ũrĩa ũngĩ o ta ũrĩa wĩyendete wee mwene.’ ⁴⁰ Watho wotho na ũrutani wa Anabii ũhingĩtio nĩ maathani macio meerĩ.”

Kristũ nĩ Mũrũ wa Ũ?

⁴¹ Na hĩndĩ ĩyo Afarisai monganĩte hamwe-rĩ, Jesũ akĩmooria atĩrĩ, ⁴² “Mwĩciiragia atĩa ũhoru wa Kristũ? Muugaga nĩ mũrũ wa ũ?”

Naomakĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ mũrũ wa Daudi.”

⁴³ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩagĩtũmire Daudi akĩaria arĩ na Roho amwĩte ‘Mwathani’? Nĩgũkorwo oigire atĩrĩ,

⁴⁴ “‘Mwathani eerire Mwathani wakwa atĩrĩ:

“Ikara guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo,
nginya ngaiga thũ ciaku

rungu rwa makinya maku.”’

⁴⁵ Angĩkorwo Daudi amwĩtaga ‘Mwathani-rĩ’, angĩgĩtuĩka mũriũ wake atĩa?” ⁴⁶ Gũtirĩ mũndũ wahotire kũmũcookeria, na kuuma mũthenya ũcio gũtirĩ mũndũ wacookire kũgeria kũmũũria ciũria ingĩ.

23

Haaro Mĩthemba Mũgwanja

¹ Ningĩ Jesũ akĩĩra ikundi cia andũ o hamwe na arutwo ake atĩrĩ: ² “Arutani a watho na Afarisai maikaragĩra gĩtĩ kĩa Musa. ³ Nĩ ũndũ ũcio, maathĩkagĩrei na mwĩkage

ũrĩa wothē marĩmwĩraga. No mūtigekage ũrĩa mekaga, nĩgũkorwo matiĩkaga ũrĩa mahunjagia. ⁴ Mohaga mĩrigo mĩritũ mũno makamĩigĩrĩa ciande cia andũ, no-o ene matiendaga o na kũmĩhutia na kaara.

⁵ “Ũrĩa wothē mekaga, mekaga nĩguo monwo nĩ andũ: Maaraaramagia tũthandũkũ tũrĩa meyohaga thiithi tũrĩ na maandĩko thiĩnĩ, na makaraihia ciohe cia ndigi cia nguo ciao, ⁶ na nĩmendete gũikara handũ ha gũtĩño marugainĩ, na gũikarĩra itĩ cia mbere thiĩnĩ wa thunagogi; ⁷ na nĩmendete kũgeithio ndũnyũ-inĩ, na gwĩtwo nĩ andũ ‘Rabii’.

⁸ “No inyuĩ mūtikanetwo ‘Rabii’, nĩgũkorwo Mũnene wanyu no ũmwe, na inyuothē mũrĩ a ithe ũmwe. ⁹ Na mūtikaneete mũndũ o na ũrĩkũ gũkũ thĩ ‘baba’, nĩgũkorwo mũrĩ na lthe o ũmwe, nake arĩ igũrũ. ¹⁰ O na mūtikanetwo ‘mũrutani’, nĩgũkorwo mũrĩ na ‘Mũrutani’ o ũmwe, nake nĩwe Kristũ. ¹¹ Ũrĩa mũnene thiĩnĩ wanyu nĩatuĩkage ndungata yanyu. ¹² Nĩgũkorwo ũrĩa wothē wĩtũgagĩria nĩakanyiihio, na ũrĩa wothē wĩnyiihagia nĩagatũũgĩrio.

¹³ “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũhingagĩrĩria andũ gũtoonya ũthamaki wa igũrũ, na inyuĩ-ene mūtitoonyaga, o na mūtirekaga arĩa marenda gũtoonya matoonye.

(¹⁴ “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũtoonyagĩrĩria nyũmba cia atumia a ndigwa, mũkamatunya indo ciao, na mũkahooyaga mahooya maraihu ma kwĩonania. Nĩ ũndũ ũcio nĩmũka-herithio makĩria ma andũ arĩa angĩ.)

¹⁵ “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai hinga ici! Mũtuĩkanagia bũrũri na mũkaringa iria mũgĩcaria mũndũ ũmwe mũmũgarũre amũrũmĩrĩre,

na aamūrūmīrīra mūkamūtua mūrū wa Jehanamu maita meerī manyu.

¹⁶ “Kaĩ mūrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ atongoria atumumu! Muugaga atĩrĩ, ‘Mündũ o na ūrĩkũ angĩhĩta na hekarũ, ūcio ti ūndũ; no mündũ angĩhĩta na thahabu ya hekarũ-rĩ, ūcio nĩekuohwo nĩ mwĩhĩtwa wake.’ ¹⁷ Inyuĩ atumumu aya akĩgu! Nĩ kĩ kĩnene? Nĩ thahabu ĩyo, kana nĩ hekarũ ĩrĩa ĩtũmaga thahabu ĩtuĩke nyamũre? ¹⁸ Ningĩ muugaga atĩrĩ, ‘Mündũ o na ūrĩkũ angĩhĩta na kīgongona-rĩ, ūcio ti ūndũ; no mündũ angĩhĩta na kĩheo kĩrĩa kĩrĩ kīgongona-igũrũ, ūcio nĩekuohwo nĩ mwĩhĩtwa wake.’ ¹⁹ Inyuĩ andũ aya atumumu! Nĩ kĩ kĩnene? Nĩ kĩheo kĩu, kana nĩ kīgongona kĩrĩa gĩtũmaga kĩheo kĩu gĩtuĩke kĩamũre? ²⁰ Nĩ ūndũ ūcio, ūrĩa wĩhĩtaga na kīgongona, ehĩtaga nakĩo na akehĩta na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kīgongona-igũrũ. ²¹ Nake ūrĩa wĩhĩtaga na hekarũ, ehĩtaga nayo na akehĩta na ūrĩa ūikaraga thĩinĩ wayo. ²² Nake ūrĩa wĩhĩtaga na igũrũ, ehĩtaga na gĩtĩ kĩa ūnene kĩa Ngai, na akehĩta na ūrĩa ūgĩikaragĩra.

²³ “Kaĩ mūrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũrutaga gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa nyeni; na nĩcio terere, na bitharĩ, na thuu. No nĩmũtiganĩirie maũndũ marĩa ma bata makĩria marĩa makonĩ watho na nĩmo kĩhoto, na kũiguanĩra tha, na wĩhokeku. Mayarĩ, nĩmo mwagĩrĩrwo nĩ gwĩka mũtegũtiganĩria macio mangĩ. ²⁴ Inyuĩ atongoria aya atumumu! Inyuĩ mũcungaga rũmuru, no mũkameria ngamĩira.

²⁵ “Kaĩ mūrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũthambagia gĩkombe na mbakũri mwena wa nja, na thĩinĩ-rĩ, kũiyũrite ūkoroku na kwenda kwĩhũunia. ²⁶ Wee Mũfarisai ūyũ mũtumumu! Amba ūthambie gĩkombe na mbakũri mwena wa thĩinĩ, naguo mwena wa nja o naguo nĩũgũthera.

²⁷ “Kaĩ mŭrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũhaana mbĩrĩra hake mũnyũ mwerũ, iria cionekaga irĩ thaka mwena wa nja, no thĩinĩ ciyũrite mahĩndĩ ma andũ akuũ, na gĩko kĩa mĩthemba yothe. ²⁸ No taguo andũ mamuonaga mŭrĩ athingu mwena wa nja, no mwena wa thĩinĩ mũiyũirwo nĩ ũhinga na waganu.

²⁹ “Kaĩ mŭrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mwakagĩra anabii mbĩrĩra na mŭkagemia mbĩrĩra cia arĩa athingu. ³⁰ Mũgacooka mũkoiga atĩrĩ, ‘Tũngĩarĩ muoyo hĩndĩ ya maithe maitũ-rĩ, tũtingĩag-watanĩire nao gũita thakame ya anabii.’ ³¹ Nĩ ũndũ ũcio mũkaruta ũira wa atĩ inyuĩ mŭrĩ njiaro cia arĩa mooragire anabii. ³² Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, kĩiyũrĩrĩriei kĩgeri kĩa mehia ma maithe manyu ma tene.

³³ “Inyuĩ nyoka ici! Inyuĩ ciana cia ndũira! Mũgaagĩtheema atĩa gũtuĩrwo ciira wa gũikio Jehanamu? ³⁴ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ngũmũtũmĩra anabii, na andũ arĩa oogĩ, o na arutani. Amwe ao nĩmũkamooraga na mwambe amwe ao mũtĩ-igũrũ, na arĩa angĩ mũmahũũre na iboko thĩinĩ wa thunagogi cianyu na mũmaingate kuuma itũũra rĩmwe nginya rĩrĩa rĩngĩ. ³⁵ Na nĩmũgagĩcookererwo nĩ thakame yothe ya andũ arĩa athingu, ĩrĩa ĩrĩkĩtie gũitwo gũkũ thĩ, kuuma thakame ya Habili ũrĩa warĩ mũthingu, nginya thakame ya Zekaria mŭrũ wa Barakia, ũrĩa mworagĩire gatagatĩ ka Handũ-harĩa-Hatheru na kīgongona. ³⁶ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, maũndũ maya mothe nĩmagakinyĩra rũciaro rũrũ.

³⁷ “Wee Jerusalemu, Jerusalemu, wee ũragaga anabii, na ũkahũũra arĩa matũmĩtwo kũrĩ wee na mahiga nyuguto, nĩ maita maingĩ atĩa ndanenda gũcokanĩrĩria ciana ciaku hamwe, ta ũrĩa ngũkũ ĩcokanagĩrĩria tũcui twayo rungu rwa mathagu mayo, no ndũnjĩtikagĩria! ³⁸ Atĩrĩrĩ, nyũmba yaku ĩtigĩtwo ĩkirĩte

ihooru. ³⁹ Ngũmwĩra atĩrĩ, kuuma rĩu mūtikanyona rĩngĩ nginya rĩrĩa mũkoiga atĩrĩ, ‘Kūrathimwo nĩ mündũ ũrĩa ũgũũka na rĩtwa rĩa Mwathani.’”

24

Marũuri ma Mahinda ma Mũthia

¹ Nake Jesũ akiuma hekarũ, na rĩrĩa aathiiaga arutwo ake magĩũka kũrĩ we nĩguo mamuonie mĩako ya hekarũ.

² Akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmũkuona indo ici ciothe? Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ ihiga o na rĩmwe rĩa maya rĩgaakorwo rĩrĩ igũrũ wa rĩrĩa rĩngĩ; mothe nĩmakamomorwo.”

³ Na rĩrĩa Jesũ aikarĩte thĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ-rĩ, arutwo ake magĩũka harĩ we hatarĩ andũ angĩ, makĩmũũria atĩrĩ, “Ta twĩre, maũndũ macio mageekĩka rĩ, na kĩmenyithia gĩa gũcooka gwaku na kĩa mũthia wa mahinda maya nĩ kĩrĩkũ?”

⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Mwĩmenyagĩrĩrei mūtikanahenio nĩ mündũ o na ũrĩkũ. ⁵ Nĩgũkorwo andũ aingĩ nĩmagooka na rĩtwa rĩakwa, makiugaga atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ nĩ Kristũ,’ na nĩ makaheenia andũ aingĩ. ⁶ Nĩmũkaigua ũhoru wa mbaara, na mũhuhu ũkonĩ mbaara, no inyuĩ mūtikanamake. Maũndũ ta macio no nginya mageekĩka, no ithirĩro ti rĩkinyu. ⁷ Rũrĩrĩ nĩrũgookĩrĩra rũrĩa rũngĩ, na ũthamaki ũũkĩrĩre ũrĩa ũngĩ. Nĩgũkaagia ng’aragu na ithingithia kũndũ na kũndũ. ⁸ Maũndũ macio mothe nĩ kĩambĩrĩria kĩa ruo ta rwa mündũ-wa-nja akĩrũmwo agĩe mwana.

⁹ “Nĩngĩ nĩmũkaneanwo mũnyariirwo na mũũragwo, na mũmenwo nĩ ndũrĩrĩ ciothe nĩ ũndũ wakwa. ¹⁰ Hĩndĩ ĩyo-rĩ, andũ aingĩ nĩmagatiganĩria wĩtikio na makun-yananĩre mündũ na ũrĩa ũngĩ, na mamenane. ¹¹ Na anabii aingĩ a maheeni nĩmakoimĩra na nĩmakaheenia andũ aingĩ. ¹² Na tondũ waganu nĩũkaingĩha mũno-rĩ, wendani

wa andũ aingĩ nĩũkanyiiha, ¹³ no ũrĩa ũgaakirĩrĩria nginya hĩndĩ ya ithirĩro-rĩ, ũcio nĩakahonoka. ¹⁴ Naguo Ũhoru-ũyũ-Mwega wa ũthamaki nĩũkahunjio thĩ yothe ũtuĩke ũira kũrĩ ndũrĩrĩ ciothe, na thuutha ũcio ithirĩro rĩkinye.

¹⁵ “Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa mũkoona ‘kĩndũ kĩrĩa kĩrĩ thaahu na gĩa kũrehe ihooru’ kirũgamĩte Handũ-harĩa-Hatheru, o kĩrĩa kĩarĩtio na kanua ka mũnabii Danieli (ũrĩa ũrath-oma nĩamenye ũhoru ũcio), ¹⁶ hĩndĩ iyo arĩa marĩ Judea nĩmorĩre irĩma-inĩ. ¹⁷ Mũndũ ũrĩa ũrĩ nyũmba yake igũrũ ndakaharũrũke atĩ akarute kĩndũ kuuma nyũmba yake. ¹⁸ Nake ũrĩa wĩ mũgũnda ndagacooke mũciĩ kũgĩira nguo ciake. ¹⁹ Kaĩ atumia arĩa magaakorwo na nda na arĩa mag-aakorwo makĩongithia hĩndĩ iyo nĩmagakorwo na thĩĩna-ĩ! ²⁰ Hooyai nĩguo gwĩthara kwanyu gũtikanakorwo kũrĩ hĩndĩ ya heho kana mũthenya wa Thabatũ. ²¹ Nĩgũkorwo hĩndĩ iyo nĩgũkagĩa na mĩnyamaro mĩnene, ĩtarĩ yoneka kuuma kĩambĩrĩria gĩa thĩ nginya rĩu, na ĩtakooneka rĩngĩ. ²² Na tiga matukũ macio makuhĩhirio-rĩ, gũtirĩ mũndũ ũngĩkaahonoka, no nĩ tondũ wa andũ arĩa aamũre, matukũ macio nĩmagakuhĩhio. ²³ Hĩndĩ iyo mũndũ o na ũrĩkũ angĩkamwĩra atĩrĩ, ‘Kristũ arĩ na haha!’ kana, ‘Arĩ harĩa!’ Mũtikanetĩkie ũhoru ũcio. ²⁴ Nĩgũkorwo Kristũ a maheeni na anabii a maheeni nĩmakeyumĩria monanie morirũ manene na maringe ciama, nĩguo maheenie o na arĩa aamũre, korwo no kũhoteke. ²⁵ Na rĩrĩ, inyui ndaamũmenyithia ũhoru ũcio mbere ya hĩndĩ iyo.

²⁶ “Nĩ ũndũ ũcio mũndũ o na ũrĩkũ angĩkamwĩra atĩrĩ, ‘Arĩ werũ-inĩ,’ mũtikanathĩ kuo; kana angĩmwĩra, ‘Arĩ nyũmba thĩinĩ,’ mũtikanetĩkie ũhoru ũcio. ²⁷ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa rũheni ruumĩte irathĩro ruonekaga ithũĩro-rĩ, ũguo noguo gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ gũgaakorwo kũhaana. ²⁸ Harĩa hothe harĩ kĩimba, hau nĩho nderi ciũnganaga.

²⁹ “Na rĩrĩ, o rĩmwe thuutha wa mĩnyamaro ya matukũ macio,

“‘riũa nĩrĩkagĩa nduma,
naguo mweri ũtige kwara;

nacio njata nĩikaagũa kuuma igũrũ,
namo maahinya ma igũrũ nĩmakenyenyio.’

³⁰ “Hĩndĩ ĩyo kĩmenyithia kĩa Mũrũ wa Mũndũ nĩgĩkooneka kũu igũrũ, na ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ nĩigacakaya. Nĩikoona Mũrũ wa Mũndũ agĩũka arĩ igũrũ rĩa matu, na arĩ na hinya na riiri mũingĩ.

³¹ Nake nĩagatũma araike ake na mũgambo mũnene wa karumbeta, nao nĩmakoongania arĩa ake aamũre moimĩte mĩena ĩna ĩrĩa yumaga rũhuho, kuuma gĩturi kĩmwe kĩa igũrũ nginya kĩrĩa kĩngĩ.

³² “Na rĩrĩ, mwĩrutei na mũkũyũ: Rĩrĩa hongwe ciaguo ciarĩkia gũthundũka na ciaruta mathangũ-rĩ, nĩmũmenyaga atĩ hĩndĩ ya riũa ĩrĩ hakuhĩ. ³³ Ũguo noguo rĩrĩa mũkoona maũndũ macio mothe, mũkaamenya atĩ ihinda rĩrĩ hakuhĩ, rĩrĩ o ta mũrango-inĩ. ³⁴ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, rũciarũ rũrũ rũtigaathira nginya maũndũ macio mothe mahinge. ³⁵ Igũrũ na thĩ nĩigathira, no ciugo ciakwa itigathira.

Mũthenya na Thaa Itiũĩkaine

³⁶ “Gũtirĩ mũndũ ũũĩ ũhorũ wa mũthenya ũcio kana ithaa rĩu, o na araike a igũrũ matiũũ, o na Mũriũ ndooĩ, tĩga no Ithe wiki. ³⁷ O ta ũrĩa gwatariĩ matukũ-inĩ ma Nuhu, noguo gũkahaana hĩndĩ ya gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ. ³⁸ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa gwatariĩ matukũ marĩa maarĩ mbere ya kĩguũ, andũ nĩmarĩĩaga na makanyua, na nĩmahikanagia na makahika, o nginya mũthenya ũrĩa Nuhu aatoonyire thabina; ³⁹ nao matiamenyire nginya

rĩrĩa kĩguũ gĩokire, gĩkĩmaniina othe. Ũguo noguo gũka-haana hĩndĩ ya gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ. ⁴⁰ Hĩndĩ iyo arũme eerĩ magaakorwo marĩ mũgũnda; ũmwe nĩakoywo na ũrĩa ũngĩ atigwo. ⁴¹ Andũ-a-nja eerĩ magaakorwo magĩthĩa hamwe; ũmwe nĩakoywo na ũrĩa ũngĩ atigwo.

⁴² “Nĩ ũndũ ũcio, ikaragai mwĩguĩte, tondũ mĩtiũũ mũthenya ũrĩa Mwathani wanyu agooka. ⁴³ No menyai atĩrĩ, korwo mwene nyũmba nĩamenyete thaa cia ũtukũ irĩa mũici angĩũka, angĩaikarire eiguĩte, nyũmba yake ĩtuuo. ⁴⁴ Nĩ ũndũ ũcio o na inyuĩ no nginya mũikarage mwĩhaarĩrie, tondũ Mũrũ wa Mũndũ agooka ithaa rĩrĩa mũtamwĩrĩgĩrĩire.

⁴⁵ “Ningĩ-rĩ, ndungata ya kwĩhokeka na njũgĩ nĩrĩkũ, rĩrĩa mwathi wayo angĩhokera kũroraga ndungata iria ingĩ cia nyũmba yake, na ĩciheage irio ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire? ⁴⁶ Kaĩ nĩũgaakorwo ũrĩ ũndũ mwega harĩ ndungata iyo, rĩrĩa mwathi wayo agooka akore ĩgĩka o ũguo-ĩ! ⁴⁷ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩakamĩhokera indo ciake ciothe. ⁴⁸ No rĩrĩ, ndungata iyo ĩngĩkorwo nĩ njaganu, na ĩre na ngoro atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa nĩegũikara ihinda iraaya atacookete,’ ⁴⁹ na ĩkĩambĩrĩrie kũhũura ndungata iria ingĩ, na kũrĩa na kũnyua hamwe na arĩũ. ⁵⁰ Mwathi wa ndungata iyo agooka mũthenya ũrĩa ĩtamwĩrĩgĩrĩire, na ithaa rĩrĩa ĩtooĩ. ⁵¹ Nake nĩakamĩherithia mũno, na amĩkie hamwe na andũ arĩa hinga, kũrĩa gũgaakorwo na kĩrĩro na kũhagarania magego.

25

Ngerekano ya Airĩtu Ikũmi

¹ “Hĩndĩ iyo-rĩ, ũthamaki wa igũrũ ũkaahaanania na airĩtu ikũmi arĩa mooire matawa mao, makiumagara nĩguo magatũnge mũhikania. ² Atano ao maarĩ akĩgu, na atano maarĩ oogĩ. ³ Acio akĩgu nĩmakuuire matawa

mao, no matiakuuire maguta. ⁴ No rĩrĩ, acio oogĩ, nĩmakuuire maguta na cuba, o hamwe na matawa mao. ⁵ Na rĩrĩ, Mũhikania nĩaikarire angĩgooka, na othe magĩcũnga, magĩkoma.

⁶ “Na ũtukũ gatagatĩ gũkĩanĩrĩrwo atĩrĩ: ‘Mũhikania nĩ mũũku! Umai mũkamũtũnge!’

⁷ “Hĩndĩ ĩyo airĩtu othe magĩũkĩra, magĩthondeka matawa mao. ⁸ Acio akĩgu makĩĩra acio oogĩ atĩrĩ, ‘Tũgaĩrei maguta manyu tondũ; matawa maitũ nĩmarahora.’

⁹ “No acio oogĩ makĩmacookeria atĩrĩ, ‘Aca, matingĩtũigana na mamũigane. Handũ ha ũguo-rĩ, thiĩ kũrĩ arĩa mendagia maguta mũkegũrĩre manyu.’

¹⁰ “No rĩrĩa maarĩ njĩra-inĩ magĩthĩĩ kũgũra maguta-rĩ, mũhikania agĩkinya. Airĩtu arĩa mehaarĩrie magĩtoonya kĩhikania-inĩ hamwe na mũhikania. Naguo mũrango ũkĩhingwo.

¹¹ “Thuutha ũcio airĩtu acio angĩ o nao magĩũka. Makiuga atĩrĩ, ‘Mwathani! Mwathani! Tũhingũrĩre mũrango!’

¹² “Nowe agĩcookia atĩrĩ, ‘Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩ ndimũũ.’

¹³ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mwĩhũgagei, tondũ mũtiũ mũthenya kana thaa.

Ngerekano ya Taranda

¹⁴ “Ningĩ, ũthamaki wa igũrũ ũkaahaanania na mũndũ wathiiaga rũgendo, nake agĩĩta ndungata ciake, agĩciĩhokera indo ciake. ¹⁵ Akĩnengera ĩmwe yacio taranda ithano cia mbeeca, na ĩngĩ taranda igĩrĩ, na ĩrĩa ĩngĩ taranda ĩmwe, o ndungata kũringana na ũhoti wayo. Agĩcooka agĩthĩĩ rũgendo. ¹⁶ Ndungata ĩrĩa yaneetwo taranda ithano ĩgĩthĩĩ o hĩndĩ ĩyo, ĩkĩonjorithia mbeeca ciayo, na ĩkĩona uumithio wa taranda ingĩ ithano. ¹⁷ O nayo ĩrĩa yaheetwo taranda igĩrĩ ĩkĩonjorithia ĩkĩona uumithio wa

ingĩ igĩrĩ. ¹⁸ No ndungata ĩrĩa yaheetwo taranda ĩmwe ĩgĩthiĩ, ĩkienja irima, ĩkĩhitha mbeeca cia mwathi wayo.

¹⁹ “Thuutha wa ihinda iraaya, mwathi wa ndungata icio nĩacookire na agĩciĩta nĩguo iheane ũhoru wa mathabu ma mbeeca ciake. ²⁰ Ndungata ĩrĩa yaheetwo taranda ithano ĩkĩrehe ingĩ ithano, ĩkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa, waheire taranda ithano. Atĩrĩrĩ, nĩthũkũmĩte ingĩ ithano.’

²¹ “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Nĩwĩkĩte wega, wee ndungata ĩno njega na ya kwĩhokeka! Nĩũtuĩkĩte mwĩhokeku harĩ indo nini; nĩngũgũtua mūrori wa indo nyingĩ. Ũka ũtoonye gĩkeno-inĩ kĩa mwathi waku!’

²² “Ndungata ĩrĩa yaheetwo taranda igĩrĩ o nayo ĩgĩũka. ĩkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa waheire taranda igĩrĩ! Atĩrĩrĩ, nĩthũkũmĩte ingĩ igĩrĩ.’

²³ “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Nĩwĩkĩte wega, wee ndungata ĩno njega na ya kwĩhokeka! Nĩũtuĩkĩte mwĩhokeku harĩ indo nini; nĩ ngũgũtua mūrori wa indo nyingĩ. Ũka ũtoonye gĩkeno-inĩ kĩa Mwathi waku!’

²⁴ “Nayo ndungata ĩrĩa yaheetwo taranda ĩmwe o nayo ĩgĩũka. ĩkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa, nĩ ndooĩ atĩ wee wĩ mũndũ mwĩĩ, ũgethaga kũrĩa ũtahandĩte, na ũkongania kũrĩa ũtaahandire mbeũ. ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio nĩndetigĩrĩre, ngĩthiĩ ngĩhitha taranda yaku thĩ. Atĩrĩrĩ, ĩno no ĩrĩa yaku ndagũcookeria.’

²⁶ “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Wee ndungata ĩno njaganu na ngũũtaru! Ũguo nĩ wooĩ atĩ ngethaga kũrĩa itaahandĩte, na ngongania kũrĩa itaahurĩte mbeũ?

²⁷ Gũkĩrĩ ũguo-rĩ, wagĩrĩrwo nĩ kũiga mbeeca ciakwa bengi, na ndacooka-rĩ, nĩingĩacookerio mbeeca ciakwa irĩ hamwe na uumithio wacio.

²⁸ “‘Nĩ ũndũ ũcio, mĩtunyei taranda ĩyo, mũmĩnengere ũrĩa ũrĩ na taranda ikũmi. ²⁹ Nĩgũkorwo mũndũ o wotho ũrĩ na indo nĩwe ũkoongererwo ingĩ nyingĩ na akĩrĩrĩrio.

Nake ũrĩa ũtarĩ, o na kīrĩa arĩ nakĩo nĩagatuunywo. ³⁰ Oyai ndungata iyo itarĩ bata mĩmĩkie nja kũu nduma-inĩ, kũrĩa gũgaakorwo kīrĩro na kũhagarania magego.’

Ng’ondũ na Mbũri

³¹ “Hĩndĩ ĩrĩa Mũrũ wa Mũndũ agooka arĩ na riiri wake, na araike othe marĩ hamwe nake, nĩagaikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene na kīrĩ riiri wa igũrũ. ³² Ndũrĩrĩ ciothe nĩigacookanĩrĩrio mbere yake, nake nĩakamũrania andũ kuuma kũrĩ arĩa angĩ, o ta ũrĩa mũrĩithi aamũranagia ng’ondũ na mbũri. ³³ Nĩakaiga ng’ondũ mwena wake wa ũrĩo, na mbũri aciige mwena wake wa ũmotho.

³⁴ “Nĩgĩ Mũthamaki nĩakeera arĩa marĩ mwena wake wa ũrĩo atĩrĩ, ‘Ūkai, inyuĩ mũrathimĩtwo nĩ Baba; oyai igai rĩa ũthamaki ũrĩa mwathondekeirwo kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo. ³⁵ Nĩgũkorwo ndaarĩ mũhũũtu mũkĩihe gĩa kũrĩa, na ndaarĩ mũnyootu mũkĩihe gĩa kũnyua, na ndaarĩ mũgeni mũkĩĩnyiita ũgeni, ³⁶ na ndaarĩ njaga mũkĩihe nguo, na ndaarĩ mũrũaru na inyuĩ mũkĩĩmenyerera, o na ndaarĩ njeera na mũgĩũka kũndora.’

³⁷ “Hĩndĩ iyo arĩa athingu nĩmakamũcookeria mamũũrie atĩrĩ, ‘Mwathani, nĩ rĩ twakuonire ũrĩ mũhũũtu tũgĩkũhe gĩa kũrĩa, kana ũrĩ mũnyootu tũgĩkũhe gĩa kũnyua? ³⁸ Na nĩ rĩ twakuonire ũrĩ mũgeni tũgĩkũnyiita ũgeni, kana ũrĩ njaga tũgĩkũhe nguo? ³⁹ O na nĩ rĩ twakuonire ũrĩ mũrũaru kana ũrĩ njeera na tũgĩũka gũkũrora?’

⁴⁰ “Nake Mũthamaki nĩagacookia, ameere atĩrĩ, ‘Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũndũ wotho mwekĩire ariũ a Baba o na arĩa anini mũno, nĩ nĩ mwekĩire.’

⁴¹ “Nĩgĩ nĩakeera arĩa marĩ mwena wake wa ũmotho atĩrĩ, ‘Njehererai, inyuĩ mũrumĩtwo, mũthĩ mwaki-inĩ wa tene na tene ũrĩa ũthondekeirwo mũcukani na araike ake. ⁴² Nĩgũkorwo ndaarĩ mũhũũtu na mũtiaheire gĩa

kūrīa, na ndaarĩ mũnyootu na mũtiaheire gĩa kũnyua, ⁴³ na ndaarĩ mũgeni na mũtianyitire ũgeni, ndaarĩ njaga na mũtiaheire nguo, ndaarĩ mūrũaru na ndaarĩ njeera na mũtiokire kũnyona.’

⁴⁴ “Nao nĩmagacookia, mamũũrie atĩrĩ, ‘Mwathani, nĩ rĩ twakuonire ũrĩ mũhũutu, kana ũrĩ mũnyootu, kana ũrĩ mũgeni, kana ũrĩ njaga, kana ũrĩ mūrũaru, o na kana ũrĩ njeera na tũtiagũteithirie?’

⁴⁵ “Nake nĩakamacookeria atĩrĩ, ‘Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũndũ o wothe mũteekire ũmwe wa aya anini mũno, nĩ nĩ mũteekĩire.’

⁴⁶ “Hĩndĩ ĩyo nĩmagathiĩ kūrīa andũ maherithagio tene na tene, no arĩa athingu mathiĩ muoyo-inĩ wa tene na tene.”

26

Gũciirĩra Kũũraga Jesũ

¹ Rĩrĩa Jesũ aarĩkirie kuuga maũndũ macio mothe-rĩ, akĩĩra arutwo ake atĩrĩ, ² “O ta ũrĩa mũũĩ, Gĩathĩ kĩa Bathaka gĩtigairie matukũ meerĩ gĩkinye, nake Mũrũ wa Mũndũ nĩakaneanwo nĩgeetha aambwo mũtĩ-igũrũ.”

³ Hĩndĩ ĩyo athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri a kĩrĩndĩ makĩgomana kwa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, wetagwo Kaiafa, ⁴ nĩguo maciire ũrĩa mangĩnyiitithia Jesũ na njĩra ya wara, na mamũũragithie. ⁵ No makiuga atĩrĩ, “Tũtingĩmũnyiita hĩndĩ ya Gĩathĩ, nĩguo andũ matikarute haaro.”

Jesũ Gũitĩrĩrio Maguta Bethania

⁶ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩmwe Jesũ aarĩ Bethania, mũciĩ wa mũndũ wetagwo Simoni ũrĩa warĩ na mūrĩmũ wa mangũ, ⁷ na mũndũ-wa-nja warĩ na cuba ya maguta ma goro mũno na manungi wega, agĩũka kūrĩ Jesũ, akĩmũitĩrĩria maguta mũtwe arĩ metha-inĩ akĩrĩa.

⁸ Rĩrĩa arutwo moonire ũguo, makĩrakara, makĩũrania atĩrĩ, “Ũitangi ũyũ nĩ wakĩ? ⁹ Maguta macio manungi wega nĩmangiendio goro na mbeeca icio iheo athĩĩni.”

¹⁰ Nake Jesũ aamenya ũguo, akĩmooria atĩrĩ, “Mũrathĩ-
nia mũndũ-wa-nja ũyũ nĩkĩ? We nĩanjĩka ũndũ mwega.
¹¹ Arĩa athĩĩni mũrĩkoragwo nao hĩndĩ ciothe, no nĩ-rĩ,
mũtirĩkoragwo na nĩ hĩndĩ ciothe. ¹² Hĩndĩ rĩa aitĩrĩrie
mwĩrĩ wakwa maguta macio manungi wega, eekire ũguo
nĩgeetha aathagathage ũrĩa ngaathikwo. ¹³ Ngũmwĩra
atĩrĩ na ma, kũrĩa guothe Ũhoro-ũyũ-Mwega ũkaahunjio
thĩĩnĩ wa thĩ yothe-rĩ, ũndũ ũcio eeka nĩũkeeragwo andũ
nĩgeetha aririkanagwo.”

Judasi Gwĩtĩkĩra Gũkunyaĩra Jesũ

¹⁴ Hĩndĩ iyo ũmwe wa acio ikũmi na eerĩ, ũrĩa wetagwo
Judasi Mũsikariota, agĩthĩĩ kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene,
¹⁵ akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ mũkũũhe ingĩmũneana kũrĩ
inyuĩ?” Nao makĩmũtarĩa icunjĩ cia betha mĩrongo itatũ,
makĩmũnengera. ¹⁶ Kuuma hĩndĩ iyo Judasi akĩambĩrĩria
gũcaria mweke wa kũmũneana.

Gĩathĩ kĩa Bathaka

¹⁷ Mũthenya wa mbere wa kwambĩrĩria kũrĩa Mĩgate
rĩa itarĩ Mũĩkire Ndawa ya Kũimbira-rĩ, arutwo magĩthĩĩ
kũrĩ Jesũ makĩmũũria atĩrĩ, “Ũkwenda tũkahaarĩrie irio
cia Bathaka kũ?”

¹⁸ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Thĩĩ itũũra-inĩ kũrĩ
mũndũ mũna mũmwĩre atĩrĩ, ‘Mũrutani oiga atĩrĩ: Ihinda
riakwa rĩrĩa rĩtuitwo rĩrĩ hakuhĩ. Ngũrĩra irio cia Bathaka
nyũmba gwaku tũrĩ na arutwo akwa.” ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio
arutwo magĩĩka o ũrĩa Jesũ aamathĩte, na makĩhaarĩria
irio cia Bathaka.

²⁰ Gwakinya hwaĩ-inĩ-rĩ, Jesũ agĩkara metha-inĩ ya irio
hamwe na arutwo ake acio ikũmi na eerĩ. ²¹ Na rĩrĩa

maariĩaga, akiuga atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũmwe wanyu nĩekũngunyanĩra.”

²² Nao makĩnyiitwo nĩ kĩa mũno, makĩambĩrĩria kũmũũria o mũndũ atĩrĩ, “Mwathani, ti-itherũ nĩ nĩ?”

²³ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ũrĩa waikanĩria guoko na nĩ mbakũri-inĩ nĩwe ũrĩngunyanĩra. ²⁴ Mũrũ wa Mũndũ nĩegũthĩ o ta ũrĩa ũhoro wake wandikĩtwo. No mũndũ ũrĩa ũgũkunganĩra Mũrũ wa Mũndũ kaĩ arĩ na haaro-ĩ! Nĩ kaba mũndũ ũcio atangĩaciarirwo.”

²⁵ Hĩndĩ iyo Judasi, ũrĩa mũmũkunyanĩri, akiuga atĩrĩ, “Rabii, ti-itherũ nĩ nĩ?”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “ĩi, nĩwe.”

²⁶ Na rĩrĩa maariĩaga, Jesũ akĩoya mũgate, agĩcookia ngaatho, akĩwenyũranga, akĩhe arutwo ake, akĩmeera atĩrĩ, “Oyai mũrĩe; ũyũ nĩ mwĩrĩ wakwa.”

²⁷ Agĩcooka akĩoya gĩkombe, agĩcookia ngaatho, akĩmanengera, akĩmeera atĩrĩ, “Nyuanĩrai inyuothe. ²⁸ Īno nĩyo thakame yakwa ya kĩrĩkanĩro, ĩrĩa ĩgũitwo nĩ ũndũ wa andũ aingĩ nĩ ũndũ wa kũrekanĩrwo kwa mehia. ²⁹ Ngũmwĩra atĩrĩ, ndikũnyua rĩngĩ ndibei ya maciaro ma mũthabibũ kuuma rĩu nginya mũthenya ũrĩa ngaamĩnyuanĩra na inyui ĩrĩ njerũ ũthamaki-inĩ wa Baba.”

³⁰ Na maarĩkia kũina rwĩmbo-rĩ, makiumagara magĩthĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaĩyũ.

Jesũ Kuuga ũrĩa Petero Akaamũkaana

³¹ Ningĩ Jesũ agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ũtukũ wa ũmũthĩ inyuothe nĩmũrĩndirika nĩgũkorwo nĩ kwandikĩtwo atĩrĩ:

“Nĩngaringa mũrĩithi,

nacio ng’ondũ cia rũũru ihurunjũke.’

³² No ndariũkio-rĩ, nĩngamũtongoria gũthĩ Galili.”

³³ No Petero akīmūcookeria atĩrĩ, “O na arĩa angĩ othe mangĩgūtirika, niĩ ndigagūtirika.”

³⁴ Nake Jesũ akīmūcookeria atĩrĩ, “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, ũmũthĩ, ũtukũ o ũyũ ngũkũ itanakũga, ũrĩkorwo ũngaanĩte maita matatũ.”

³⁵ No Petero akiuga atĩrĩ, “O na angĩkorwo nĩgũkua ndĩkuanĩra nawe, niĩ ndingĩgũkaana.” Nao arutwo arĩa angĩ othe makiuga o ũguo.

Mũgũnda wa Gethisemane

³⁶ Ningĩ Jesũ agĩcooka agĩthiĩ na arutwo ake handũ heetagwo Gethisemane, akĩmeera atĩrĩ, “Ikarai haha, na niĩ thiĩ haarĩa ngahooe.” ³⁷ Agĩthiĩ na Petero, na ariũ arĩa eerĩ a Zebedi, nake akĩambĩrĩria kũigua kĩa na gũthiĩnika ngoro. ³⁸ Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ngoro yakwa ĩrĩ na kĩa mũno, o hakuhi gũkua. Ikarai haha mwĩiguĩte hamwe na niĩ.”

³⁹ Agĩthiĩathia, agĩturumithia ũthiũ thĩ, akĩhooya, akiuga atĩrĩ, “Baba, kũngĩhoteka-rĩ, njehereria gĩkombe gĩkĩ. No ti ũrĩa niĩ ngwenda, no nĩ ũrĩa wee ũkwenda.”

⁴⁰ Hĩndĩ ĩyo agĩcooka kũrĩ arutwo ake, agĩkora makomete, akĩũria Petero atĩrĩ, “Mũtingĩhota gũikara ithaa rĩmwe mwĩiguĩte hamwe na niĩ? ⁴¹ Mwĩhũgei na mũhooe nĩguo mũtikagwe magerio-inĩ. Ngoro nĩyenda, no mwĩrĩ ndũrĩ na hinya.”

⁴² Jesũ agĩthiĩ riita rĩa keerĩ, akĩhooya, akiuga atĩrĩ, “Baba, angĩkorwo gũtingĩhoteka njehererio gĩkombe gĩkĩ itakĩnyũĩre-rĩ, wendi waku ũrohingio.”

⁴³ Aacooka rĩngĩ akĩmakora makomete, tondũ nĩmahĩtĩtwo nĩ toro. ⁴⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩmatiga, agĩthiĩ, akĩhooya rĩngĩ riita rĩa gatatũ, akiuga ciugo o ro icio.

⁴⁵ Ningĩ agĩcooka kũrĩ arutwo akĩmooria atĩrĩ, “O na rĩu mũrĩ o toro mũhurũkĩte? Atĩrĩrĩ, ihinda rĩ hakuhi, na

Mūrũ wa Mündũ nĩakunyanĩirwo moko-inĩ ma andũ ehia.

⁴⁶ Ũkĩrai, tũthĩ! Ũrĩa ũkũngunyanĩra nĩarooka!”

Jesũ Kũnyiitwo

⁴⁷ O akĩaragia-rĩ, Judasi, ũmwe wa arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, agĩkinya. Ookire na gĩkundi kĩnene kĩa andũ, marĩ na hiũ cia njora na njũgũma, matũmĩtwo nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri a kĩa. ⁴⁸ Na rĩrĩ, ũcio wamũkunyanĩire nĩamaheete kĩmenyithia gĩkĩ: “Ũrĩa ndĩ-mumunya, ũcio nĩwe, mũnyiitei.” ⁴⁹ Nake Judasi agĩthĩ harĩ Jesũ o rĩmwe, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii, ũrĩ mũhorol!” na akĩmũmumunya.

⁵⁰ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũrata wakwa, ĩka ũrĩa ũũkire gwĩka.”

Nao andũ acio makĩmũguthũkĩra, makĩmũnyiita. ⁵¹ Na rĩrĩ, mündũ ũmwe wa arĩa maarĩ na Jesũ agĩcomora rūhiũ rwake rwa njora, agĩtinia gũtũ kwa ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene.

⁵² Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Cookia rūhiũ rwaku njora nĩgũkorwo arĩa othe macomoraga rūhiũ makaaniinwo na rūhiũ. ⁵³ Kana ũgwĩciiria ndingĩhota kũhooya Baba, na o rĩmwe andũmĩre araika makĩria ya mbũtũ ikũmi na igĩrĩ? ⁵⁴ No rĩrĩ, Maandĩko mangĩkĩhinga atĩa marĩa moigĩte atĩ ũndũ ũyũ no nginya ũhinge na njĩra ĩno?”

⁵⁵ Hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩũria kĩrĩndĩ kũ atĩrĩ, “Kaĩ ndĩ mũ-tongoria wa akararia a watho, atĩ nĩkĩo muoka mũũnyiite mũrĩ na hiũ cia njora na njũgũma? O mũthenya ndĩrako-ragwo hekarũ-inĩ ngĩrutana, na mũtingĩnyiita. ⁵⁶ No ũndũ ũyũ wotho wĩkĩkĩite nĩguo ũhoro ũrĩa waandĩkitwo nĩ anabii ũhinge.” Nao arutwo othe makĩmũtiganĩria, makĩũra.

Jesũ Gũtwarwo Kĩama-inĩ kĩa Ayahudi

⁵⁷ Nao acio manyiitire Jesu makimutwara gwa Kaiafa, muthinjiri-Ngai uria munene, kuria arutani a watho na athuuri moonganite. ⁵⁸ Nowe Petero akimurumira ari haraaya, o nginya agikinya nja ya kwa muthinjiri-Ngai ucio munene. Agitoonya agikarania na arangiri niguu amenye uria uhoru uguthi.

⁵⁹ Na riri, athinjiri-Ngai aria anene na Kiama kiria Kinene githo nīmacaririie uria wa maheeni niguu mamuragithie. ⁶⁰ No makaga uria ta ucio, o na gukorwo andu aingi nīmarutite uria wa maheeni.

Thuutha-ini andu eeri makirugama, ⁶¹ makiuga atiri, “Mundu uyū nioigire atiri, ‘No hote gutharia hekaru ya Ngai, na ndimiake ringi na mithenya itatu.’”

⁶² Ningi muthinjiri-Ngai uria munene akirugama, akuria Jesu atiri, “Kai wee utari na undu ugutucokeria? Ni uhoru uriku uyū urathitangirwo?” ⁶³ No Jesu agikira ki.

Muthinjiri-Ngai uria munene akimwira atiri, “Ndak-wihithia na Ngai uria wi muoyo: Twire kana wee niwe Kristu, Muru wa Ngai.”

⁶⁴ Nake Jesu akimucokeria atiri, “Ii, wee niwoiga, no ngumwira atiri, inuui inuotho nimukona Muru wa Mundu aikarite guoko-ini kwa urio kwa Uria-uri-Hinya, agiuka ari iguru ria matu.”

⁶⁵ Hindi iyo muthinjiri-Ngai ucio munene agitem-buranga nguo ciake, akiuga atiri, “Niaruma Ngai! Tugukibataria ni aia anga aki? Atiri, inuui nimweiguira akiruma Ngai. ⁶⁶ Mugwiciiria atia?”

Magicookia atiri, “Agirirwo ni kuiragwo.”

⁶⁷ Magicookia makimutuira mata uithi, na makimuhura na ngundi. Angi makimuhura na hi, ⁶⁸ makimwira atiri, “Wee Kristu, turathire uhoru utwire, nuu wakugutha!”

Petero Gũkaana Jesũ

⁶⁹ Na rĩrĩ, Petero aikarĩte nja, nake mũirĩtu warĩ ndungata akĩmũkora, akĩmwĩra atĩrĩ, “O nawe uuma hamwe na Jesũ ũcio wa Galili.”

⁷⁰ Nowe agĩkaana ũhoru ũcio mbere yao othe, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndiũ ũrĩa ũroiga.”

⁷¹ Ningĩ akiumagara, agĩthiĩ kĩhingo-inĩ, harĩa mũirĩtu ũngĩ aamuonire, akĩra andũ arĩa maarĩ hau atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ moima na Jesũ wa Nazarethi.”

⁷² Agĩkaana ũhoru ũcio o rĩngĩ, na akĩhĩta, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndiũ mũndũ ũcio!”

⁷³ Thuutha wa kahinda kanini, arĩa maarũgamĩte hau magĩthiĩ harĩ Petero, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ wee ũrĩ ũmwe wao, tondũ mwarĩrie waku nĩũrakumbũra.”

⁷⁴ Nake akĩambĩrĩria kwĩhĩta, akiuga atĩrĩ, “Nĩ mũndũ ũcio ndimũũĩ!”

Kahinda o kau ngũkũ ĩgĩkũga. ⁷⁵ Nake Petero akĩririkana ũhoru ũrĩa Jesũ aamwĩrite atĩrĩ, “Ngũkũ ĩtanakũga, ũrĩkorwo ũngaanĩte maita matatũ.” Akiuma nja, akĩrĩra mũno.

27

Judasi Kwĩta

¹ Na rĩrĩ, rũciinĩ tene, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene othe na athuuri a andũ makĩguithania atĩ matuĩre Jesũ kũũragwo.

² Makĩmuoha na mĩnyororo; makĩmũruta kũu, makĩmũt-wara kũrĩ Pilato, ũrĩa warĩ barũthi.

³ Rĩrĩa Judasi, ũcio wamũkunyaĩire oonire atĩ Jesũ nĩatuĩrwo gũkua-rĩ, akĩrĩra na agĩcookeria athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri mbeeca icio cia betha mĩrongo ĩtatũ. ⁴ Akiuga atĩrĩ, “Nĩnjĩhĩtie, nĩgũkorwo nĩngunyaĩire thakame ĩtarĩ na mahĩtia.”

Nao makĩmũcookeria makĩmũũria atĩrĩ, “Ũcio ũkĩrĩ ũhoru witũ? Ũcio nĩ ũhoru waku.”

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Judasi agĩkania mbeeca icio thĩnĩ wa hekarũ, agĩthiĩra. Agĩcooka agĩthiĩ akĩĩita.

⁶ Athĩnjĩri-Ngai acio anene makĩoya mbeeca icio mak-iuga atĩrĩ, “Kũiga mbeeca ici kīgĩna-inĩ nĩ kuuna watho, nĩgũkorwo nĩ mbeeca cia thakame.” ⁷ Nĩ ũndũ ũcio makĩ-guithania mahũthĩre mbeeca icio na kũgũra gĩthaka kĩrĩa kĩa mũũmbi nyũngũ gĩtuĩke gĩa gũthikagwo ageni. ⁸ Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga gĩthaka kĩu gĩtwo Gĩthaka gĩa Thakame nginya ũmũthĩ. ⁹ Hĩndĩ ĩyo nĩguo ũhoro ũrĩa waarĩtio nĩ Jeremia ũrĩa Mũnabii wahingire, rĩrĩa oigire atĩrĩ: “Nao nĩmoire icunjĩ icio mĩrongo ĩtatũ cia betha, thogora ũrĩa andũ a Isiraeli maatuĩte wa kũmũgũra, ¹⁰ nao magĩci-hũthĩra na kũgũra gĩthaka kĩa mũũmbi nyũngũ, o ta ũrĩa Mwathani aanjathire gwĩkwo.”

Jesũ Mbere ya Pilato

¹¹ Na rĩrĩ, Jesũ akĩrũgama mbere ya barũthi, nake barũthi ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũthamaki wa Ayahudi?”

Jesũ agĩcookia atĩrĩ. “Ĩĩ, wee nĩwoiga.”

¹² No rĩrĩa aathitangirwo nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri, ndarĩ ũndũ aacookirie. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio Pilato akĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ ũtaraigua ũira wa maũndũ marĩa maragũthitangĩra?” ¹⁴ Nowe Jesũ ndaigana gũcookia ũndũ o na ũmwe wa macio; nake barũthi akĩgega mũno.

¹⁵ Na rĩrĩ, hĩndĩ ya Gĩathĩ kĩa Bathaka, barũthi ũcio nĩamenyerete kuohora mũndũ ũmwe wa arĩa oohē, o ũrĩa kĩrĩndĩ kĩngĩathuurire. ¹⁶ Hĩndĩ ĩyo nĩ maarĩ na mũndũ kĩ-maramari wohetwo na woĩkaine mũno, wetagwo Baraba. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio, hĩndĩ ĩrĩa kĩrĩndĩ kĩagomanire, Pilato agĩkĩũria atĩrĩ, “Nũũ mũkwenda ndĩmuohorere; nĩ Baraba, kana nĩ Jesũ ũrĩa wĩtagwo Kristũ?” ¹⁸ Nĩgũkorwo we nĩamenyaga atĩ maatwarĩte Jesũ kũrĩ we nĩ ũndũ wa ũiru.

¹⁹ Na hĩndĩ ĩyo Pilato aikarĩire gĩtĩ gĩa ciira, mĩtu-mia wake akĩmũtũmĩra mũndũ, akĩmwĩra atĩrĩ: “Ndũkae gwĩka mũndũ ũcio ũndũ tondũ ndarĩ na mahĩtia, nĩgũko-rwo ũmũthĩ nĩthĩĩnĩtio nĩ kiroto mũno nĩ ũndũ wake.”

²⁰ No rĩrĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri makĩringĩrĩria kĩrĩndĩ gĩtie Baraba, nake Jesũ ooragwo.

²¹ Barũthi ũcio akĩmooria atĩrĩ, “Andũ aya eerĩ nĩ ũrikũ mũkwenda ndĩmuohorere?”

Nao makiuga atĩrĩ, “Tũkwenda Baraba.”

²² Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Ngũgĩka atĩa na Jesũ ũyũ wĩtagwo Kristũ?”

Othe magĩcookia atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ-igũrũ.”

²³ Nake Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Nĩkĩ? Nĩ ngero ĩrikũ agerete?”

Nao magĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ-igũrũ!”

²⁴ Rĩrĩa Pilato oonire atĩ matiraiguithania, na akĩona atĩ nĩ ngũĩ yambagĩrĩria-rĩ, akĩoya maaĩ, agũithamba moko hau mbere ya kĩrĩndĩ, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndikoorio thakame ya mũndũ ũyũ ũtarĩ na mahĩtia. ũcio nĩ ũhoru wanyul!”

²⁵ Nao andũ acio othe magĩcookia atĩrĩ, “Thakame yake ĩrotũcookerera hamwe na ciana ciitũ!”

²⁶ Pilato akĩmohorera Baraba. No akĩhũũrithia Jesũ iboko, agĩcooka akĩmũneana akaambwo mũtĩ-igũrũ.

Thigari Kũnyũrũria Jesũ

²⁷ Ningĩ thigari cia barũthi cigĩtwara Jesũ thĩinĩ wa gĩikaro kĩa barũthi, nacio cigĩcookanĩrĩria mbũtũ yothe ya thigari, cikĩmũrigiicĩria. ²⁸ Cikĩmũruta nguo ciake, cikĩmũhumba nguo ndune, ²⁹ cigĩcooka cigĩtuma thũmbĩ ya mĩigua, cikĩmwĩkĩra mũtwe. Cikĩmũnengera kamũrangi guoko-inĩ gwake kwa ũrĩo, cikĩmũturĩria ndu, na cikĩmũnyũrũria, cikiuga atĩrĩ, “Wĩ mũhoru, mũthamaki wa Ayahudi!” ³⁰ Cikĩmũtuĩra

mata, cikĩoya kamũrangi kau, na cikĩmũhũũra nako mũtwe. ³¹ Ciarĩkia kũmũnyũrũria, cikĩmũruta nguo iyo, na cikĩmũhumba nguo ciake mwene. Cigĩcooka cikĩmumagaria cikamwambe mũtĩ-igũrũ.

Kwambwo kwa Jesũ Mũtĩ-Igũrũ

³² Na hĩndĩ ĩrĩa moimagaraga-rĩ, magĩcemanina na mũndũ woimĩte Kurene, wetagwo Simoni, nacio thigari cikĩmũkuuithia mũtharaba ũcio na hinya. ³³ Magĩthiĩ, magĩkinya handũ heetagwo Golgotha (ũguo nĩ ku-uga Handũ hahaana ta Ihĩndĩ rĩa Mũtwe). ³⁴ Nacio cikĩhe Jesũ ndibei anyue, ĩtukanĩtio na kĩndũ kĩrũrũ ta maaĩ ma nyongo; no aamĩcama akĩrega kũmĩnyua. ³⁵ Ciarĩkia kũmwamba mũtĩ-igũrũ, cikĩgayana nguo ciake na njĩra ya gũcicuukĩra mĩtĩ. ³⁶ Nacio cigĩikara thĩ hau, cikĩmũrangĩra. ³⁷ Na hau igũrũ rĩa mũtwe wake, nĩhandĩkitwo maũndũ marĩa aathitangĩirwo, atĩrĩ: ŪYŪ NĪWE JESŪ, MŪTHAMAKI WA AYAHUDI. ³⁸ Na rĩrĩ, atunyani eerĩ nĩmambirwo mĩtĩ-igũrũ hamwe nake, ũmwe mwena wake wa ũrĩo, na ũcio ũngĩ mwena wake wa ũmotho. ³⁹ Nao andũ arĩa maahĩtũkagĩra hau makamũrumaga, makĩinagia mĩtwe yao, ⁴⁰ makiugaga atĩrĩ, “Wee ũngĩratharirie hekarũ na ũcooke ũmĩake na mĩthenya ĩtatũ-rĩ, kĩĩhonokie! Harũrũka uume mũtharaba-inĩ, aakorwo wee nĩwe Mũrũ wa Ngai!”

⁴¹ O ũndũ ũmwe athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, na athuuri o nao makĩmũnyũrũria. ⁴² Makiuga atĩrĩ, “Nĩarahonokagia andũ arĩa angĩ, no ndangĩhota kwĩhonokia we mwene! Nĩwe Mũthamaki wa Isiraeli! Nĩakiume rĩu mũtharaba-inĩ, na ithuĩ nĩtũkũmwĩtikia. ⁴³ Nĩehokete Ngai, nĩakĩmũhonokie rĩu aakorwo nĩamwendete, nĩgũkorwo oigire atĩrĩ, ‘Nĩ ndĩ Mũrũ wa Ngai.’” ⁴⁴ O na atunyani arĩa maambanĩirio hamwe nake o nao makĩmũruma.

Gũkua kwa Jesũ

⁴⁵ Na rĩrĩ, kuuma thaa thita cia mũthenya nginya thaa kenda bũrũri wothe ũkĩgĩa nduma. ⁴⁶ Na ta thaa kenda Jesũ akĩgũthũka na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Eli, Eli, lama sabakithani?” (Ũguo nĩ kuuga, “Ngai wakwa, Ngai wakwa, ũndiganĩirie nĩkĩ?”)

⁴⁷ Nao andũ amwe a arĩa maarũngĩ hau rĩrĩa maiguire ũguo, makiuga atĩrĩ, “Areeta Elija.”

⁴⁸ Na o rĩmwe, ũmwe wao agĩteng’era akĩoya thibũnji. Akĩmĩtobokia thiki-inĩ, akĩmĩthecerera kamũrangi-inĩ, akĩhe Jesũ anyue. ⁴⁹ Arĩa angĩ nao makiuga atĩrĩ, “Tiganai nake. Nĩtũkuona kana Elija nĩegũũka kũmũhonokia.”

⁵⁰ Nake Jesũ akĩgũthũka rĩngĩ na mũgambo mũnene, agĩtuĩkana.

⁵¹ Na rĩrĩ, ihinda o rĩu gĩtambaya kĩa hekarũ gĩgĩatũkana icunji igĩrĩ kuuma igũrũ nginya thĩ. Nayo thĩ igĩthingitha, nacio ndwaro cia mahiga igĩatũkana. ⁵² Mbĩrĩra nacio ikĩhingũka, nao andũ aingĩ arĩa atheru arĩa maarĩkĩtie gũkua makĩrĩũka, ⁵³ makiuma thĩinĩ wa mbĩrĩra. Na thuutha wa kũrĩũka kwa Jesũ, magĩthiĩ itũũra rĩu inene itheru, na makiumĩrĩra andũ aingĩ.

⁵⁴ Rĩrĩa mũnene-wa-thigari-igana na arĩa maarĩ nake makĩrangĩra Jesũ moonire gĩthingithia na maũndũ mothe marĩa meekĩkire-rĩ, makĩnyiitwo nĩ guoya, makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ mũndũ ũyũ oima Mũrũ wa Ngai!”

⁵⁵ Na nĩ haarĩ andũ-a-nja aingĩ meeroragĩra marĩ o haraaya. Maarũmĩrĩre Jesũ kuuma Galili nĩguo mamũ-tungatagĩre. ⁵⁶ Thĩinĩ wao haarĩ Mariamu Mũmagidali, na Mariamu ũrĩa nyina wa Jakubu na Jose, na nyina wa ariũ a Zebedi.

Gũthikwo kwa Jesũ

⁵⁷ Na hwaĩ-inĩ wakinya-rĩ, mündũ warĩ gĩtonga wa kuma Arimathea, wetagwo Jusufu, ũrĩa watuĩkĩte mūrutwo wa Jesũ agĩũka. ⁵⁸ Nake agĩthiĩ kũrĩ Pilato, na akĩhooya aheo mwĩrĩ wa Jesũ, nake Pilato agĩathana anengerwo mwĩrĩ ũcio. ⁵⁹ Jusufu akĩoya mwĩrĩ ũcio, akĩwoha na taama mũtheru wa gatani, ⁶⁰ akĩũiga thĩinĩ wa mbĩrĩra yake njerũ ĩrĩa eenjithĩtie rwaro-inĩ rwa ihiga. Akĩgaragaria ihiga inene mũromo-inĩ wa mbĩrĩra ĩyo, na agĩthĩra. ⁶¹ Mariamu Mũmagidali na Mariamu ũcio ũngĩ maikarĩte hau mang'etheire mbĩrĩra.

Arangĩri Mbĩrĩra-inĩ

⁶² Na mũthenya ũyũ ũngĩ ũrĩa ũrũmagĩrĩra Mũthenya wa Ihaarĩria, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai magĩthiĩ kwa Pilato. ⁶³ Makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathi witũ, nĩtũkũririkana atĩ rĩrĩa mũheenania ũcio aarĩ muoyo. nĩoigire atĩrĩ, ‘Thuutha wa matukũ matatũ nĩngariũka.’” ⁶⁴ Nĩ ũndũ ũcio ruta watho nĩguo mbĩrĩra ĩyo ĩrangĩrwo nginya mũthenya wa gatatũ. Kwaga ũguo, arutwo ake maahota gũthiĩ maiye mwĩrĩ ũcio macooke meere andũ atĩ nĩariũkĩtio kuuma kũrĩ arĩa akuũ. Maheeni macio maahota gũtuũka mooru gũkĩra marĩa ma mbere.”

⁶⁵ Nake Pilato akĩmacookeria atĩrĩ, “Oyai arangĩri, mũthiĩ mũrangĩre mbĩrĩra ĩyo wega o ta ũrĩa mũngĩhota.”

⁶⁶ Nĩ ũndũ ũcio magĩthiĩ, makĩhinga ihiga rĩa mbĩrĩra ĩyo biũ, na makĩrĩkĩra rũũri rwa mũhũra, na makĩiga arangĩri ho.

28

1 Kũriũka kwa Jesũ

¹ Thuutha wa Thabatũ, gwatua gũkĩa mũthenya wa mbere wa kiumia, Mariamu Mũmagidali na Mariamu ũcio ũngĩ magĩthiĩ kũrora mbĩrĩra.

² Na rĩrĩ, nĩ kwagĩire na gĩthingithia kĩnene, nĩgũko-rwo mũraika wa Mwathani nĩaikũrũkire oimĩte igũrũ na agĩthiĩ mbĩrĩra-inĩ, akĩgaragara ihiga akĩrĩeheria na akĩrĩkarĩra. ³ Oonekaga ahaana ta rūheni, na nguo ciake cieriũhite o ta ira. ⁴ Nao arangĩri acio makĩmwĩtigĩra mũno nginya makĩinaina makĩhaana, ta andũ akuũ.

⁵ Nake mũraika ũcio akĩĩra andũ-a-nja acio atĩrĩ, “Inyuĩ-rĩ, tigai gwĩtigĩra, nĩgũkorwo nĩnjũũ atĩ nĩ Jesũ ũrĩa ũraambirwo mĩtĩ-igũrũ mũracaria. ⁶ Ndarĩ haha, nĩar-iũkĩte, o ta ũrĩa oigire. Ũkai muone harĩa arakomete. ⁷ Na rĩrĩ, thiĩ narua mũkeere arutwo ake atĩrĩ, ‘Nĩariũkĩte akoima kũrĩ arĩa akuũ, na nĩegũthiĩ Galili mbere yanyu. Kũu nĩkuo mũrĩmuona.’ Ririkanai ũguo ndaamwĩra.”

⁸ Nĩ ũndũ ũcio, andũ-a-nja acio makiuma mbĩrĩra-inĩ mahiũhite marĩ na guoya, no ningĩ maiyũritwo nĩ gĩkeno, makĩhanyũka makeere arutwo ake ũhoru ũcio. ⁹ Na o rĩmwe Jesũ agĩtũngana nao, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩndamũgeithia.” Nao magĩthiĩ harĩ we, makĩmũnyiita nyarĩrĩ, makĩmũhooya. ¹⁰ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra. Thiĩ mũkeere ariũ na aarĩ a Baba mathiĩ Galili; kũu nĩkuo marĩnyona.”

Ũhoru wa Arangĩri

¹¹ Na rĩrĩa andũ-a-nja acio maathiiaga-rĩ, arangĩri amwe a arĩa maarangĩrite mbĩrĩra magĩtoonya itũũra inene na makĩĩra athĩnjĩri-Ngai arĩa anene maũndũ mothe marĩa mekiĩte. ¹² Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene magĩce-mania na athuuri, magĩthugunda ũrĩa megwĩka; makĩhe thigari icio mbeeca nyingĩ, ¹³ magĩciĩra atĩrĩ, “Inyuĩ mũku-uga atĩrĩ, ‘Arutwo ake marookire ũtukũ maramũiya twĩ toro.’ ¹⁴ Ũhoru ũyũ ũngĩkinyĩra barũthi, nĩtũkamũgu-ithia, na tũmũgitĩre mũtikone ũũru.” ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio thigari ikĩoya mbeeca icio, igĩka o ta ũrĩa cieriĩtwo. Naguo

ũhoro ũcio ũkĩhunjio kũrĩ Ayahudi, na nĩũhunjagio o nginya ũmũthĩ.

Gũtũmwo Gũtungata

¹⁶ Hĩndĩ ĩyo arutwo arĩa ikũmi na ũmwe magĩthiĩ Galili, kĩaĩma-inĩ kĩaĩ Jesũ aamerĩte mathiĩ. ¹⁷ Na rĩaĩ maamuonire-rĩ, makĩmũhooya, no amwe maarĩ na nganja. ¹⁸ Nake Jesũ agĩthiĩ kũrĩ o akĩmeera atĩrĩ, “Nĩheetwo ũhoti wothe igũrũ na gũkũ thĩ. ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio thiĩ mũgatũme andũ a ndũrĩrĩ ciothe matuĩke arutwo akwa, mũkĩmabatithagia thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩa Ithe na rĩa Mũriũ na rĩa Roho Mũtheru, ²⁰ na mũkĩmarutaga gwathĩkĩra maũndũ marĩa mothe ndĩmwathĩte. Na ti-itherũ ndĩ hamwe na inyuĩ hĩndĩ ciothe, o nginya mũthia wa mahinda maya.”

Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre

Gikuyu: Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre (Bible) of Kenya
copyright © 2013 Biblica, Inc.

Language: Kikuyu (Gikuyu)

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

All content on open.bible is made available under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 License (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>).

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: “Original work available for free at www.biblica.com and open.bible” Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Use of trademarks: Biblica® is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. and may not be included on any derivative works. Unaltered content from open.bible must include the Biblica® trademark when distributed to others. If you alter the content in any way, you must remove the Biblica® trademark before distributing your work.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-11-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 29 Jan 2022 from source files dated 29 Jan 2022

fc720f23-baa2-5544-80d5-259f1bddeb63